

Nøgletalsrapport 2008

En sammenligning af nøgletal for serviceniveau og ressourceindsats i Gentofte, Gladsaxe, Greve, Helsingør, Hillerød og Høje-Taastrup kommuner.

Rapporten er udarbejdet af en tværgående arbejdsgruppe bestående af:

Jakob Splidsboel, Greve Kommune

Søren Jessen Jensen, Hillerød Kommune

Henrik Blyitgen Christiansen, Gentofte Kommune

Inge Lene Møller, Gladsaxe Kommune

Lis Christiansen, Gladsaxe Kommune

Flemming Jensen, Gladsaxe Kommune

Camilla Taankvist, Høje-Taastrup Kommune

Christian Riise Laursen, Gladsaxe Kommune indtil december 2007

Kim Pedersen, Helsingør Kommune indtil marts 2008

Camilla Aabling, Helsingør Kommune fra marts 2008

Juni 2008

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Introduktion til nøgletal	5
Resume	8
1. Overordnede rammebetingelser og strukturelle forhold	13
Ressourcegrundlag og udgiftsbehov	13
Det sociale indeks	14
Befolkning	15
Befolkningssammensætningen	16
Øvrige rammebetingelser	17
Uddannelsesniveau	20
Antallet af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere	21
Konklusion – overordnede rammebetingelser	22
2. Dagtilbud	23
Udgiftsniveau	23
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på dagtilbudsområdet	24
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau	25
Konklusion – dagtilbud	34
3. Skoler	35
Udgiftsniveau	36
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på skoleområdet	37
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau	38
Konklusion – skoler	45
4. Sårbare børn og unge	46
Udgiftsniveau	47
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på området sårbare børn og unge	48
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau	50
Konklusion – sårbare børn og unge	58
5. Ældreområdet	60
Udgiftsniveau	61
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på ældreområdet	61
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau	62
Konklusion - ældreområdet	67
6. Øvrige sociale områder	68
7. Fritid, biblioteksvæsen, kultur m.v.	76
8. Vejvæsen	79
9. Administration	80
Konklusion - administration	91
10. Begreber og definitioner	92
Bilag	94

Indledning

Formålet med nøgletalsrapporten er at give den politiske ledelse i benchmark kommunerne et koncentreret overblik over den enkelte kommunes udgifts- og serviceniveau på de store fagområder.

Nøgletalsrapporten er udarbejdet som led i "benchmarking"-samarbejdet mellem Gentofte, Gladsaxe, Greve, Helsingør, Hillerød og Høje-Taastrup kommuner.

Rapporten beskriver på en mere dækkende og fyldestgørende måde udgifts- og serviceniveauet på udvalgte områder: "Folkeskolen", "Dagsinstitutionsområdet", "Sårbare Børn og Unge" samt "Ældreområdet".

Kapitel 1 handler om de helt overordnede forskelle i kommunernes rammebetingelser, dvs. forhold der har betydning for kommunens samlede udgiftsniveau uanset valg af serviceniveau, samt forskelle i kommunernes muligheder for at finansiere udgifterne.

Kapitel 2 til 5 omfatter de fire udvalgte områder, mens kapitel 6 til 8 indeholder en opdatering af de øvrige områder fra tidligere år. Kapitel 9 som dækker administrationsområdet er i år videreudviklet og indeholder nu også benchmarking på baggrund af administrationsmål. I kapitel 10 beskrives en række begreber og definitioner.

Metodeudviklingen er sket i en tværgående arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra de seks kommuner.

Sigtet er at kvalitetsudvikle nøgletallene, så de i højere grad kan bruges som værktøj til at vurdere serviceniveau og forskelle i den måde ressourcerne prioriteres og anvendes i de enkelte kommuner.

Formålet med at vurdere serviceniveauet er at undersøge, om et højt udgiftsniveau er udtryk for et højt serviceniveau eller blot er udtryk for et højt udgiftsbehov eller andet, der medfører et højt udgiftsniveau fx gennem valg af arbejdstilrettelæggelse. Et højt udgiftsniveau pr. elev på folkeskoleområdet kan fx skyldes:

- En lav klassekoefficient (højt serviceniveau)
- Undervisning af mange tosprogede (højt udgiftsbehov)

Formålet er også at afdække sammenhængen mellem udgifter pr. modtager og de politiske prioriteringer – fx sammenhængen mellem udgiften pr. modtager og lønniveau samt tilbudssammensætning. Som eksempel på forskelle i tilbudssammensætning, der har betydning for udgifterne kan nævnes daginstitutionens område. Her er fordelingen af pladser i aldersintegrerede ordninger og mere specialiserede tilbud som børnehaver og vuggestuer mv. forskellig i de fire kommuner.

Kapitlerne er delt i to afsnit. Det første handler om kommunens udgiftsniveau, mens det andet belyser forskelle i prioriteringen af ressourcerne og indikatorer for serviceniveauet.

Datagrundlag – offentligt tilgængelige nøgletal

Der er lagt vægt på at bruge offentligt tilgængelige nøgletal, og at nøgletallene så vidt muligt afspejler reelle forskelle i udgifts- og serviceniveauet. Fx er forskelle i konteringspraksis ofte årsag til at sammenligning af udgifterne ikke fuldt ud afspejler forskellene i udgiftsniveau. Et andet eksempel er lønomkostningerne, som er påvirket af den enkelte kommunes placering i stedtillægsområderne. Disse forskelle er fremhævet, hvor det har særlig betydning.

Der er dermed knyttet en række betingelser til fortolkning af forskelle i serviceniveau baseret på nøgletal. Derfor er kapitlerne med de nye nøgletal suppleret med et afsnit, som beskriver de forhold, der bør tages højde for ved fortolkning af nøgletallene.

Tallene er primært baseret på opgørelser for 2006, 2007 og 2008 som kommunerne har indberettet til, fx Danmarks Statistik og KL. Det har dog ikke været muligt at fremskaffe 2006-tal i alle tilfælde, bl.a. forelægger der ved rapportens færdiggørelse endnu ikke en opdateret Ressourcelup på alle områder fra KL. Derfor anvendes i flere tilfælde stadig 2005 tal.

Prisniveauer

I rapporten anvendes som udgangspunkt prisniveauet for det seneste forelæggende år. Der hvor regnskabstal for 2006 alene er datagrundlag anvendes 2006 prisniveau, mens der i figurer/tabeller, hvor budgettal 2007/2008 anvendes, er fremskrevet til 2007/2008 niveau. Til fremskrivningen er KL's fremskrivningsprocenter fra september 2007 anvendt.

Budgettal

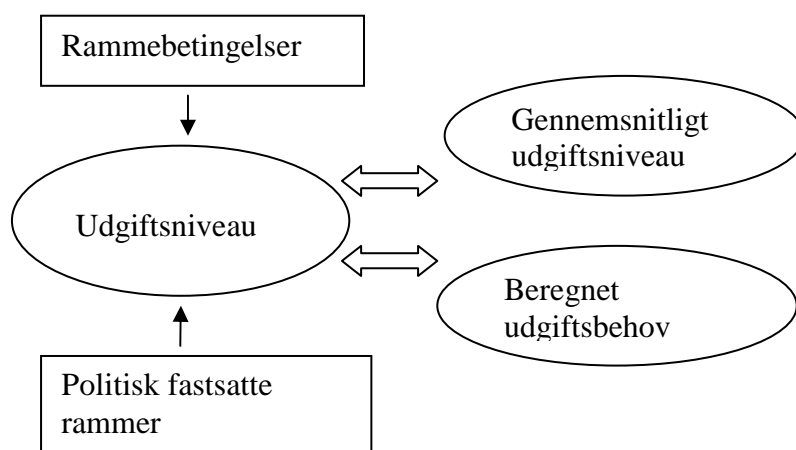
I årets rapport anvendes der som noget nyt budgettal for 2007 og i nogle tilfælde for 2008 til illustration af udviklingen i kommunernes udgiftsniveauer. Anvendelsen af budgettal sker for at øge aktualiteten af nøgletalsrapporten. Ved brug af budgettal anvendes de nyeste/seneste tal for kommunerne og man får herved et mere opdateret billede af situationen i de enkelte kommuner.

Der er dog en vis usikkerhed forbundet med anvendelse af budgettal og derfor skal tallene fortolkes med forsigtighed. Erfaringsmæssigt er der i kommunerne tendens til, at regnskabstallene ligger over budgettallene. En sammenligning mellem budget- og regnskabstal kan derfor være misvisende, idet et budgetteret fald i udgifterne ikke nødvendigvis ender med at blive det reelle billede på området.

Introduktion til nøgletal

I mange sammenhænge sættes lighedstegn mellem udgifter og serviceniveau. Kommunernes udgiftsniveau er imidlertid ikke en fuldt ud dækkende betegnelse for serviceniveauet, fordi kommunernes strukturelle forhold er forskellige. Kommunerne har med andre ord forskellige betingelser for at realisere politisk fastsatte målsætninger. Udgiftsniveauet i kommunerne bliver derfor set i forhold til de såkaldte rammebetingelser, politisk fastsatte rammer, et beregnet udgiftsbehov og det gennemsnitlige udgiftsniveau på landsplan. Dette er illustreret i figuren.

Figur 1

Kilde: egen udarbejdelse

Beregnet udgiftsniveau

For at vurdere udgiftsniveauet på de udvalgte sektorområder, sammenlignes udgifterne med et beregnet udgiftsniveau, som afspejler det gennemsnitlige udgiftsniveau i kommuner med tilsvarende rammebetingelser – eller udgiftsbehov. Hvis en kommunes udgifter er større end det beregnede udgiftsniveau indikerer tallene, at kommunen kan have et højere serviceniveau.

Det skal understreges, at der er knyttet en vis usikkerhed til fortolkning af et sådan udgiftsbaseret mål for serviceniveau. Usikkerheden er særligt knyttet til, at der ikke tages højde for forskelle i produktiviteten. Et højt udgiftsniveau i forhold til det beregnede udgiftsniveau behøver ikke at betyde at serviceniveauet er højt. Det kan også betyde at der "produceres" færre ydelser for de samme penge i forhold til gennemsnitskommunen.

For at belyse serviceniveauet ses der for det første nærmere på en række rammebetingelser, der har betydning for udgiftsniveauet på sektorområdet. For det andet er der udvalgt nogle indikatorer for serviceniveauet på de enkelte områder. Det er fx åbningstid i daginstitutioner.

Rammebetingelser

Rammebetingelserne er de strukturelle forhold, som påvirker udgiftsniveauet, men som det kommunalpolitisk ikke direkte er muligt at påvirke. Fx vil en høj andel af ældre borgere medføre øgede udgifter til ældreomsorg. Det kan imidlertid også være sociale forhold, som gør, at der i nogle kommuner skal stilles større ressourcer til rådighed for at realisere de samme målsætninger. Man skal derfor tage højde for forskelle i rammebetingelserne, når kommunernes udgiftsniveau anvendes som grundlag for fortolkning af forskelle i serviceniveau.

Udfordringen er at identificere de forhold, der har størst betydning for forskelle i udgiftsniveauerne på de enkelte sektorområder. De kriterier (forhold), der anvendes som rammebetingelser på de enkelte sektorområder er udvalgt på grundlag af analyser fortaget

af bl.a. KL og Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Analyserne viser de kriterier der erfaringsmæssigt har størst betydning for udgiftsniveauerne. På fx folkeskoleområdet er "andel børn af enlige forsørgere", "andel tosprogede elever i folkeskolen" og "indbyggertallet" udvalgt som de rammebetingelser, der har størst betydning for udgifterne på området.

Det er ikke alle kriterier, der har samme betydning for udgiftsniveauet. En stigning i "andel børn af enlige forsørgere" på 1 pct. skal, når der ses på folkeskoleområdet, ikke indgå med samme virkning i beregningen af udgiftsniveauet, som en tilsvarende stigning i "andel tosprogede elever".

Resume

Der er betydelige forskelle mellem det faktiske udgiftsniveauer og det beregnede udgiftsniveauer pr. (potentiel) modtager. Særligt på daginstitutionsområdet er der betydelig variation mellem de faktiske udgifter og det beregnede udgiftsniveau. I Høje-Taastrup Kommune er de faktiske udgifter pr. 0-10 årig i 2006 14.638 kr. større end det beregnede udgiftsniveau. Udgiftsniveauet er dermed højere end i kommuner med tilsvarende rammebetingelser – eller udgiftsbehov.

Generelt er udgiftsniveauet i Høje-Taastrup Kommune på de fire sektorområder højere end i kommuner med tilsvarende rammebetingelser. For de øvrige kommuner er udgiftsniveauet enten større eller mindre end i sammenlignelige kommuner afhængigt af hvilket område, der ses på. I fx Gladsaxe Kommune er udgiftsniveauet større på daginstitutions- og ældreområdet, mens det er mindre på området for sårbare børn og unge samt på skoleområdet.

Det skal nævnes, at de beløbsmæssige forskelle i forhold til det beregnede udgiftsniveau naturligvis ikke skal tages som et præcist udtryk for mer- eller mindreudgifter i forhold til sammenlignelige kommuner. Det skyldes usikkerhed knyttet til beregning af udgiftsniveauerne, bl.a. fordi der ikke kan tages højde for rammebetingelser, som ikke kan afdækkes via tilgængelige data.

Ressourceanvendelsen

For at få et bredere billede af serviceniveauet er nøgletallene udbygget med et afsnit, som – med udgangspunkt i en opgørelse af udgiften pr. modtager – belyser forskelle i prioriteringerne af ressourcerne, det vil sige hvordan ressourcerne anvendes.

Nøgletallene er i nogle tilfælde baseret på beregninger, som ikke nødvendigvis helt præcist afspejler de faktuelle forhold i kommunerne. Det skyldes bl.a., at der er knyttet en vis usikkerhed til præcisionen i de tal, som anvendes i beregningerne. Tallene kan derfor kun bruges til i meget bred forstand, at illustrere sammenhængen mellem politiske prioriteringer og de udgiftsmæssige konsekvenserne (pr. modtager).

Nedenfor skitseres hovedtrækkene i de konklusioner, som kan udledes af nøgletallene.

Dagtilbud

Alle seks kommuner har et svagt stigende udgiftsniveau til børnepasning i perioden fra 2004 til 2007 (budget). Gentofte-, Hillerød- og Greves udgiftsniveau er mindst svarende til cirka 44.500 kroner pr. 0 – 10 årig opgjort i 2007-priser, mens Høje Taastrup har det højeste udgiftsniveau svarende til ca. 58.000 kr.

De seks kommuners beregnede udgiftsniveau på dagtilbudsområdet er større end landsgennemsnittet. Det skyldes at der er et større behov for pasning i de seks kommuner. Bl.a. er der en høj "andel børn af enlige forsørgere" og en lav "arbejdsløsheds pct. blandt kvinder" samt flere indbyggere der er i længerevarende uddannelse – faktorer som øger udgiftsbehovet. Endvidere er den gennemsnitlige pædagogløn i alle kommunerne højere end landsgennemsnittet.

Det ses, at en høj omkostning pr. indskreven generelt er en følge af en høj normering pr. indskreven. Gentofte har de højeste udgifter på dagplejeområdet, men har også den højeste personalenormering pr. indskreven. Hillerød har den laveste normering på SFO området og har også den laveste udgift pr. indskreven.

Med hensyn til den gennemsnitlige størrelse pr. institution er der ikke de store variationer kommunerne imellem på vuggestue og børnehaveområdet. På det aldersintegrerede område er Helsingør Kommunes institutioner gennemsnitligt større end de øvrige kommuners. For så vidt angår SFO-området har Gentofte kommune de største institutioner med over 200 indskrevne pr. institution i gennemsnit.

Fordelingen af børn inden for relevante aldersgrupper har betydning for det samlede udgiftsniveau, fordi en forholdsvis stor andel af de ressourcekrævende 0-5 årige vil øge udgifterne. Her er der en marginal forskel mellem kommunerne, idet yderpunkterne for de 0-5 årige er 39 pct. af det samlede børnetal (0-13 år) i Greve Kommune og 43 pct. i Høje Taastrup Kommune.

Politiske prioriteringer har indflydelse på udgifterne pr. indskrevet og særligt på serviceniveauet for dagtilbudsområdet set under et. Når der ses på personalenormeringen for dagtilbudsområdet har Hillerød og Gentofte Kommune det højeste antal indskrevne børn pr. ansat, mens Høje-Taastrup har den højeste personalenormering – det vil sige færrest børn pr. ansat. Endelig skal nævns åbningstid, hvor den gennemsnitlige åbningstid varierer fra 49 timer om ugen i Gentofte Kommune til 54 timer om ugen i Greve Kommune.

Høje-Taastrup Kommune har det højeste udgiftsniveau blandt de seks kommuner, og ligger også højere end det beregnede udgiftsbehov. Til gengæld er kommunens serviceniveau højere end de øvriges målt på personalenormering (den højeste) og blandt de højeste målt på åbningstid.

Skoler

Der er stor forskel på udgiftsniveauet til skoleområdet i de seks benchmark kommuner. Udgiften pr. elev varierer fra ca. 48.000 kr. i Gentofte Kommune til ca. 70.500 kr. i Høje-Taastrup Kommune.

Udgiften pr. elev skal bl.a. ses i sammenhæng med undervisningsandelen – det vil sige den tid lærerne underviser ud af den samlede arbejdstid. I Høje-Taastrup Kommune er undervisningsandelen ca. 32,1 pct., mens den er ca. 37,2 pct. i Helsingør Kommune. Det kommer ligeledes til udtryk i antal elever pr. lærer, idet der i Høje-Taastrup Kommune er 10,65 elever pr. lærer og 14,4 i Helsingør Kommune.

Skolestørrelsen har også betydning for udgiftsniveauet, da mindre skoler som regel er mere udgiftskrævende end store. Skolerne i de seks kommuner er alle større – mellem 14 pct. i Hillerød Kommune og 71 pct. i Gentofte Kommune – end landsgennemsnittet på 362 elever pr. skole.

Endelig er andelen af elever, der modtager specialundervisning i Gentofte og Greve under landsgennemsnittet, i Gladsaxe og Helsingør nogenlunde på niveau med landsgennemsnittet på 3,1 pct., og i Høje-Taastrup og Hillerød over landsgennemsnittet, nemlig omkring 4 pct.

Høje-Taastrup Kommune har det højeste udgiftsniveau blandt de seks kommuner – både målt som pr. 6-16 årige og pr. elev – og ligger væsentligt over det beregnede udgiftsbehov. Dette skal ses i sammenhæng med en høj andel tosprogede elever, en lavere gennemsnitlig undervisningstid pr. lærer og dermed færre elever pr. lærer end de øvrige kommuner, og endelig en forholdsvis lav klassekvotient. Endelig synes der at være forholdsvis mange elever i specialsystemet frem for i normalsystemet i kommunen.

Også Hillerød Kommune har et højere udgiftsniveau end kommunens beregnede udgiftsbehov. Forklaringen synes også her at være en forholdsvis lav elev/lærer-ratio og klassekvotient samt forholdsvis mange i elever i specialsystemet.

Gladsaxe og Greve Kommune ligger begge ca. på niveau med det beregnede udgiftsbehov, mens Gentofte og Helsingør Kommune ligger under landsgennemsnittet for "udgift pr. 6-16-årig" på skoleområdet og også under det beregnede udgiftsbehov. Dette skyldes formentlig, at begge kommuner har en forholdsvis høj gennemsnitlig undervisningstid pr. lærer og dermed en høj elev/lærer-ratio. Samtidig har de to kommuner højere klassekvotienter end gennemsnittet. Gentofte Kommune har desuden meget store skoler og kun relativt få elever, der modtager specialundervisning.

Sårbare Børn og Unge

Det *beregnete udgiftsniveau* er for Helsingør og Høje-Taastrup Kommune *større* end landsgennemsnittet, mens det er *mindre* end landsgennemsnittet i Gentofte, Gladsaxe, Greve og Hillerød Kommune. Om det beregnede udgiftsniveau i kommunerne er større eller *mindre* end landsgennemsnittet afhænger primært af, om den sociale tyngde er større eller mindre end landsgennemsnittet, men kommunernes indbyggertal spiller også en rolle.

Udgifterne på anbringelsesområdet varierer fra ca. 6.500 kr. pr. 0-18 årig i Høje-Taastrup Kommune til under 2.000 kr. pr. 0-18 årig i Gentofte Kommune, medens gennemsnittet for de seks kommuner er på 4.300 kr. pr. 0-18 årig.

Disse forskelle hænger bl.a. sammen med forskelle i anbringelsesfrekvensen, hvor den er lavest i Gentofte Kommune og højest i Høje-Taastrup Kommune. Tilbudssamensætningen på anbringelsesområdet har også stor indflydelse på udgifterne. Fx er anvendelsehyppigheden af de dyreste tilbud (opholdssteder og døgninstitutioner) lavest i Greve Kommune og højest i Høje-Taastrup Kommune.

På forebyggelsesområdet varierer udgifterne fra 2.059 kr. 0-18 årig i Gladsaxe Kommune til 3.507 kr. pr. 0-18 årig i Hillerød Kommune, medens gennemsnittet for de seks kommuner er på 2.584 kr. pr. 0-18 årig. Også her kan forskellen i nogen udstrækning tilskrives forskelle i forebyggelsesfrekvensen, hvor frekvensen er lavest i Gentofte Kommune og højest i Greve Kommune. Forskelle i brugen af de enkelte tilbud *inden* for området har også betydning for udgifterne, hvor der er stor variation mellem kommunerne. Som eksempel kan nævnes, at i Gentofte Kommune visiteres til det dyreste tilbud, nemlig aflastningsophold, med den

laveste frekvens, mens Høje-Taastrup Kommune og Hillerød Kommune anvender dette tilbud hyppigst.

Udgiftsniveauet på området for sårbare børn og unge afhænger i høj grad af de kommunale målsætninger og politikker, fordi det danner grundlag for indsatsen og visitationen på området.

Ældreområdet

Udgifterne pr. 67+ årig er større end det beregnede udgiftsniveau i alle nøgletals kommunerne. Det kan tyde på, at kommunerne bruger flere penge på ældreområdet end udgiftsbehovet umiddelbart indikerer. Især Hillerøds og Greves udgiftsniveauer ligger over det beregnede. Gentofte kommune har det højeste udgiftsniveau pr. 67+ årig blandt kommuner, men forskellen mellem det faktiske udgiftsniveau og det beregnede udgiftsniveau er beskedent.

Høje Taastrup Kommune har med 141.000 kr. pr. modtager de laveste udgifter, mens Helsingør Kommune har de højeste udgifter med 191.000 kr. pr. modtager.

Udgifterne afhænger bl.a. af dækningsgraden, det vil sige andelen af modtagere pr. aldersgruppe, og af hvor mange ydelser (fx antal timers hjemmehjælp), der i gennemsnit leveres pr. modtager.

På hjemmeplejeområdet er dækningsgraderne størst i Greve og Høje Taastrup og mindst i Helsingør. Greve Kommune er også den kommune som i gennemsnit har leveret flest timer pr. modtager, mens Helsingør Kommune har leveret færrest. Mens Greve Kommune har de højeste dækningsgrader på hjemmeplejeområdet er dækningsgraderne på plejeboligområdet størst i Gladsaxe og Høje-Taastrup Kommune og mindst i Greve Kommune. Det viser, at Greve Kommune i højere grad end de øvrige fem kommuner, har valgt hjemmepleje frem for plejeboliger.

Greve Kommunes faktiske udgifter pr. 67+ årige ligger noget over det beregnede niveau. Det skal måske ses i sammenhæng med, at Greve Kommune i højere grad end de andre fem kommuner anvender hjemmepleje frem for plejeboliger til den ældste og mest plejekrævende aldersgruppe 80+ årige.

Øvrige områder

På de øvrige områder, nøgletalsrapporten omfatter, sammenlignes primært udgiftsniveauer i de seks kommuner. På overførselsindkomstområdet (bl.a. kontanthjælp, sygedagpenge og førtidspension) ligger udgiftsniveauet pr. 17-66 årige højest i Helsingør Kommune. Helsingør Kommune har også flest borgere på overførselsindkomster.

Ses på fritid, biblioteksvæsen og kultur har Høje-Taastrup og Gladsaxe Kommune det højeste udgiftsniveau blandt benchmark kommunerne. Men der er forskelle, når man ser på de forskellige aktivitetsområder. Greve Kommune har det højeste udgiftsniveau til idræts- og svømmehaller, mens Gladsaxe Kommune har flest udgifter pr. indbygger til folkeoplysning og fritidsaktiviteter.

Administration

På administrationsområdet er billedet også, at Høje-Taastrup Kommunes udgiftsniveau ligger over de øvrige kommuners når kommunerne sammenlignes på baggrund af regnskabstal fra 2006. Når budgettal for 2007 anvendes ligger Hillerød Kommune i top.

Sammenligning på baggrund af "lønregistreringsdata" fra 2007 og de dannede "administrationsmål" viser, at Hillerød Kommune har flest administrative udgifter pr. indbygger og det højeste antal årsværk i forhold til de øvrige benchmark kommuner. Greve Kommune har færrest udgifter og færrest årsværk pr. indbygger.

1. Overordnede rammebetingelser og strukturelle forhold

Der er forskel på kommunernes mulighed for at realisere nogle givne politisk fastsatte målsætninger, fordi kommunernes sociale struktur og strukturelle forhold (overordnede rammebetingelser) er forskellige. Det er imidlertid ikke tilstrækkelig at se på rammebetingelserne på et enkelt sektorområde. Et højt udgiftsbehov på fx skoleområdet betyder nødvendigvis ikke, at kommunen har et højt udgiftsbehov på ældreområdet.

Man skal derfor se på kommunernes overordnede rammebetingelser, når forskelle i kommunernes mulighed for at realisere nogle givne målsætninger skal belyses.

Muligheden for at realisere målsætninger afhænger også af evnen til at tilvejebringe tilstrækkelig finansiering. Rammebetingelserne omfatter i denne sammenhæng derfor også ressourcegrundlaget, der bl.a. omfatter udskrivningsgrundlaget for kommunal indkomstskat, uden hensyn til skatteprocent, udlignings- og tilskudsbeløb mv.

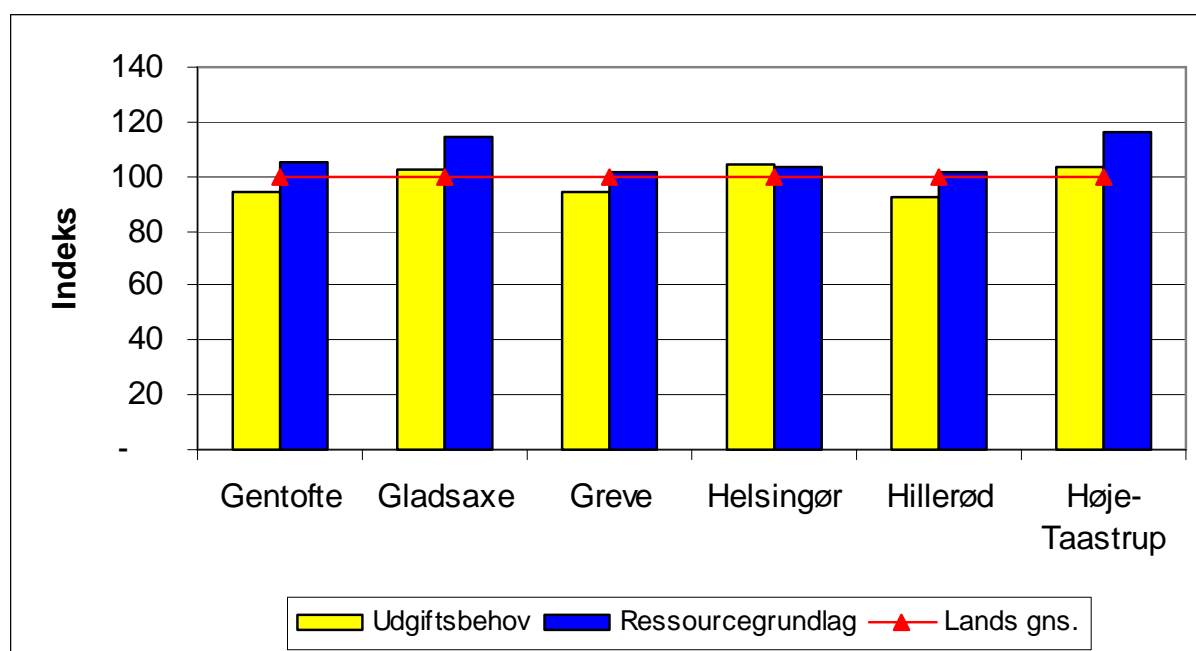
Derudover begrænses kommunens finansieringsmuligheder også af tilbagebetaling af gæld. Derfor skal der også tages højde for forskelle i kommunernes gæld.

Ressourcegrundlaget er med andre ord udtryk for evnen til via skatter, statstilskud mv. at finansiere et givet udgiftsniveau under hensynstagen til forskelle i kommunal gæld.

Ressourcegrundlag og udgiftsbehov

Figur 1.1 viser i indekstal et samlet mål for udgiftsbehovet og et mål for ressourcegrundlaget.

Figur 1.1 Samlet mål for udgiftsbehovet og ressourcegrundlaget pr. indbygger

Kilde: ECO-nøgletal 2006, tabel 1.50, 3.10

Ressourcegrundlaget er på niveau eller større end landsgennemsnittet i alle seks kommuner. Det tyder på, at muligheden for at finansiere et givet udgiftsniveau er større end eller lig med en gennemsnitskommune.

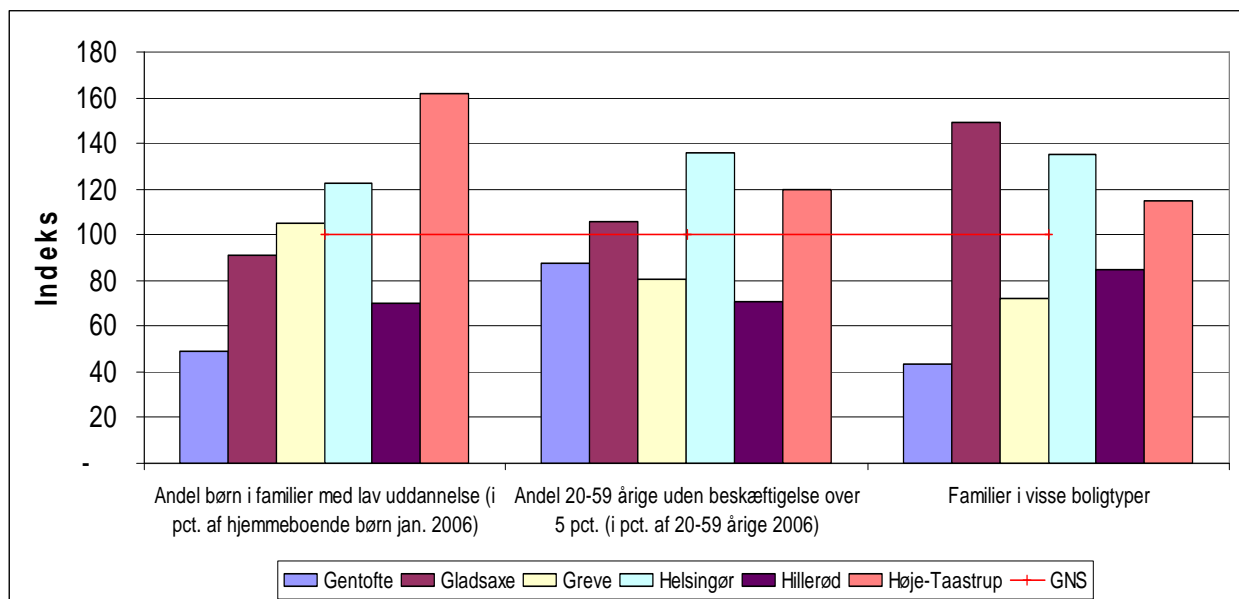
På den anden side er udgiftsbehovet højere end landsgennemsnittet i Gladsaxe, Helsingør og Høje-Tåstrup. Der skal med andre ord i disse kommuner stilles flere ressourcer til rådighed end i gennemsnitskommunen for at realisere de samme målsætninger.

Det sociale indeks

Udgiftsbehovet i figur 1.1 er det såkaldte sociale indeks, som indgår i beregningen af tilskuds- og udligningen til kommunerne for 2006. De rammebetingelser, der indgår i beregningen er dermed de kriterier, der indgik i tilskuds- og udligningssystemet før kommunalreformen trådte i kraft pr. 1. januar 2007.

I det nye tilskuds- og udligningssystem indgår nye rammebetingelser. Figur 1.2. viser tre af rammebetingelserne fra det nye system.

Figur 1.2 Udvalgte rammebetingelser i det nye system

Kilde: ECO-nøgletal 2007 Tabel. 1.50. Indeks 100=landsgennemsnit (GNS).

Figuren viser, at rammebetingelserne både kan trække i retning af et større henholdsvis mindre udgiftsbehov end landsgennemsnittet. De rammebetingelser, som er større end landsgennemsnittet trækker i retning af et større end landsgennemsnitligt udgiftsbehov, mens de rammebetingelser, som er mindre trækker i retning af et mindre end landsgennemsnitligt udgiftsbehov.

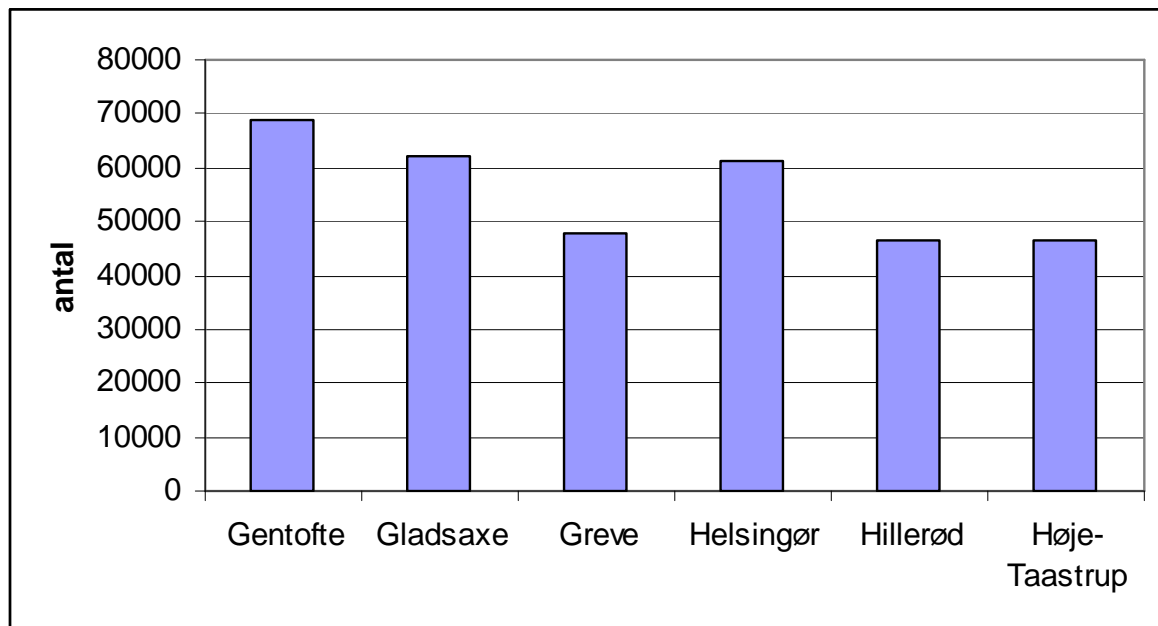
Høje-Tåstrup, og Helsingør kommuner ligger for de tre ovenstående rammebetingelser over landsgennemsnittet. Gladsaxe er placeret over landsgennemsnittet for 2 ud af 3 rammebetingelser. Gentofte og Hillerød kommuner er placeret under landsgennemsnittet for samtlige, mens Greve kommune ligger over landsgennemsnittet i 1 ud af 3.

Hvorvidt det samlede udgiftsbehov er større end landsgennemsnittet afhænger af, hvor meget de enkelte rammebetingelser vægter i beregningen. Ovenstående rammebetingelser er udvalgt, da de vægter mest i beregningen af den kommunale udligning. (im.dk)

Befolkning

Indbyggertallet varierer mellem ca. 47.000 indbyggere i Greve, Hillerød og Høje-Tåstrup til ca. 60.000 i Gladsaxe og Helsingør, mens Gentofte har næsten 70.000 indbyggere.

Figur 1.3 Befolkningens størrelse pr. 1. januar 2007

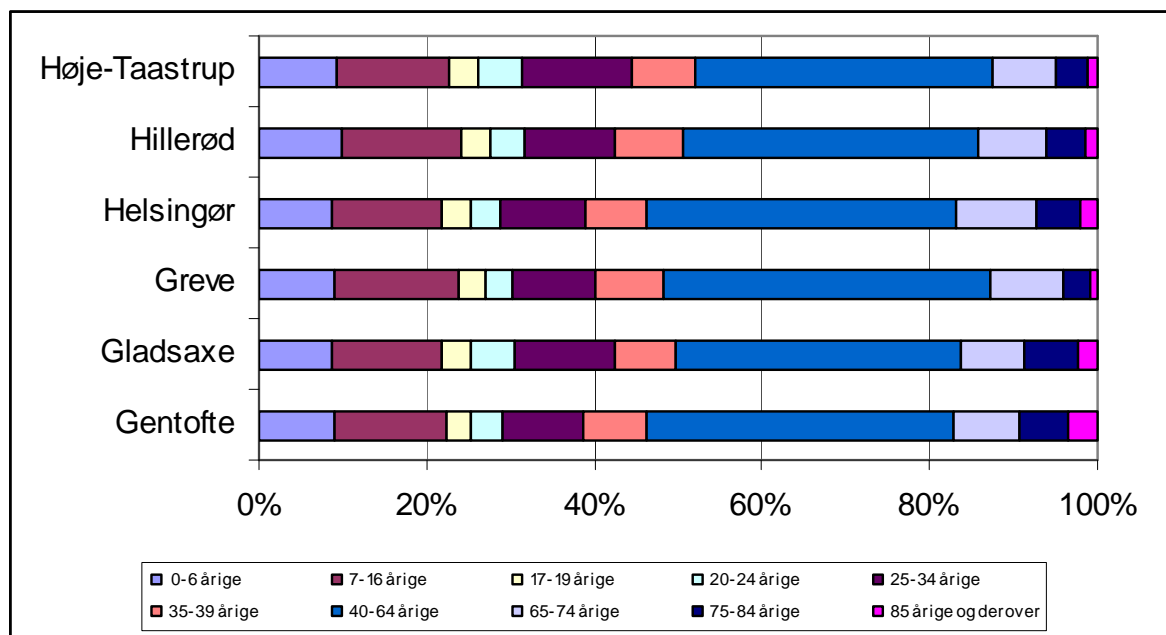

Kilde: ECO-nøgletal 2006, Tabel 1.61

Befolkningssammensætningen

Befolkningssammensætningen siger til dels noget om det udgiftspres og de finansieringsmuligheder, de enkelte kommuner står overfor. Fx vil en høj andel af ældre og børn give sig udslag i et stort udgiftspres på pasnings- skole- og ældreområdet. Omvendt betyder en høj andel af borgere i alderen 17-64 år et mindre demografibetinget udgiftspres, og større muligheder for at udgifterne kan finansieres ved opkrævning af kommunal indkomstskat på forholdsvist mange borgere.

Figur 1.4 Befolkningssammensætningen pr. 1. januar 2007

Kilde: ECO-nøgletal tabel 1.50.

Når der ses isoleret på aldersgruppen 0-16 år ligger de seks kommuner nogenlunde på niveau. Høje-Taastrup har en lidt højere andel af unge mellem 17-34 år. Gentofte, Gladsaxe og Helsingør har de højeste andele af ældre over 65 år. Samtidig har de også de højeste andele af 85+ årige, hvor specielt Gentofte skiller sig ud med den højeste andel.

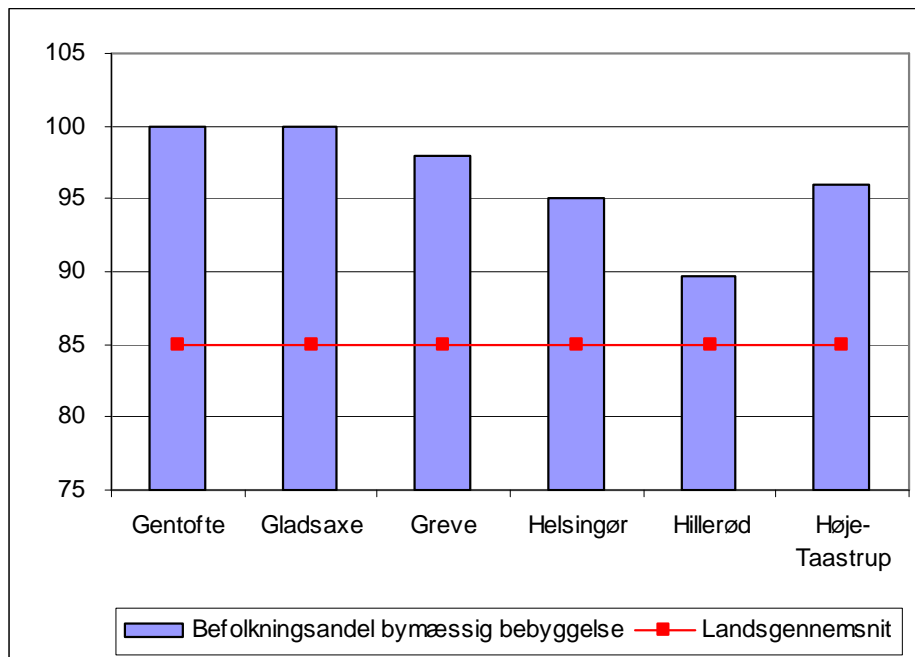

Øvrige rammebetingelser

Urbanisering og boligsammensætning

Erfaringerne viser, at urbaniseringsgraden påvirker kommunernes sociale struktur. Det vil sige graden af bymæssig bebyggelse og i kommunens boligsammensætning.

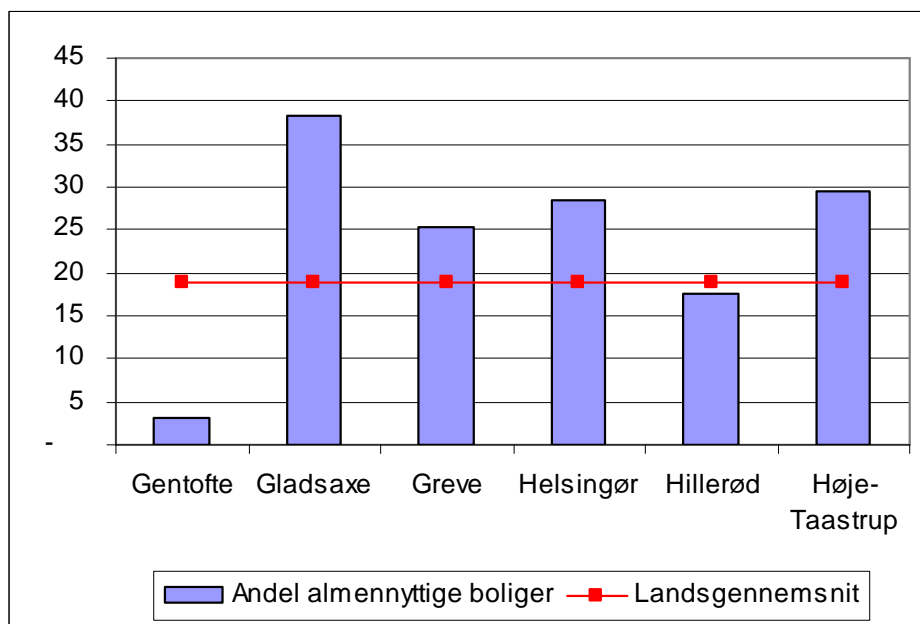
Figur 1.5 Befolkningsandel i bymæssig bebyggelse

Kilde: Ressourceluppen 2005

Alle kommunerne har en bymæssig bebyggelse, som er større end landsgennemsnittet. Hillerød Kommune har dog en lidt lavere andel end de øvrige kommuner. Det viser, at kommunerne er nogenlunde sammenlignelige med hensyn til den struktur, som gælder for bykommuner, heraf kan det dog ikke konkluderes, at kommunerne har samme sociale struktur.

Figur 1.6 Andelen almennyttige boliger

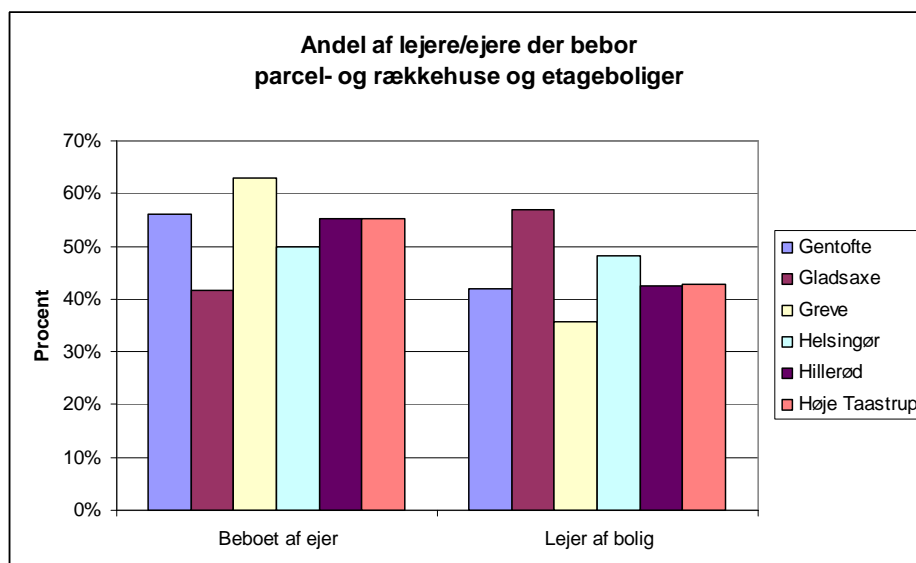

Kilde: Ressourceluppen 2005

Andelene af henholdsvis almennyttige boliger samt ejere og lejere påvirker kommunernes ressourcer og udgifter forskelligt, fordi der er sociale forskelle imellem de mennesker der bebor de respektive boliger.

Det fremgår af figur 1.6a at andelen af almennyttige boliger er højest i Gladsaxe og større end landsgennemsnittet i Greve, Helsingør og i Høje-Taastrup. Hillerød Kommune ligger lidt under landsgennemsnittet og Gentofte skiller ud med en meget lav andel almennyttige boliger.

Figur 1.6b Andel af boligmasse der bebos af ejere eller lejere

Kilde: Danmarks Statistik Bol4

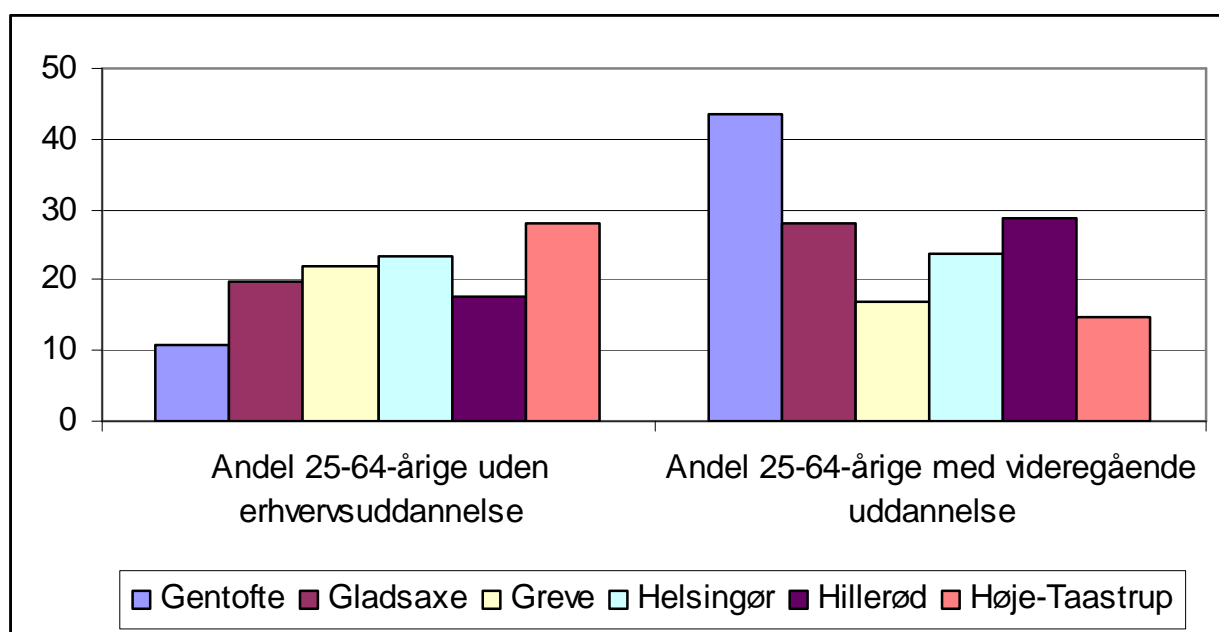
Figur 1.6b viser hvor stor en andel af samtlige parcel- og rækkehuse, samt etageboliger der bebos af henholdsvis ejere eller lejere. Det fremgår at over 60 % af boligerne i Greve Kommune bebos af ejere, mens ca. 35 % bebos af lejere. Omvendt forholder det sig for Gladsaxe Kommune hvor over 55 % bebos af lejere, mens ca. 40 % bebos af ejere. Gentofte Kommune har ligesom Greve Kommune en forholdsvis høj andel der bebos af ejere og en lav andel der bebos af lejere.

Uddannelsesniveau

Uddannelsesniveauet udtrykker dels noget om kommunens finansieringsgrundlag, idet udskrivningsgrundlaget blandt borgere med videregående uddannelse er større end gennemsnittet. Dels noget om den sociale struktur, idet borgere uden erhvervsuddannelse i gennemsnit udløser et højere udgiftsbehov end i en gennemsnitskommune.

Figur 1.7 viser andelen af 25-64 årige uden erhvervsuddannelse og andelen af 25-64 årige med videregående uddannelse.

Figur 1.7 Uddannelsesniveau – Andel af 25-64 årige

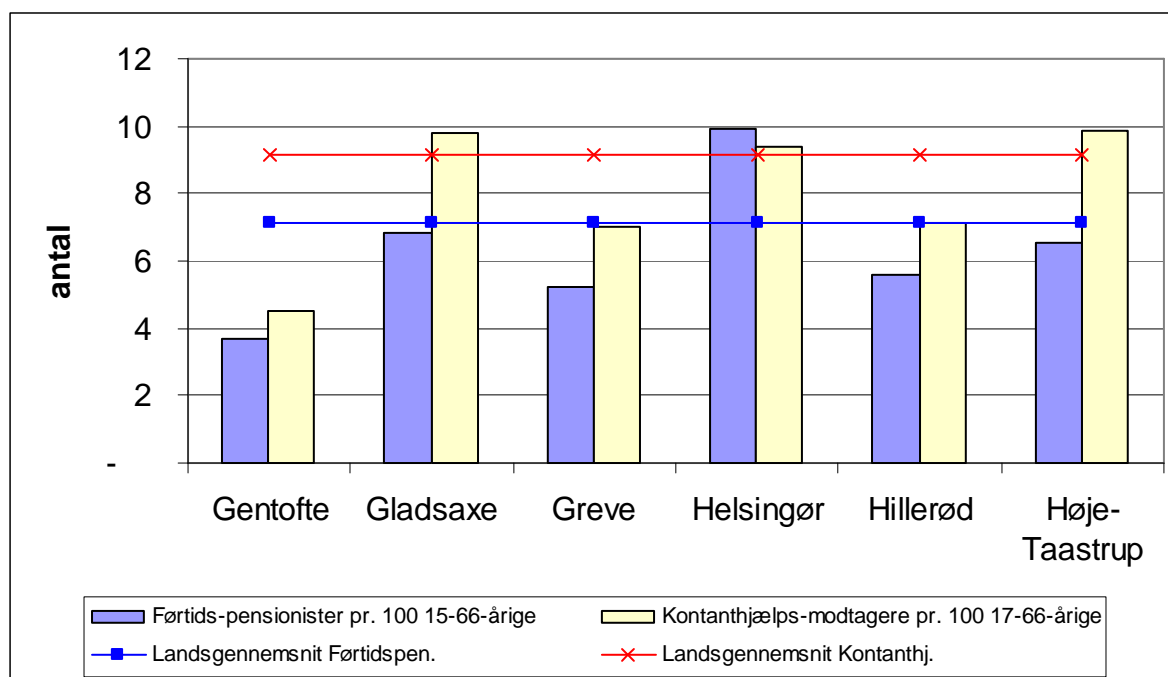
Kilde: Indenrigsministeriet www.noegletal.dk, 2006

Gentofte Kommune har den laveste andel uden erhvervsuddannelse og den højeste andel med videregående uddannelse. Det modsatte billede gælder for Høje-Taastrup, som har den højeste andel uden erhvervsuddannelse og den laveste andel med videregående uddannelse. De øvrige kommuner ligger på nogenlunde samme niveau for andel uden erhvervsuddannelse og andel med videregående uddannelse.

Antallet af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere

Andelen af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere afspejler en væsentlig del af udgiftspresset blandt borgere i den erhvervsaktive aldersgruppe. Derudover afspejler andelen kommunens sociale struktur (rammebetingelse). Figur 1.8 viser andelen af førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere pr. hhv. 100 15-66 årige og 100 17-66 årige.

Figur 1.8 Antal førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere pr. 100 indbyggere

Kilde: Ressourceluppen 2005

Gentofte Kommune har markant færre førtidspensionister og kontanthjælpsmodtagere end de øvrige kommuner. Greve og Hillerød Kommuner ligger også lavt i forhold til de øvrige kommuner. Gladsaxe, Helsingør og Høje-Taastrup har ca. samme antal kontanthjælpsmodtagere. Helsingør skiller sig ud ved, at have et markant højere antal førtidspensionister.

Bevillingen af kontanthjælp og førtidspension afhænger i nogen udstrækning af kommunernes sagsbehandlingspraksis. Man skal derfor være forsigtig med alene at fortolke udgifterne til kontanthjælp og førtidspension som rammebetingelser.

Konklusion – overordnede rammebetingelser

Ressourcegrundlaget ligger for alle seks sammenligningskommuner på niveau med eller over landsgennemsnittet. For udgiftsbehovet gælder det, at Gentofte, Greve og Hillerød kommuner ligger under landsgennemsnittet, mens de øvrige har udgiftsniveau over.

Alle seks kommuner er bykommuner og alle har en forholdsvis høj andel af almennyttige boliger, på nær Gentofte Kommune som har en meget lav andel. En højere andel af boligmassen bebos af boligejere i Greve og Gentofte, mens der er forholdsmæssigt flere lejere i Gladsaxe kommune.

Befolkningens sammensætning varierer mellem kommunerne. Gentofte, Gladsaxe og Helsingør kommuner adskiller sig fra de øvrige ved at have en større andel af ældre over 65 år.

Andre rammebetingelser viser, at Gentofte Kommune har en forholdsvis høj andel af borgere med videregående uddannelse, mens andelen er lavest i Høje-Taastrup Kommune. Det tyder på, at indkomstgrundlaget er større i Gentofte Kommune, idet borgere med længere videregående uddannelse i gennemsnit har en højere indkomst end gennemsnittet.

Et udvalg af de overordnede rammebetingelser, som indgår i beregningen af tilskuds- og udligningen til kommunerne viser, at kommunernes sociale struktur og strukturelle forhold både er større og mindre end landsgennemsnittet. Der er dermed både forhold (rammebetingelser), som trækker i retning af et højt henholdsvis lavt udgiftsbehov i de seks kommuner i forhold til gennemsnittet på landsplan.

Samlet set kan det konkluderes at specielt Gentofte kommune skiller sig ud i forhold til de øvrige kommuner, når man betragter de overordnede sociale strukturer. Kommunen har færre personer på overførselsindkomst, flere med videregående uddannelse og en boligstruktur, der afskiller sig væsentligt fra de øvrige kommuner.

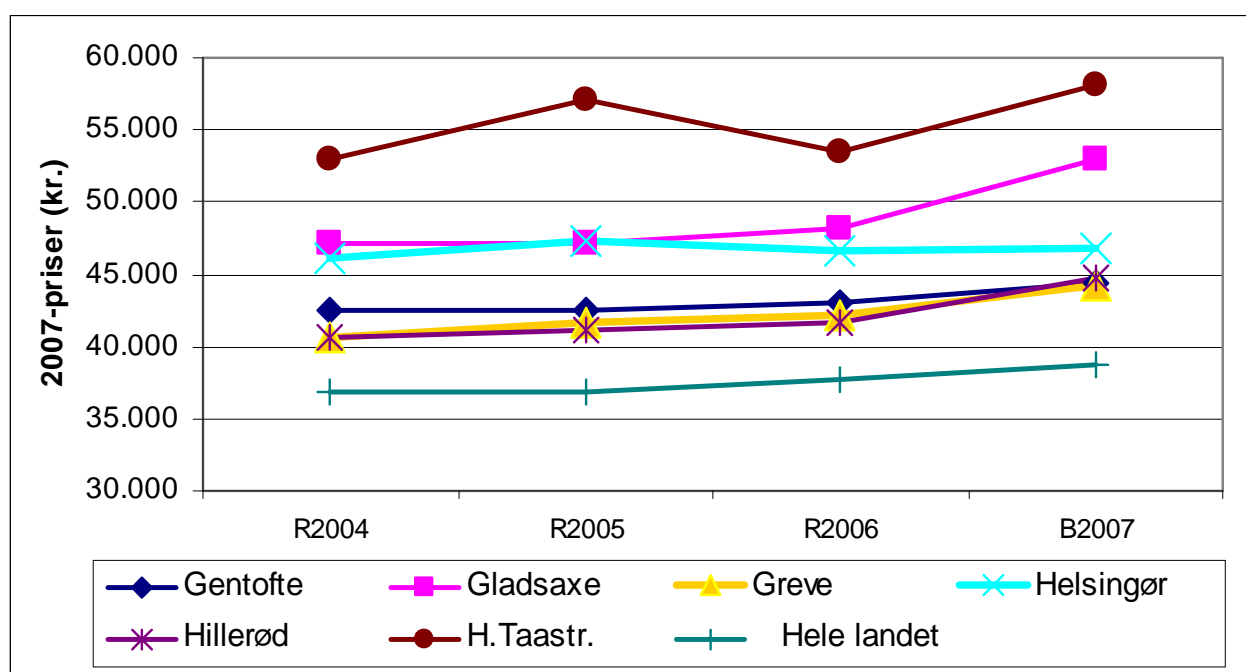
2. Dagtilbud

Området omfatter dagpleje, vuggestuer, børnehaver, daginstitutioner og skolefritidsordninger.

Udgiftsniveau

Figur 2.1 viser udviklingen i udgiftsniveauet til børnepasning pr. 0 – 10 årig fra regnskab 2004 til 2006 og budgettet for 2007.

Figur 2.1 Udgiftsniveau Børnepasning pr. 0-10-årige

Note: Beløb er i 2007-priser. Beregninger baseret på ECO nøgletal – specialstatistik 2007.

Det ses at kommunerne, bortset fra Helsingør, over hele perioden har haft et svagt stigende udgiftsniveau pr. 0 – 10 årig på dagtilbudsområdet målt i 2007-priser. Udgiftsniveauet er for alle kommunerne over landsgennemsnittet. Gentofte-, Greve- og Hillerød Kommunes udgiftsniveau pr. 0 – 10 årig er næsten identisk i budget 2007. Høje-Taastrups udgiftsniveau er højest med ca. 58.000 kr. pr. 0-10 årig i budget 2007 mod ca. 44.500 kr. for Hillerød-, Gentofte- og Greve kommune.

Tabel 2.1 viser udgifterne pr. 0 - 10 årige i regnskab 2006 og et beregnet udgiftsniveau, som afspejler det gennemsnitlige udgiftsniveau for kommuner med tilsvarende rammebetingelser – eller udgiftsbehov.

Tabel 2.1 Udgiftsniveau pr. 0-10 årige – regnskab 2006

	Udgifter pr. 0-10 årig	Beregnet udgiftsbehov	Mer/mindreudgift1
Gentofte	41.852	43.923	-2.071
Gladsaxe	46.783	43.118	3.665
Greve	40.924	39.626	1.298
Helsingør	45.301	37.191	8.109
Hillerød	40.471	42.684	-2.213
Høje-Taastrup	51.859	37.221	14.638
Lands gennemsnit	36.561	36.561	0

1) -/+ angiver mindre/merudgift. Kilde: Beregninger baseret på ECO nøgletal regnskab 2006

Tabellen viser, at alle benchmark kommunerne har et højere udgiftsbehov end en gennemsnitskommune i Danmark for så vidt angår de 0 – 10 årige.

Samtidig viser tabellen, at det faktiske udgiftsniveau for de 0 - 10 årige – med undtagelse af Gentofte og Hillerød Kommune – er højere end det udgiftsniveau, som kommuner med samme rammebetingelser i gennemsnit bruger på området. Gladsaxe, Greve, Høje-Taastrup og Helsingør Kommune har højere udgifter til dagtilbudsområdet end det beregnede udgiftsbehov umiddelbart indikerer.

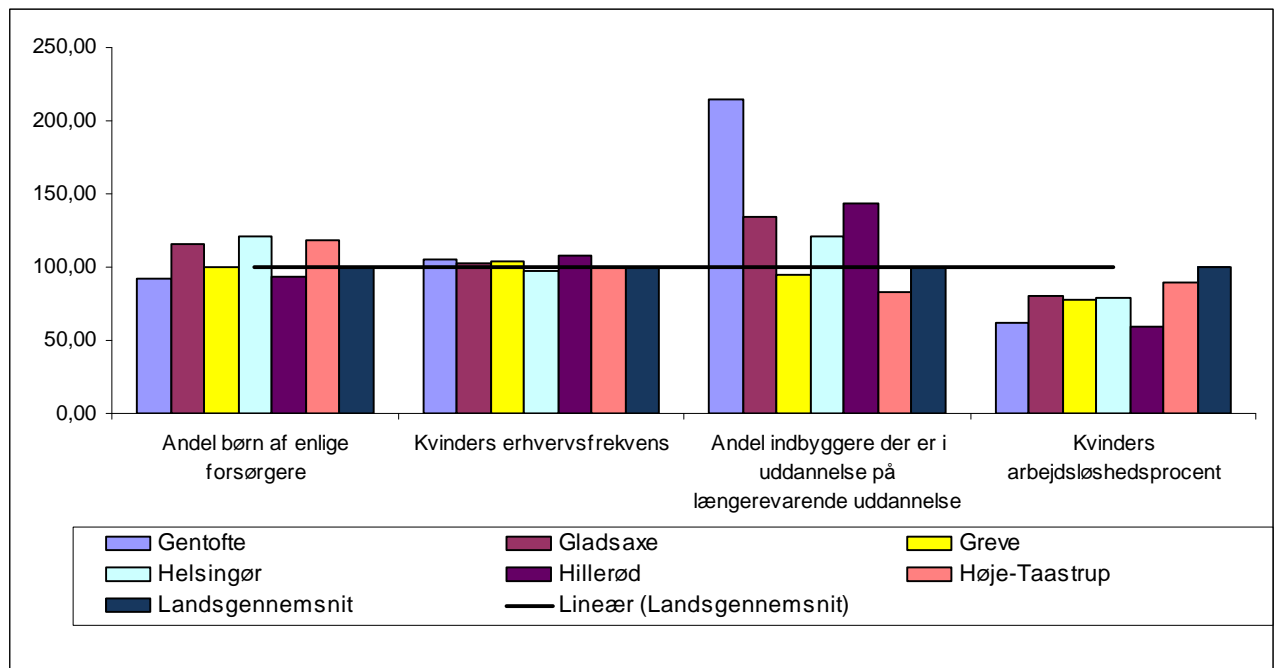
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på dagtilbudsområdet

På baggrund af undersøgelser, fra bl.a. Kommunernes Landsforening, viser det sig at udgifterne på dagtilbudsområdet påvirkes af følgende rammebetingelser:

- Andel børn af enlige forsørgere: Udgiftsniveauet øges, når "Andelen af enlige forsørgere" stiger, idet børn med enlige forældre oftere er mere ressourcekrævende.
- Kvinders erhvervsfrekvens: Udgiftsniveauet øges, når "Kvinders erhvervsfrekvens" stiger, idet behovet for pasning øges.
- Andel indbyggere, der er uddannelsessøgende på længerevarende uddannelser: Udgiftsniveauet øges, når andelen af uddannelsessøgende indbyggere på længerevarende uddannelse øges.
- Kvinders arbejdsløsheds pct: Udgiftsniveauet er mindre i kommuner, hvor kvinders arbejdsløsheds pct. er høj.

Figur 2.2. Rammebetingelser for de fire kommuner

Kilde: ECO nøgletal (budget 2007), Indeks 100=landsgennemsnit.

”Andel børn af enlige forsørgere” er for Gladsaxe, Helsingør og Høje Taastrup forholdsvis højt i forhold til landsgennemsnittet. Det forklarer i nogen udstrækning, hvorfor udgiftsniveauerne er større sammenholdt med det landsgennemsnitlige udgiftsniveau.

Andelen af indbyggere der er i længerevarende uddannelse er markant højere i Gentofte Kommune, - men også højt i Hillerød, Gladsaxe, og Helsingør -, set i forhold til landsgennemsnittet, hvilket bidrager til at øge udgiftsniveauet.

Også kriteriet ”Kvinders arbejdsløshed” er markant lavere i de seks kommuner, og bidrager ligeledes til at øge udgiftsniveauet. Det skal i den forbindelse pointeres at de behovsreducerende effekter af kvinders arbejdsløshedsprocent til dels modvirkes af krav om rådighedsforpligtelse for arbejdsløse, samt indsatser der søger at få børn fra ressourcetsvage hjem til at benytte dagtilbud.

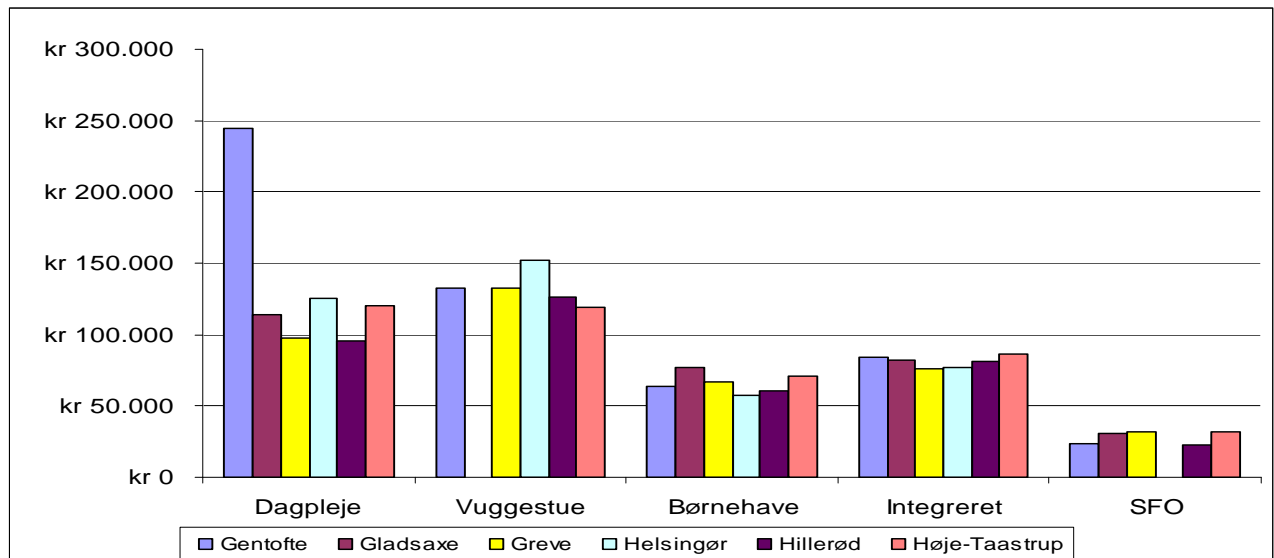
Udmøntning af udgifts- og serviceniveau

Der er forskellige muligheder for at indrette pasningsområdet. Kommunerne kan indrette sit pasningstilbud til børn ved at kombinere følgende tilbud (i antal og omfang): fritidshjem, skolefritidsordninger, børnehave, vuggestue samt dagpleje. Udgiftsniveauet afhænger dermed bl.a. af, hvordan tilbudssammensætningen er i den enkelte kommune.

Alderssammensætningen påvirker også udgifterne. Udgifterne pr. indskrevet varierer mellem de enkelte tilbud, fordi tilbud målrettet de mindste aldersgrupper (dagpleje, vuggestue og børnehave) er dyrere end tilbud målrettet en ældre aldersgruppe.

Figur 2.3 viser udgifterne pr. indskrevet barn i 2005 for udvalgte typer af tilbud. Figuren viser også, at der er forskelle i udgifterne mellem kommunerne inden for de enkelte tilbud, men at der ikke er systematisk forskel på dyre og billige kommuner. For eksempel er udgiften pr. indskrevet barn i Gentofte Kommune højest for dagpleje og lavest for SFO.

Figur 2.3. Bruttodriftsudgifter pr. indskrevet 2005

Kilde: Ressourceluppen 2006, tabel 8,11,14 og 17

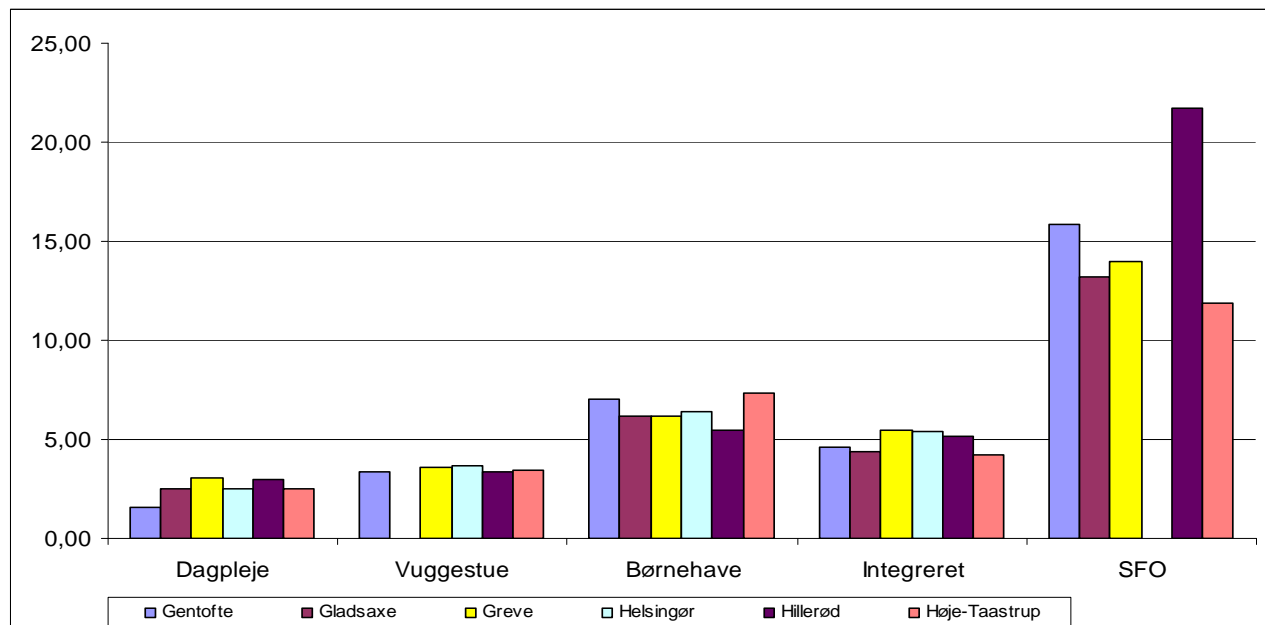
Note: Gladsaxe Kommune har ikke "rene" vuggestuer, og Helsingør har ikke SFO'er

Det bemærkes, at Helsingør Kommune – som den eneste af de seks kommuner i 2005 – tilrettelægger pasningsområdet for 6-10-årige i fritidshjem og de 10-14 årige i kommunale klubber, mens der i Gladsaxe Kommune ikke er etableret "rene" vuggestuer.

Gentofte skiller sig ud på dagplejeområdet, fordi kommunen har en meget stor del af sin aktivitet som hjemmedagpleje.

Det samlede udgiftsniveau afhænger også af, hvorledes de politisk fastlagte normeringer er. Figur 2.4 viser hvor mange indskrevne der er pr. ansat fordelt på de enkelte institutionsområder.

Figur 2.4 Indskrevne børn pr. ansat

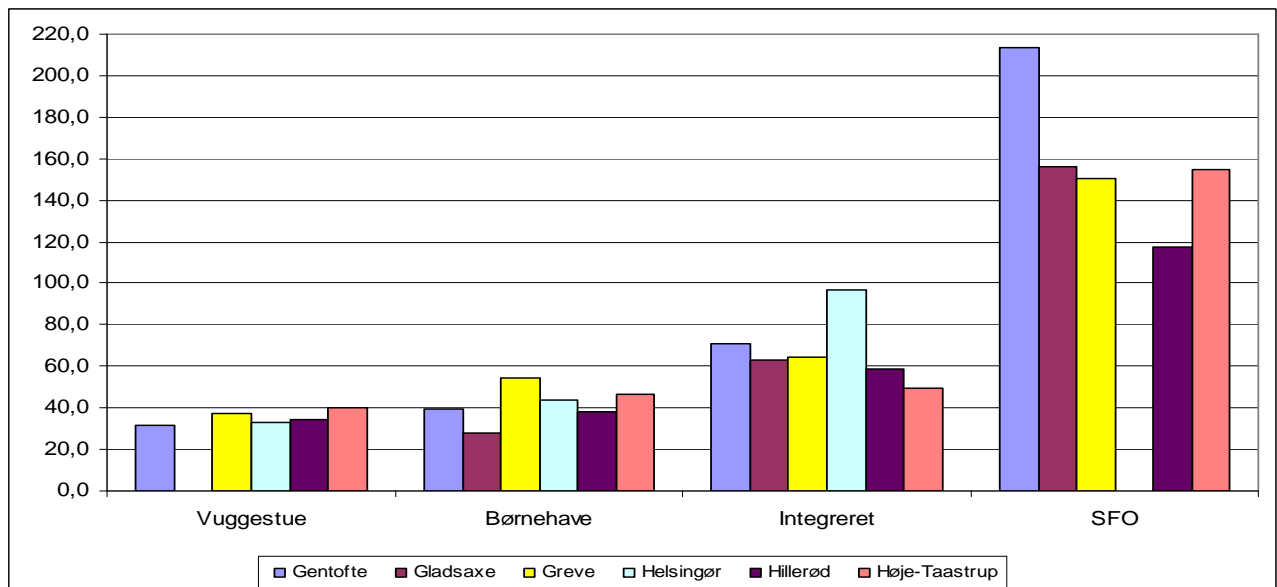

2006 Kilde: Ressourceluppen 2006, tabel 10, 13, 16, 19 og 21

Note: Gladsaxe Kommune har ikke "rene" vuggestuer og Helsingør har ikke SFO'er i 2005.

Det ses at Gentofte Kommune har det højeste serviceniveau på dagplejeområdet med det laveste antal indskrevne børn pr. ansat. Hillerød Kommunes har det laveste serviceniveau på SFO området med mere end 20 indskrevne pr. ansat. For vuggestue, børnehave og integreret institution er niveauet nogenlunde ens mellem kommunerne. Det ses samtidig at der er en sammenhæng mellem den forrige figur 10 omkring bruttodriftsudgifter pr. indskreven og antal indskrevne pr. ansat. Antal indskrevne pr. ansat fastlægges ud fra det politisk fastlagte serviceniveau, men derudover kan de fysiske rammer også påvirke niveauet.

Figur 2.5 Gennemsnitlig størrelse (personer) pr. institutionsområde

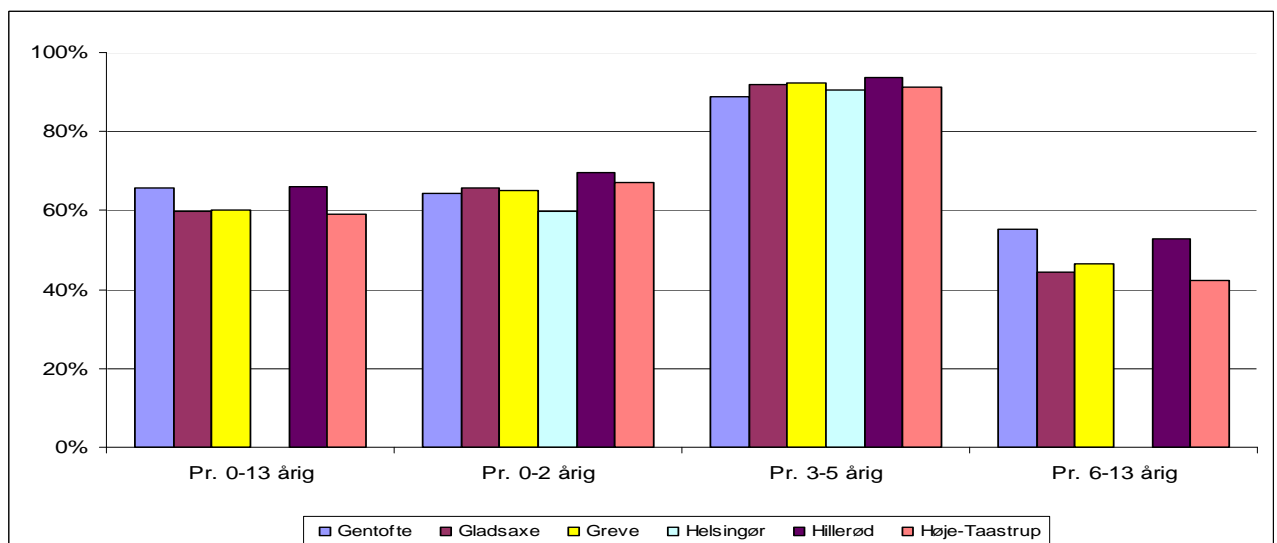
Kilde: Ressourceluppen 2006, tabel 12,15,18 og 21

Note: Gladsaxe Kommune har ikke "rene" vuggestuer og Helsingør har ikke SFO'er.

Det ses at den gennemsnitlige størrelse af vuggestuer er nogenlunde ens i kommunerne. Helsingør Kommunes aldersintegrerede institutioner har en gennemsnitlig størrelse der ligger væsentlig over de øvrige kommuners. Endvidere ses det at Gentofte Kommunes SFO institutioner er gennemsnitligt større end de øvrige kommuners.

De samlede udgifter afhænger også af forskelle i dækningsgraden, det vil sige andelen af børn i pasningstilbud.

Figur 2.6 Dækningsgrader - Børnepasning

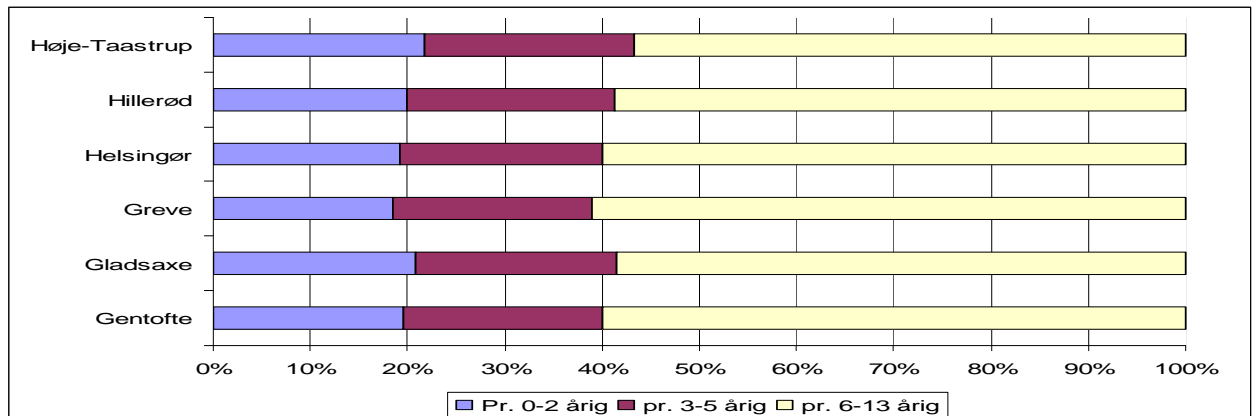

Kilde: Ressourceluppen 2006, tabel 2. Note: Helsingør Kommune er udeladt for de 0-13 årige og de 6-13 årige idet opgørelsen ikke omfatter fritidshjem og klubtilbud.

Det ses at dækningsgraden fordelt på aldersgrupper inden for dagtilbudsområdet generelt er størst i Hillerød Kommune.

Udgifterne afhænger af, hvor mange børn der er i de enkelte aldersgrupper, fordi der er forskel på, hvor mange ressourcer de forskellige aldersgrupper kræver. En forholdsvis stor andel af de mindre ressourcekrævende 6-13 årige vil betyde et lavere udgiftsniveau i forhold til et stort antal 0-5 årige.

Figur 2.7 Antal børn procentvist fordelt på aldersgruppe pr. 1. januar 2007

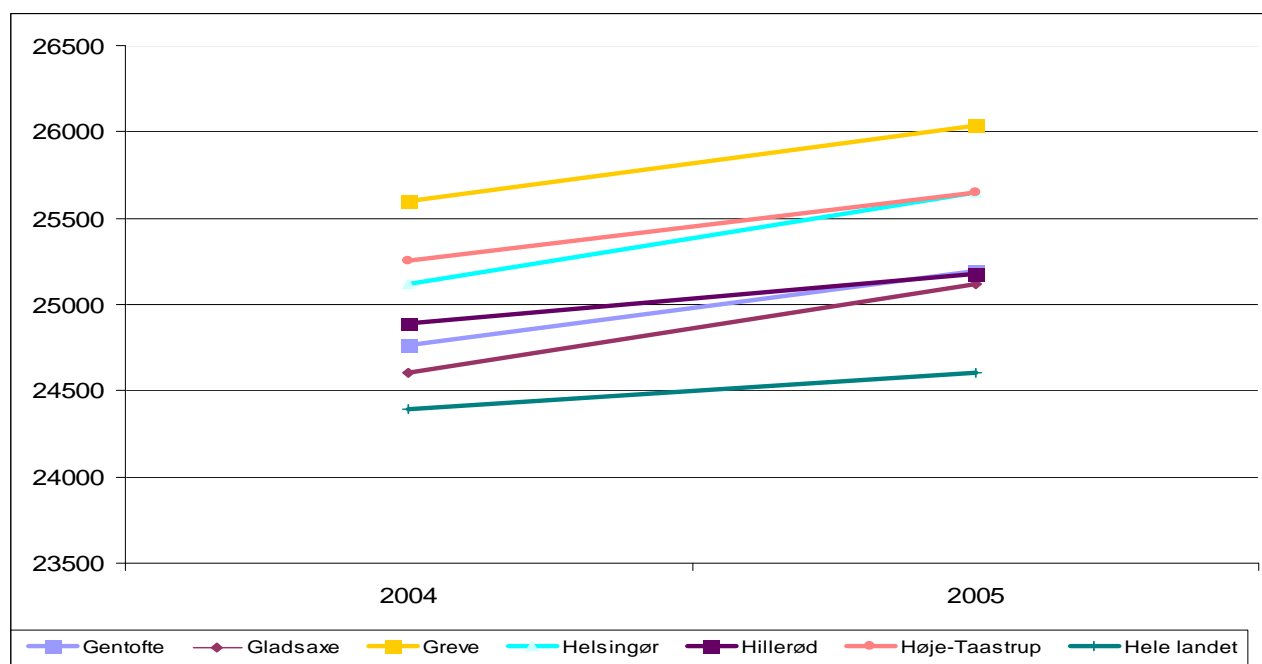

Kilde, Danmarks Statistik, BEF1A07

Generelt ligger kommunerne tæt på hinanden. Den mest ressourcekrævende aldersgruppe, de 0-5 årige, udgør som de to yderpunkter 39 pct. i Greve Kommune og 43 pct. i Høje Taastrup Kommune. Det betyder, at udgiftspresset pr. 0-13 årige bør være en smule højere i Høje Taastrup Kommune end i de øvrige kommuner.

Udgifterne afhænger bl.a. af medarbejdernes anciennitet og lønpolitikken. Det afspejles fx i den gennemsnitlige pædagogløn (løn til uddannede pædagoger), idet personale med høj anciennitet normalt også har en højere løn.

Figur 2.8 Gennemsnitlig pædagogløn inkl. pensionsbidrag

Kilde: Ressourceluppen 2004 og 2005, tabel 24. Løn indeholder tillæg, genetillæg og pensionsbidrag til ansatte under med pædagogisk uddannelse.

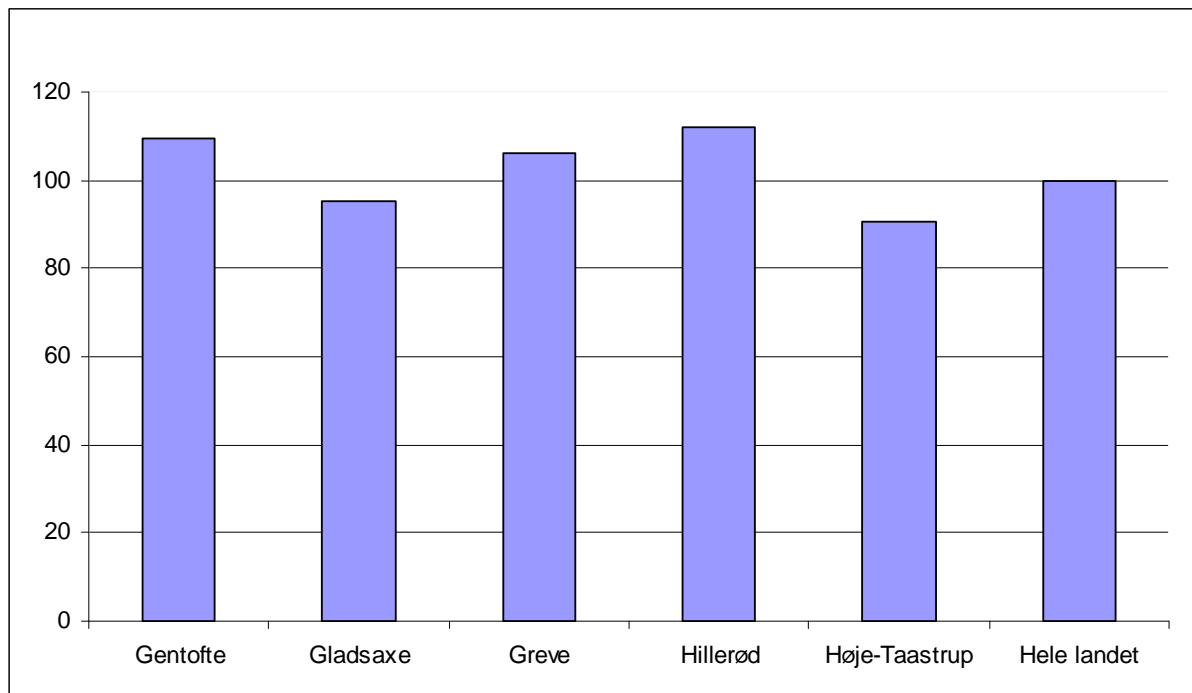
Den gennemsnitlige pædagogløn er i alle de undersøgte kommuner højere end landsgennemsnittet. I Greve Kommune er den gennemsnitlige pædagogløn højere end i de øvrige kommuner, mens den er lavest i Gladsaxe Kommune.

Forskelle i de politiske prioriteringer, som fx personalenormering og uddannelsesniveaueet påvirker også udgiftsniveaueet og kan samtidig ses som indikatorer for serviceniveaueet på daginstitutionsområdet.

Figur 2.9 viser personalenormeringen – målt som antal indskrevne pr. fuldtidsansat beskæftiget med pasning inden for dagtilbud (excl. fritidshjem og klubber). Indeks 100=landsgennemsnit.

Her ses det, at Gentofte-, Hillerød- og Greve Kommune har den laveste personalenormering, mens Høje-Taastrup Kommune har den højeste – færrest børn pr. ansat.

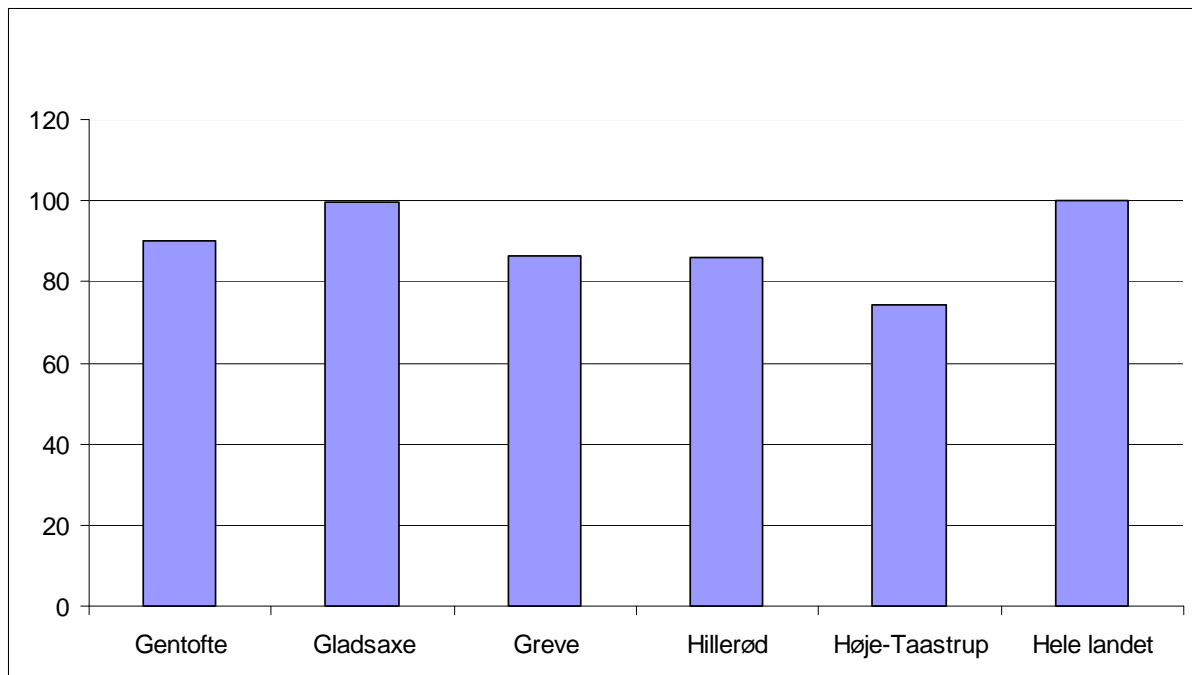
Figur 2.9 Normering – indskrevne pr. ansat – dagtilbudsområdet

Kilde: Ressourceluppen 2006, tabel 4. Helsingør Kommune er ikke medtaget, fordi opgørelsen ikke omfatter fritidshjem.

Andelen af uddannet personale i institutionerne er vist i figur 2.10 i procent.

Figur 2.10 Andel uddannet personale i 2005

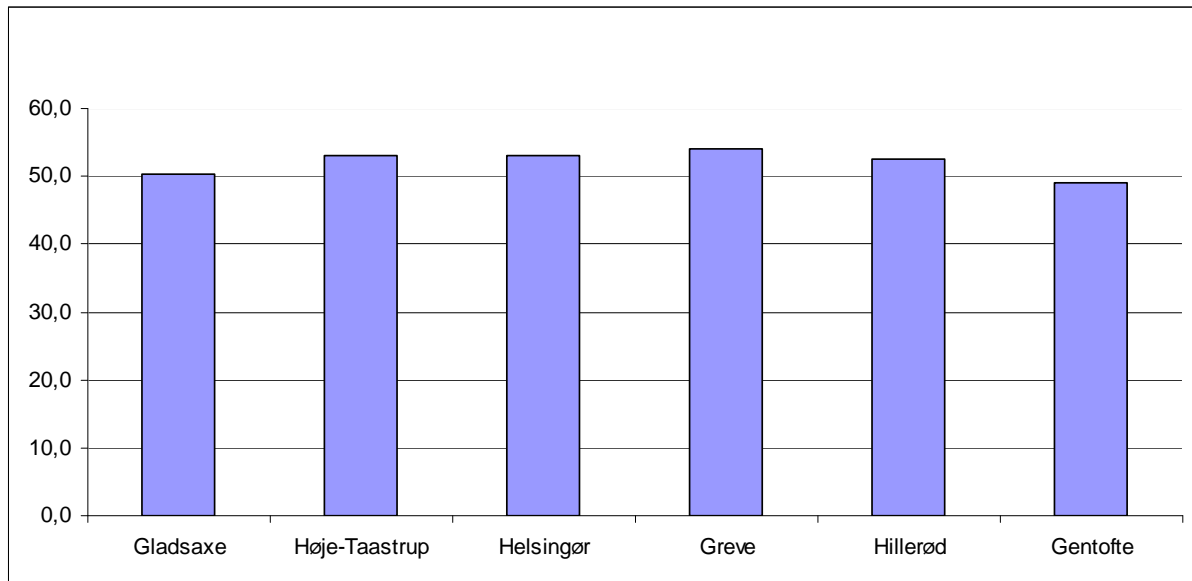

Kilde: Ressourceluppen 2006, tabel 4. Helsingør Kommune er ikke medtaget, fordi opgørelsen ikke omfatter fritidshjem.

Det ses at andelen af uddannet personale er størst i Gladsaxe Kommune med 63 % og lavest i Høje-Taastrup Kommune med 47 %. Lands gennemsnittet er på 63 %.

Også åbningstiden på daginstitutionsområdet er en væsentlig parameter for serviceniveauet. Samtidig betyder længere åbningstid også øgede udgifter.

Figur 2.11 Den gennemsnitlige åbningstid i 2006 på daginstitutionsområdet

Kilde: De enkelte kommuners oplysninger.

Åbningstiden på daginstitutionsområdet varierer fra cirka 49 timer om ugen i Gentofte Kommune til 54 timer om ugen i Greve Kommune.

Forbehold ved fortolkning af nøgletal

Serviceniveauet er ovenfor belyst ved hjælp af forskellige nøgletal, som kan forklare indholds- og udgiftsmæssige forskelle på tilbuddene mellem kommunerne.

Det skal understreges, at nøgletallene ikke er fuldt ud dækkende, idet serviceniveauet også omfatter en række parametre, som det ikke har været muligt at afdække ved hjælp af nøgletal, fordi der ikke systematisk indsamles oplysninger herom.

Nedenfor opridses forskellige elementer, som der skal tages højde for i fortolkningen af nøgletallene.

I mindre institutioner er bruttodriftsudgiften pr. indskrevet generelt højere end i større institutioner, bl.a. fordi det nødvendige personaleforbrug for at opretholde bemanning i åbningstiden er højere. Hertil kommer udgiften til ledere og administrativt personale, som indgår med større vægt i udgiften pr. indskrevet i mindre institutioner.

I kommuner, hvor det er vanskeligt at rekruttere dagplejere må der i stedet anvendes dyre institutionsløsninger. Forskellene i tilbudssammensætningen skyldes dermed ikke alene et bevidst politisk valg, men også forskelle i rekrutteringsmulighederne. Endvidere vil udgiften pr. indskrevet være lavere i de kommuner, hvor kommunen ejer bygningerne, idet udgiften dermed ikke omfatter husleje.

Konklusion – dagtilbud

Det ses at kommunerne, bortset fra Helsingør, har et haft svagt stigende udgiftsniveau til børnepasning i perioden fra 2004 til 2007 (budget). Gentofte-, Hillerød- og Greves udgiftsniveau er lavest svarende til cirka 44.500 kroner pr. 0 – 10 årig opgjort i 2007-priser, mens Høje Taastrup har det højeste udgiftsniveau svarende til ca. 58.000 kr.

De seks kommuners beregnede udgiftsniveau på dagtilbudsområdet er større end landsgennemsnittet. Det skyldes at der er et større behov for pasning i de seks kommuner. Bl.a. er der en høj "andel børn af enlige forsørgere" og en lav "arbejdslededsprocent blandt kvinder" samt flere indbyggere der er i længerevarende uddannelse – faktorer som øger udgiftsbehovet. Endvidere er den gennemsnitlige pædagogløn i alle kommunerne højere end landsgennemsnittet.

Det ses at en høj omkostning pr. indskreven generelt er en følge af en høj normering pr. indskreven. Gentofte har de højeste udgifter på dagplejeområdet, men har også den højeste personalenormering pr. indskreven. Hillerød har den laveste normering på SFO området og har også den laveste udgift pr. indskreven.

Med hensyn til den gennemsnitlige størrelse pr. institution er der ikke de store variationer kommunerne imellem på vuggestue og børnehaveområdet. På det aldersintegrerede område er Helsingør Kommunes institutioner gennemsnitligt større end de øvrige kommuners. For så vidt angår SFO-området har Gentofte kommune de største institutioner med over 200 indskrevne pr. institution i gennemsnit.

Fordelingen af børn inden for relevante aldersgrupper har betydning for det samlede udgiftsniveau, fordi en forholdsvis stor andel af de ressourcekrævende 0-5 årige vil øge udgifterne. Her er der en marginal forskel mellem kommunerne, idet yderpunkterne for de 0-5 årige er 39 pct. af det samlede børnetal (0-13 år) i Greve Kommune og 43 pct. i Høje Taastrup Kommune.

Politiske prioriteringer har indflydelse på udgifterne pr. indskrevet og på serviceniveauet for dagtilbudsområdet set under et. Når der ses på personalenormeringen for dagtilbudsområdet har Hillerød og Gentofte Kommune det højeste antal indskrevne børn pr. ansat, mens Høje-Taastrup har den højeste personalenormering – det vil sige færrest børn pr. ansat. Endelig skal nævns åbningstid, hvor den gennemsnitlige åbningstid varierer fra 49 timer om ugen i Gentofte Kommune til 54 timer om ugen i Greve Kommune.

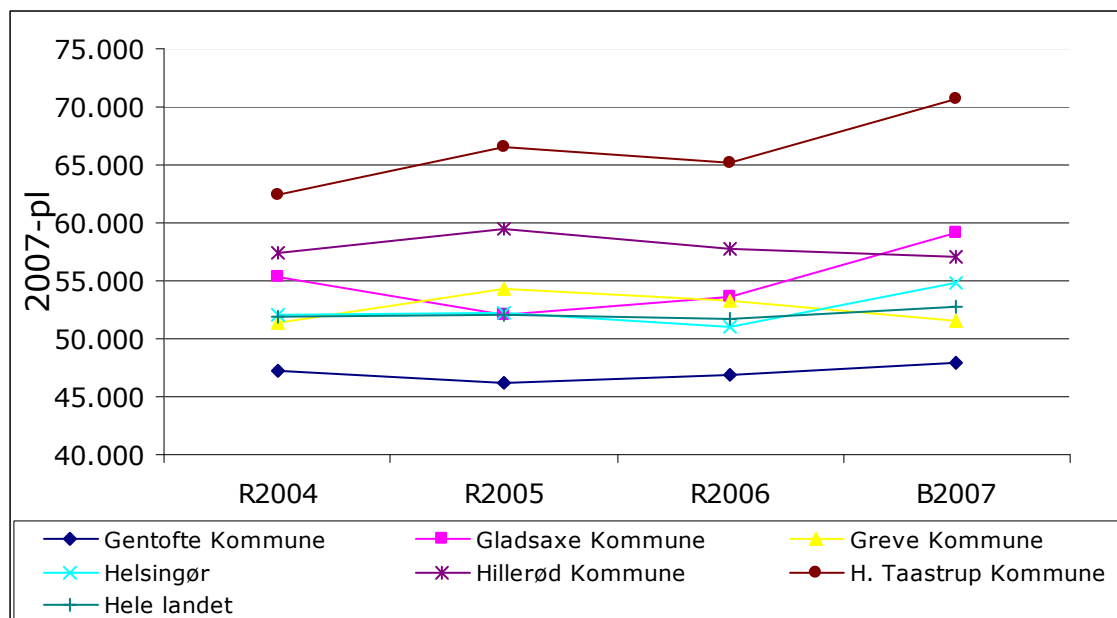
Høje-Taastrup Kommune har det højeste udgiftsniveau blandt de seks kommuner, og ligger også højere end det beregnede udgiftsbehov. Til gengæld er kommunens serviceniveau højere end de øvriges målt på personalenormering (den højeste) og blandt de højeste målt på åbningstid.

3. Skoler

I dette afsnit belyses skoleområdet. Området omfatter udgifter til den kommunale folkeskole, hjemmeundervisning, undervisning til børn med vidtgående handicap, observationsskoler, efterskoler og tilskud til privatskoler samt følgeudgifter som skolepsykolog, befordring af skoleelever mv.

Figur 3.1 nedenfor viser udviklingen i enhedsudgifterne pr. 6-16-årig for perioden R2004 til B2007. Udgifterne omfatter alle de ovenfor nævnte udgifter til varetagelse af undervisningsopgaven.

Figur 3.1 Nettodriftsudgifter på skoleområdet pr. 6-16-årig.

Kilde: ECO-nøgletal

Enhedsudgiften på skoleområdet er i regnskab 2006 knap 47.000 kr. i Gentofte Kommune, mens den i Høje-Taastrup Kommune er ca. 65.000 kr. På landsplan er gennemsnitsudgiften godt 51.500 kr. Som det fremgår af figuren har Gentofte, Gladsaxe, Helsingør og Høje-Taastrup Kommune alle budgetlagt med stigende enhedsudgifter fra regnskab 2006 til budget 2007, mens Hillerød og Greve Kommune forventer faldende udgifter pr. 6-16-årig. Man skal derfor tage højde for forskelle i andelen af privatskoleelever, når udgifterne pr. 0-16-årige sammen.

Udgiftsniveau

Tabel 3.1 viser udgifterne pr. 6-16-årig i regnskab 2006 og et beregnet udgiftsniveau, som afspejler det gennemsnitlige udgiftsniveau for kommuner med tilsvarende rammebetingelser, dvs. tilsvarende udgiftsbehov.

Tabel 3.1. Udgiftsniveau på skoleområdet pr. 6-16-årig, regnskab 2006

	Udgiftsniveau pr. 6-16-årig	Beregnet udgiftsbehov pr. 6-16-årig	Mer-/mindreudgift1
Gentofte	45.655	48.756	-3.101
Gladsaxe	52.151	52.522	-371
Greve	51.763	51.919	-156
Helsingør	49.536	51.518	-1.982
Hillerød	56.162	51.769	4.393
Høje-Taastrup	63.286	54.681	8.605
Lands gennemsnit	50.212	50.212	0

1) -/+ angiver mindre-/merudgift. Kilde: Beregninger baseret på ECO-nøgletal, regnskab 2006

Tabellen viser, at det beregnede udgiftsniveau – på nær i Gentofte og Helsingør Kommune – ligger over landsgennemsnittet på 50.212 kr. pr. 6-16-årig.

Ses på udgifterne i de enkelte kommuner, er udgifterne pr. 6-16-årige i Hillerød og særligt i Høje-Taastrup Kommune større end det udgiftsniveau, som kommuner med tilsvarende rammebetingelser gennemsnitligt har. Omvendt er det faktiske udgiftsniveau især i Gentofte og Helsingør, men også i Gladsaxe og Greve, mindre, end det beregnede udgiftsbehov indikerer.

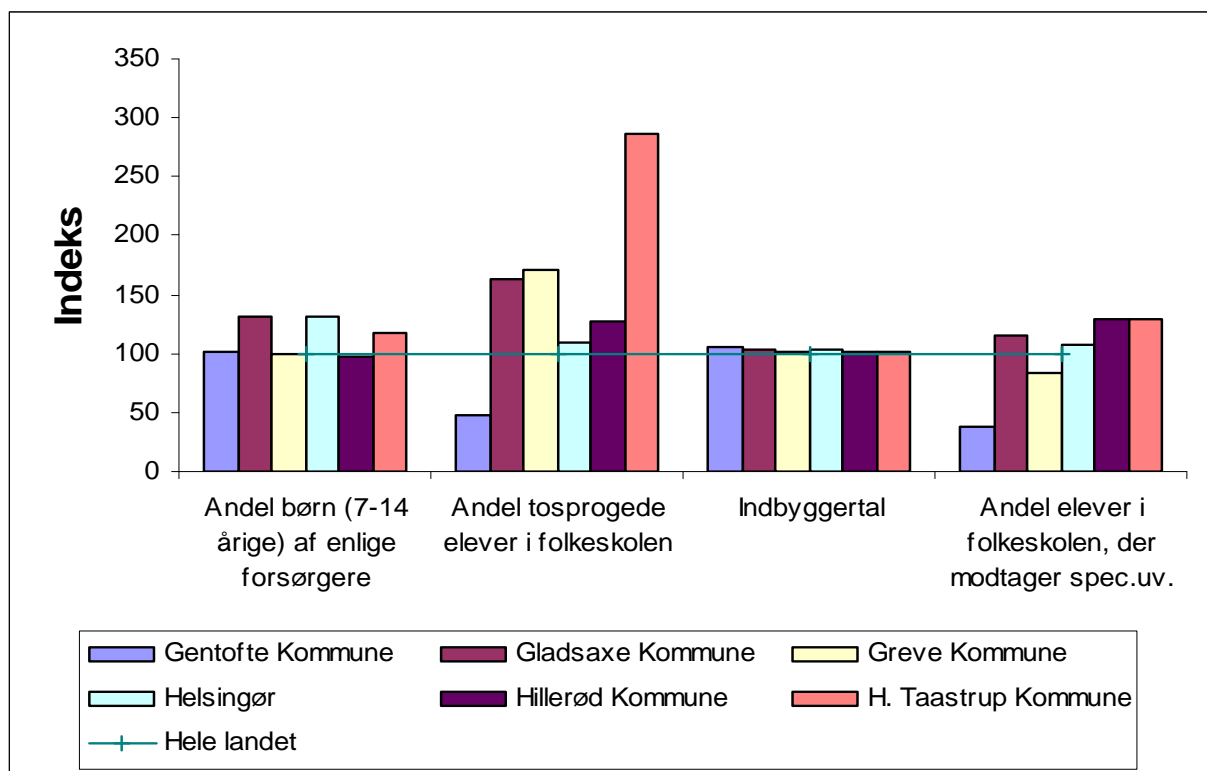
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på skoleområdet

På baggrund af undersøgelser fra bl.a. KL viser det sig at udgifterne på skoleområdet påvirkes af følgende rammebetingelser:

- Andel børn af enlige forsørgere: Udgiftsniveauet øges, når andelen af enlige forsørgere stiger, idet børn med enlige forældre oftere har sociale problemer og dermed er mere ressourcekrævende.
- Andel tosprogede elever i folkeskolen: Udgiftsniveauet øges, når andelen af tosprogede elever stiger.
- Indbyggertal: Udgiftsniveauet reduceres i takt med stigende indbyggertal på grund af stordriftsfordele.
- Andel elever i folkeskolen, der modtager specialundervisning: Udgiftsniveauet øges, når andelen af elever, der modtager specialundervisning stiger.

I alt forklarer rammebetingelserne 60 pct. af forskellene i kommunernes nettodriftsudgifter til folkeskolen pr. 6-16-årig.

Figur 3.2. Rammebetingelser for de seks kommuner. (Landsgennemsnit = 100)

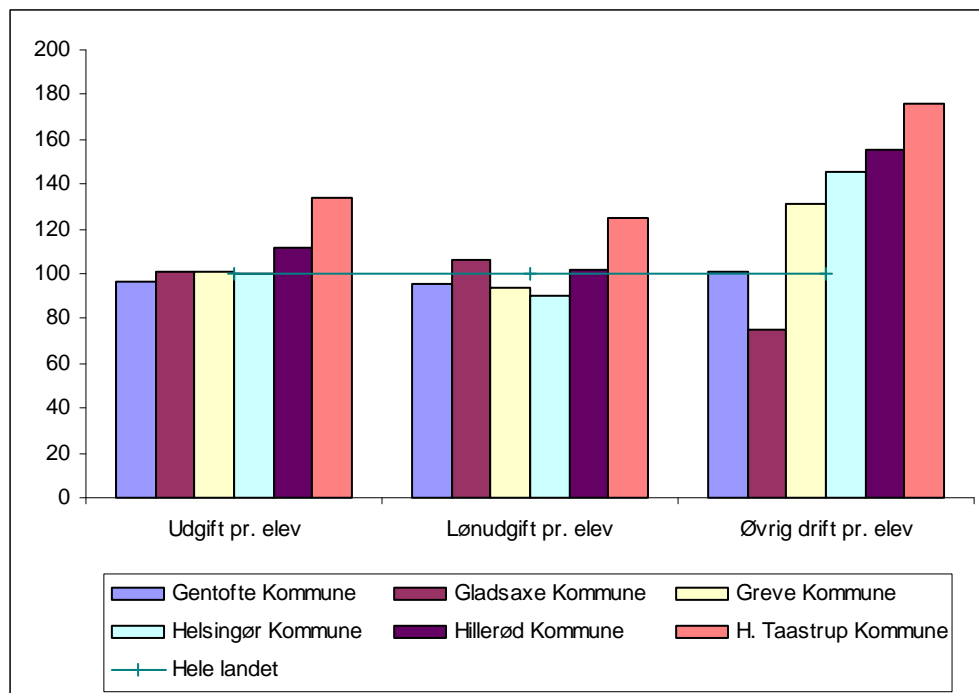
Kilde: ECO nøgletal, 2007.

Når det beregnede udgiftsniveau i fem af de seks kommuner er større end landsgennemsnittet skyldes det bl.a., at "andelen af tosprogede elever i folkeskolen" i disse kommuner er betydeligt større end landsgennemsnittet, ligesom også "andelen af elever i folkeskolen, der modtager specialundervisning" – med undtagelse af Greve Kommune – er større end landsgennemsnittet. Gentofte Kommune placerer sig omvendt ganske lavt på de nævnte parametre sammenlignet med landsgennemsnittet.

Udmøntning af udgifts- og serviceniveau

For at få et mere præcist og nuanceret billede af de faktiske udgifter viser figur 3.3. udgifterne pr. elev, lønudgift pr. elev og øvrige driftsomkostninger pr. elev.

Figur 3.3. Udgiftsfordeling pr. elev (landsgennemsnit = 100)

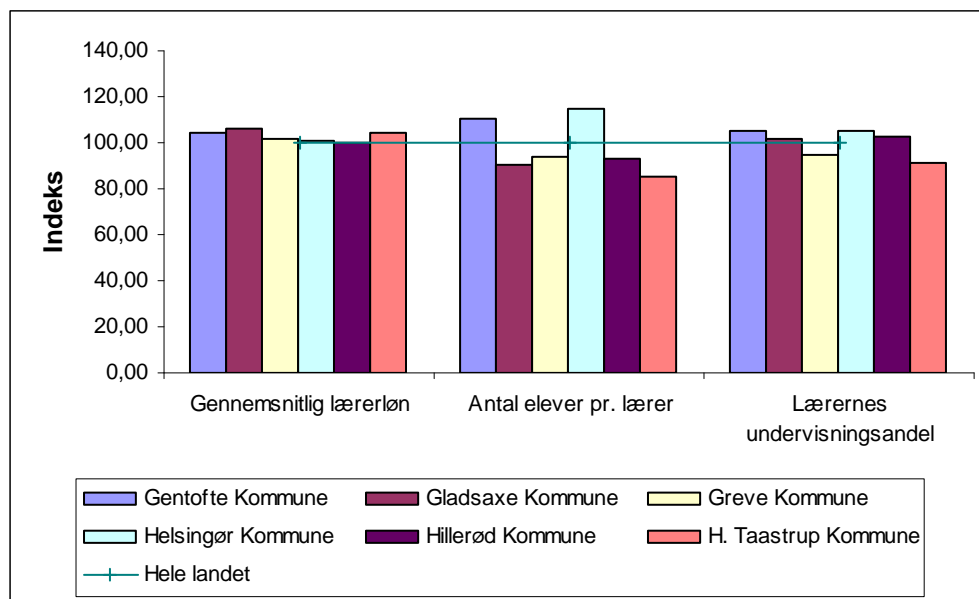
Kilde: KL's Ressourcelup 2005

Udgiften pr. elev er størst i Høje-Taastrup Kommune, hvad enten der ses på de samlede udgifter eller isoleret på henholdsvis lønudgiften og på øvrig drift pr. elev. For de samlede udgifter ligger Høje-Taastrup Kommune således 34 pct. over landsgennemsnittet, hvilket primært skyldes, at udgiften til øvrig drift pr. elev er forholdsvis høj (76 pct. over landsgennemsnittet), mens lønudgiften pr. elev er 25 pct. højere end landsgennemsnittet. For de samlede udgifter pr. elev varierer de øvrige kommuner mellem indeks-værdierne 96 og 112. Lønudgiften pr. elev varierer mellem indeks-værdierne 95 og 107, mens værdierne for øvrig drift pr. elev svinger mellem 75 og 156.

Forskelle i de politiske prioriteringer, som fx ressourceindsats på lærerområdet og klassekvotienter påvirker ligeledes udgiftsniveauet. Samtidig kan disse forhold ses som indikatorer for serviceniveauet på skoleområdet.

Figur 3.4 viser den gennemsnitlige lærerløn, antal elever pr. lærer samt lærernes undervisningsandel.

Figur 3.4. Ressourceindsats på lærerområdet (landsgennemsnit = 100)

Kilde: KL's Ressourcelup, regnskab 2005. Det skal tilføjes, at det kan være vanskeligt at opgøre lærernes undervisningsandel, da definitionen af denne kan variere fra kommune til kommune.

Den gennemsnitlige lærerløn er ca. 30.000 kr. i de seks kommuner, hvilket er lidt højere end den gennemsnitlige løn på landsplan på ca. 29.000 kr. Dette skal sammenholdes med, at der er stor forskel i den tid, lærerne underviser. Undervisningsandelen er omkring 32,1 pct. i Høje-Taastrup Kommune og 37,0 pct. i Helsingør Kommune. For hele landet er lærernes gennemsnitlige undervisningstid 35,2 pct. Derudover er der væsentlig forskel i antal elever pr. lærer, idet forholdet er 10,65 i Høje-Taastrup Kommune og 14,42 i Helsingør Kommune. På landsplan er der 12,54 elever pr. lærer.

Antallet af elever pr. lærer er større end landsgennemsnittet i Gentofte og Helsingør Kommune, men lavere end landsgennemsnittet i de øvrige fire kommuner.

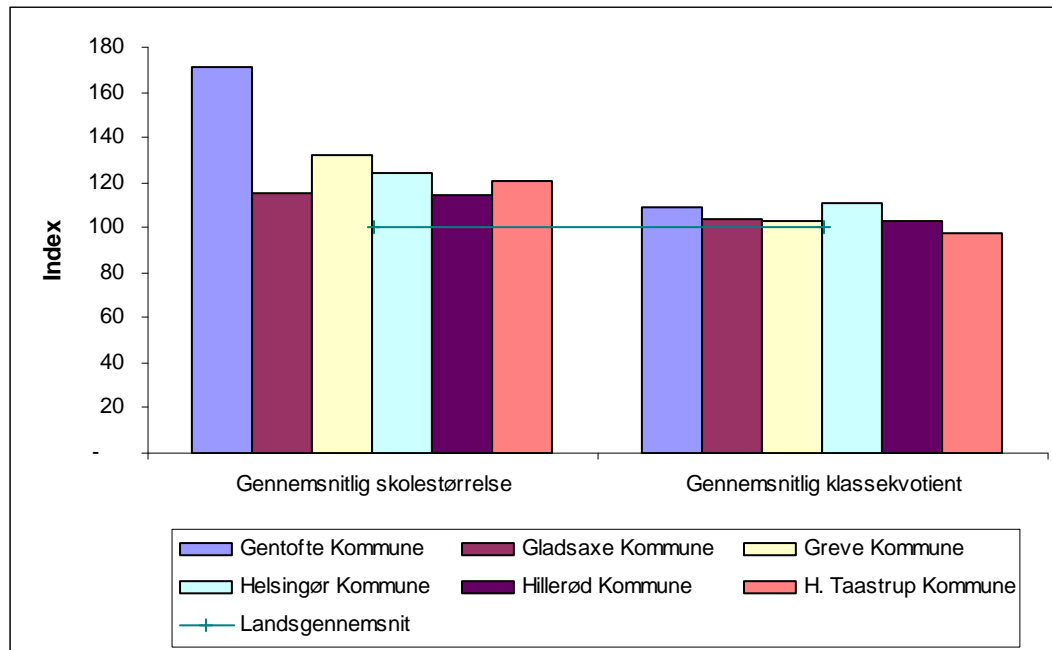
Endelig bemærkes, at lærerens undervisningstid ligger under landsgennemsnittet i Greve og Høje-Taastrup Kommune, og en anelse over landsgennemsnittet i de resterende kommuner.

Antallet af skoler skal ses i sammenhæng med kommunestørrelsen og de politiske prioriteringer. Antallet af skoler varierer fra 12 (Høje-Taastrup og Gentofte Kommune) til 17 (Helsingør Kommune). Der er 13 skoler i Greve Kommune, mens der er 14 i Hillerød og 15 skoler i Gladsaxe Kommune¹.

¹ Kilde: ECO-nøgletal, 2007

Figur 3.5 viser nøgletal for den gennemsnitlige skolestørrelse og det gennemsnitlige antal elever pr. klasse (klassekvotient).

Figur 3.5. Gennemsnitlig skolestørrelse og klassekvotient (landsgennemsnit = 100)

Kilde: ECO-nøgletal, 2007

Alle seks kommuner har gennemsnitlige skolestørrelser, der ligger over landsgennemsnittet. Gentofte Kommune har skoler, der er 71 pct. større (610 elever) end landsgennemsnittet på 362 elever pr. skole, mens de øvrige fem kommuner varierer mellem 14 pct. (407 elever) og 32 pct. (471 elever) større end landsgennemsnittet.

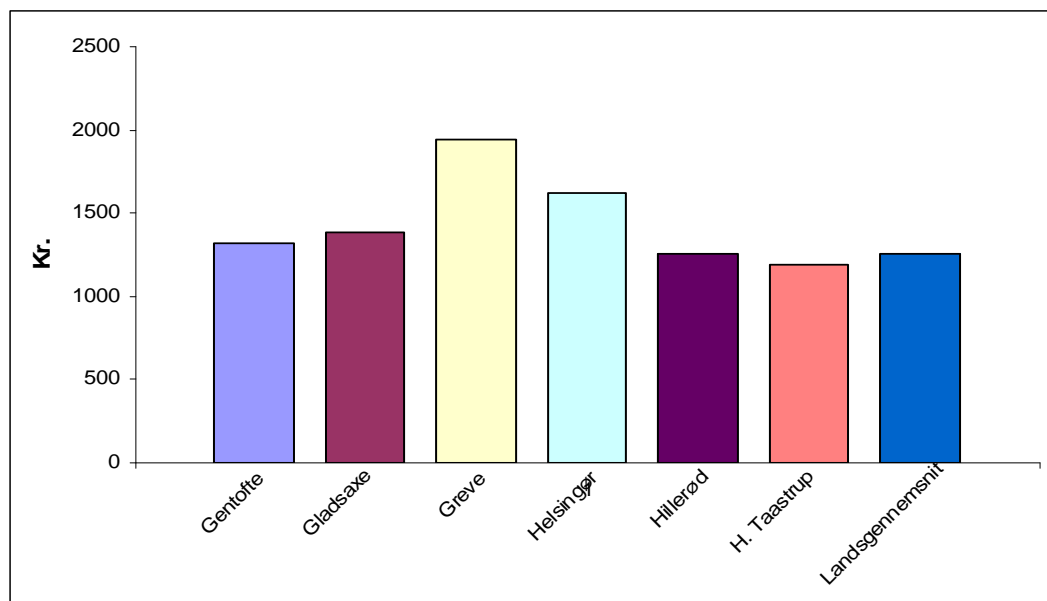
Ligeledes har hovedparten af benchmark kommunerne mere end landsgennemsnittet på 20,2 elever pr. klasse. Den højeste klassekvotient findes i Helsingør med 22,3 elever pr. klasse, Gentofte har gennemsnitligt 22 elever pr. klasse, mens Gladsaxe, Greve og Hillerød har hhv. 20,9, 20,8 og 20,7 elever i en gennemsnitlig klasse. Høje-Taastrup Kommune ligger derimod under den gennemsnitlige klassestørrelse på landsplan med gennemsnitligt 19,8 elever pr. klasse.

Der er knyttet en række udgifter til særlige opgaver på folkeskoleområdet, som eksempelvis psykologhjælp og specialundervisning. Derudover har andelen af tosprogede elever betydning for udgiftsniveauet, da tosprogede elever ofte kræver flere ressourcer.

Figur 3.6 nedenfor viser udgifterne til psykologhjælp pr. 6-16-årig.

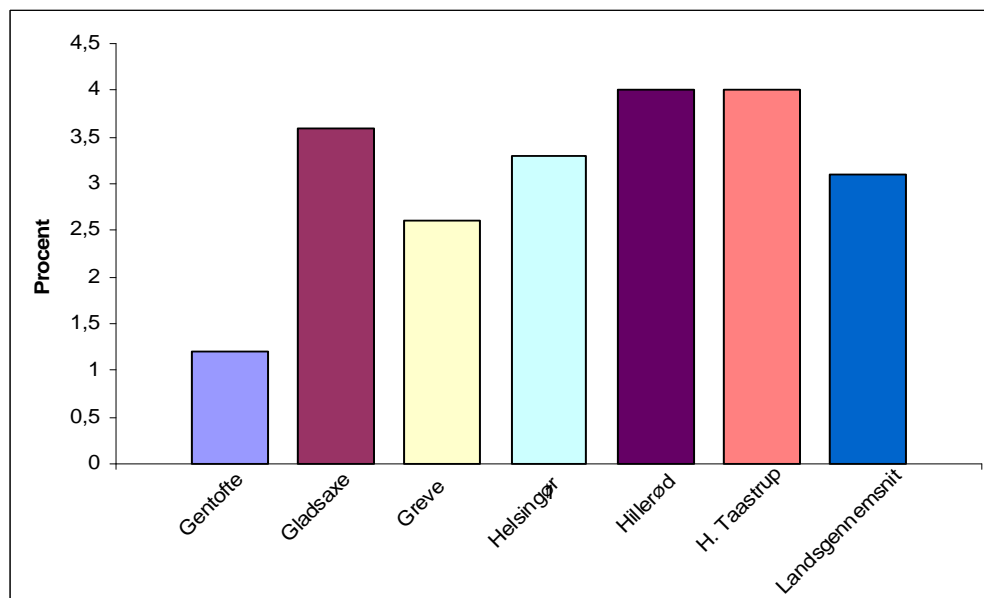
Figur 3.6. Udgift til skolepsykolog pr. 6-16-årig

Kilde: ECO-nøgletal, regnskab 2006

Udgifterne til skolepsykolog varierer mellem 1194 kr. (Høje-Taastrup Kommune) og 1942 kr. (Greve Kommune). Lands gennemsnittet er 1255 kr. pr. 6-16-årig.

Figur 3.7. Andel elever i folkeskolen, der modtager specialundervisning

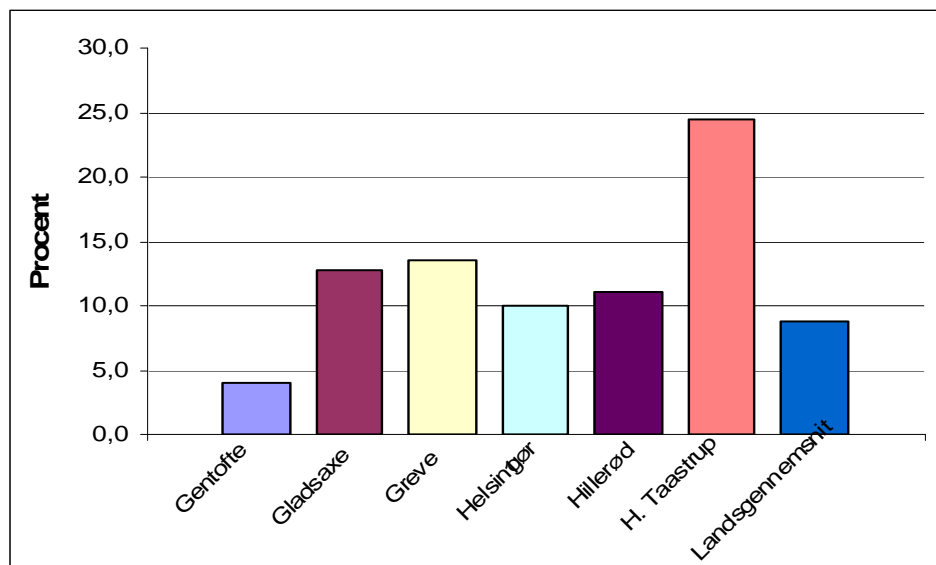
Kilde: ECO-nøgletal, 2007

I gennemsnit er der 3,1 pct. af eleverne på landsplan, der modtager specialundervisning. To kommuner, nemlig Gentofte (1,2 pct.) og Greve (2,6 pct.), ligger lavere end dette niveau, mens de øvrige 4 kommuner har en større andel af elever i folkeskolen, der modtager

specialundervisning. I Hillerød og Høje-Taastrup er det således 4 pct., mens det i Gladsaxe er 3,6 pct. og i Helsingør er 3,3 pct. af eleverne, der modtager specialundervisning.

Andelen af tosprogede elever i folkeskolen fremgår af figur 3.8.

Figur 3.8 Andel tosprogede elever

Kilde: ECO-nøgletal, 2007

Andelen af tosprogede elever er i Høje-Taastrup Kommune 24,5 pct, mens andelen i de øvrige kommuner varierer mellem 4 pct. (Gentofte Kommune) og 13,5 pct. (Greve Kommune). Landsgennemsnittet er på 8,8 pct.

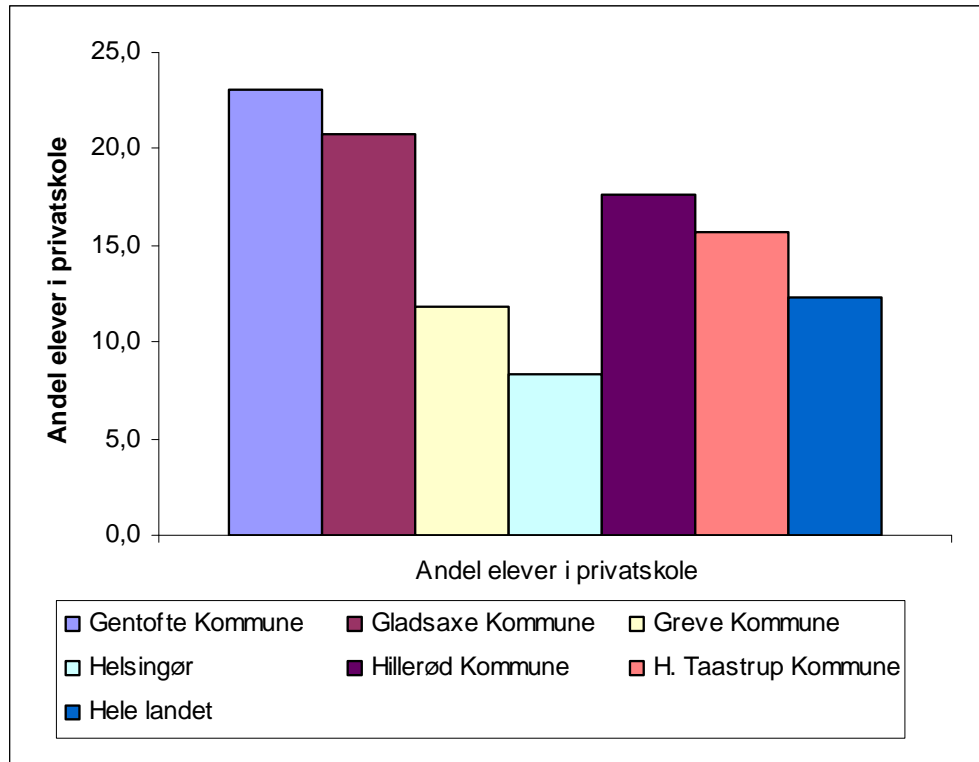
Når udgifterne til folkeskoleområdet ses i forhold til antallet af 6-16-årige (jf. figur 1.4) har andelen af elever, der går på privatskole betydning for udgiftsniveauet. Betalingen pr. privatskoleelev er typisk lavere end udgiften pr. folkeskoleelev og med en høj privatskoleandel bliver udgiften pr. 6-16-årig relativt lavere end med en lav privatskoleandel.

Hvis privatskoleandelen ændres påvirker det ligeledes udgiftsniveauet. I det omfang andelen af elever på privatskole bliver mindre, vil nettodriftsudgiften pr. 6-16-årig – forudsat at elevoptaget kan ske inden for den eksisterende kapacitet – mindskes. Det skyldes, at privatskolebidraget til staten reduceres, og at merudgiften knyttet til øget elevoptag i den kommunale folkeskole til fx bøger mv. er forholdsvis beskeden.

Som det fremgår af figur 3.9 nedenfor varierer andelen af elever på privatskole mellem de seks kommuner. I Gentofte Kommune går 23 pct. af eleverne på privatskole, mens andelen for de fem andre kommuner ligger mellem 20,7 pct. (Gladsaxe Kommune) og 8,3 pct. (Helsingør Kommune). Landsgennemsnittet er 12,3 pct.

Den høje andel af privatskoleelever i Gentofte Kommune er en del af – men ikke hele – forklaringen på, at Gentofte har relativt lave enhedsudgifter på skoleområdet pr. 6-16-årig sammenlignet med de øvrige kommuner.

Figur 3.9 Andel elever i privatskoler

Kilde: ECO-nøgletal, 2007

Forbehold ved fortolkning af nøgletal

Serviceniveauet er ovenfor belyst ved hjælp af forskellige nøgletal, som kan forklare indholds- og udgiftsmæssige forskelle på tilbuddene mellem kommunerne.

Det skal understreges, at nøgletallene ikke er fuldt ud dækkende, idet serviceniveauet også omfatter en række parametre, som det ikke har været muligt at afdække ved hjælp af nøgletal, fordi der ikke systematisk indberettes oplysninger herom i tilgængelige statistisk publikationer.

Samtidig kan nøgletallene være behæftet med fejl, ligesom fortolkning af nøgletallene i nogen omfang beror på en række antagelser.

Den kommunale udgift pr. elev bør ses i lyset af, at der findes elevafhængige udgifter og faste udgifter. Således vil der være en del udgifter som er faste omkostninger, og som ikke umiddelbart påvirkes af antallet af elever, men kun påvirkes via ændrede klassekvotienter, ændrede arbejdstidsaftaler med lærerne etc.

Udgiften til løn afhænger af den gennemsnitlige anciennitet blandt lærere og afhænger i stadig højere grad også af, hvilket personale den enkelte kommune har ansat i lærerstillinger – eksempelvis ikke-uddannede og akademikere.

Definitionen af specialundervisning kan variere fra kommune til kommune, og i forlængelse heraf kan specialundervisning opgøres på forskellig måde.

Definitionen af lærernes undervisningsandel kan variere fra kommune til kommune, og i forlængelse heraf kan undervisningsandelen opgøres på forskellig måde.

Den kommunale udgift pr. elev til privatskoler mv. er typisk mindre end udgiften til de kommunale skoler.

Konklusion – skoler

For fire af de seks sammenligningskommuner, Gentofte og Helsingør undtaget, er det beregnede udgiftsniveau for skoleområdet større end landsgennemsnittet. Det skyldes bl.a., at "andelen af tosprogede elever" er større end landsgennemsnittet. Derudover er "andelen af børn af enlige forsørgere" højere end landsgennemsnittet i tre af de seks kommuner, og "andel børn i folkeskolen, der modtager specialundervisning" højere end gennemsnittet på landsplan i fire af de seks kommuner.

Udgifterne i Høje-Taastrup og Hillerød Kommune er større end det beregnede udgiftsniveau. Dette kunne indikere, at serviceniveauet – forstået som de ressourcer der anvendes på skoleområdet – er højere end landsgennemsnittet. Omvendt er udgifterne i de andre kommuner, og særligt i Helsingør og Gentofte kommune lavere end det beregnede udgiftsniveau.

Udgiften pr. 6-16-årig varierer fra knap 48.000 kr. (Gentofte Kommune) til ca. 70.500 kr. (Høje-Taastrup Kommune) i regnskab 2006.

Den gennemsnitlige lærerløn er ca. 30.000 kr. i de seks kommuner, hvilket er lidt højere end den gennemsnitlige løn på landsplan på ca. 29.000 kr. Dette skal sammenholdes med, at der er stor forskel i den tid, lærerne underviser. Undervisningsandelen er omkring 32 pct. i Høje-Taastrup Kommune og 37 pct. i Helsingør Kommune. Derudover er der væsentlig forskel i antal elever pr. lærer, idet forholdet er 10,65 i Høje-Taastrup Kommune og 14,42 i Helsingør Kommune.

Skolestørrelsen er 14 pct. (Hillerød Kommune) og 71 pct. (Gentofte Kommune) større end landsgennemsnittet på 362 elever pr. skole. Dette tyder på, at benchmark kommunerne har gode muligheder for at realisere stordriftsfordele i forhold til landsgennemsnittet.

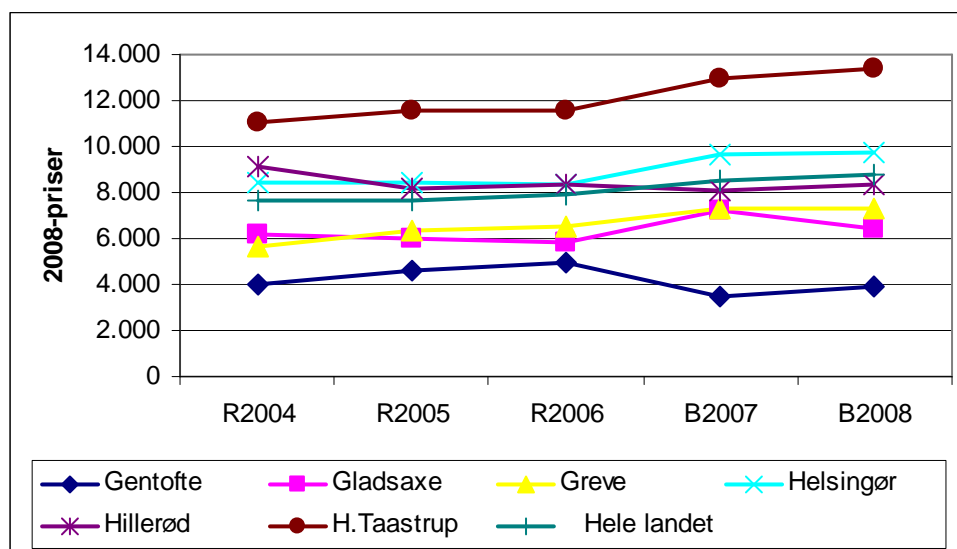
Endelig er andelen af elever, der modtager specialundervisning i Gentofte og Greve Kommune under landsgennemsnittet. De fire andre kommuner ligger alle ca. på niveau med landsgennemsnittet på 3,1 pct. eller over. Hillerød og Høje-Taastrup Kommune har med 4 pct. den højeste andel af elever, der modtager specialundervisning.

4. Sårbare børn og unge

Området omfatter "Særlige dagtilbud og særlige klubber", "Plejefamilier og opholdssteder for børn og unge", "Forebyggende foranstaltninger for børn og unge" samt "Døgninstitutioner for børn og unge".

Figur 4.1 viser udviklingen i udgiftsniveauet pr. 0-18 årig fra 2004 til 2008. De første tre år er regnskabstal, mens de to sidste år er budgettal.

Figur 4.1. Udviklingen i udgiftsniveau pr. 0-18 årig

Note: Beløb er i 2008-priser.

Det ses, at tre af kommunerne har haft et stigende udgiftsniveau pr. 0-18 årig. Den største stigning ses i Greve, og derefter Høje Taastrup og Helsingør Kommuner. I Gentofte, Gladsaxe og Hillerød kommuner er niveauet i udgiften pr. 0-18 årig i Budget 2008 på nogenlunde samme niveau som i Regnskab 2004 dog med en variation i udgifterne fra år til år.

Udgiftsniveau

Tabel 4.1 viser udgifterne til forebyggende foranstaltninger, anbringelser og særlige dagtilbud pr. 0-18 årig i 2006 og et beregnet udgiftsniveau, som afspejler det gennemsnitlige udgiftsniveau for kommuner med tilsvarende rammebetingelser – eller udgiftsbehov.

Tabel 4.1 Udgiftsniveau pr. 0-18 årig

	Udgiftsniveau pr. 0-18 årig	Beregnet udgiftsbehov pr. 0-18 årig	Mer/mindreudgift pr. 0-18 årig i forhold til landsgennemsnit ¹
Gentofte	4686	4442	244
Gladsaxe	5470	6596	-1126
Greve	6095	5462	633
Helsingør	7818	7833	-15
Hillerød	7883	6874	1.009
Høje-Taastrup	10894	8580	2.314
Landsgennemsnit	7445	7.445	0

1) -/+ angiver mindre/merudgift

Kilde: Ressourceluppen 2006

Tabellen viser, at det beregnede udgiftsniveau til sårbare børn og unge varierer meget i de seks kommuner – Gentofte Kommune har det lavest beregnede udgiftsbehov, medens Høje-Taastrup kommune har det højeste. To kommuner ligger over landsgennemsnittet og fire kommuner ligger under landsgennemsnittet.

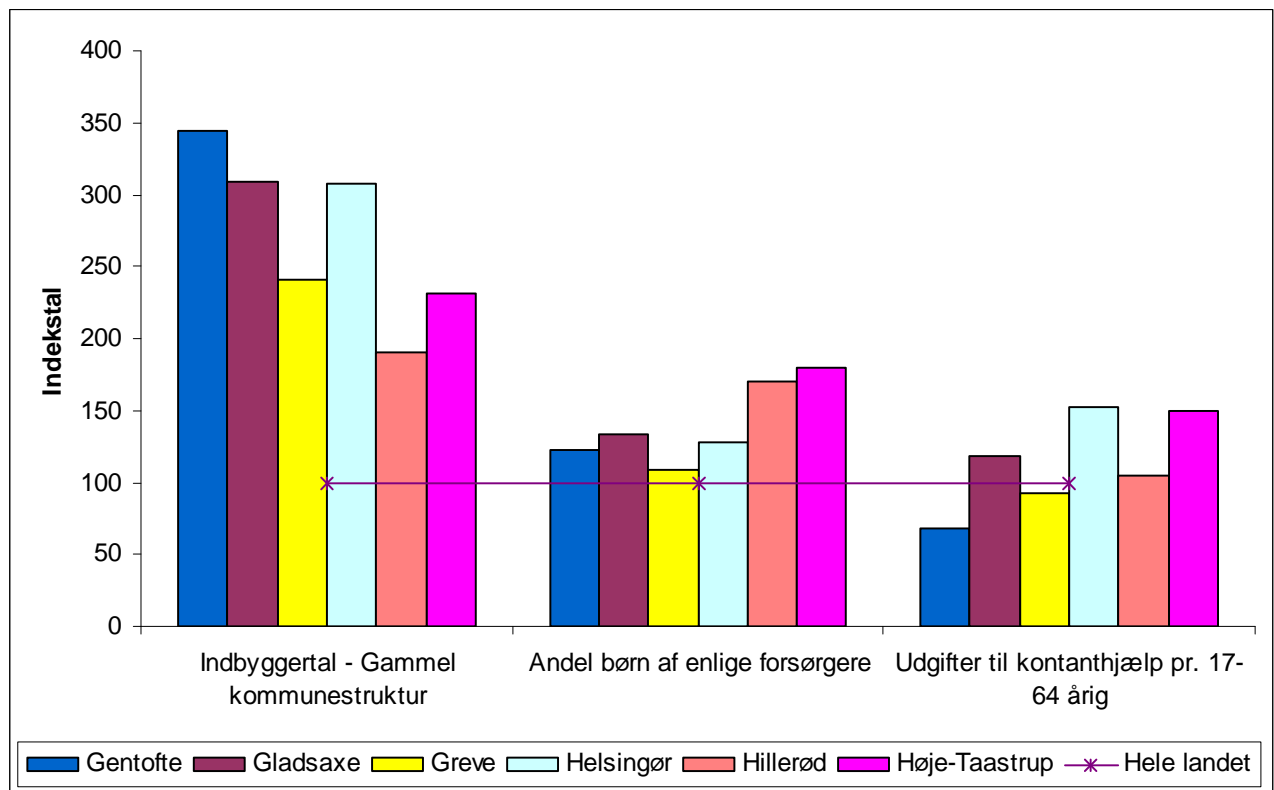
Ses på de faktisk udgifter pr. 0-18 årig, har Gentofte, Greve, Hillerød og Høje-Taastrup Kommune højere udgifter til sårbare børn og unge end det beregnede udgiftsbehov indikerer. Omvendt er udgiftsniveauet i Gladsaxe og Helsingør Kommune mindre end det beregnede udgiftsbehov.

Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på området sårbare børn og unge

Udgifterne på området for Sårbare Børn og Unge påvirkes bl.a. af følgende rammebetingelser (empirisk belyst af Kommunernes Landsforening):

- Andel børn af enlige forsørgere: Udgiftsniveauet øges, når "andelen af enlige forsørgere" stiger, idet børn med enlige forældre oftere er mere ressourcekrævende.
- Indbyggertal: Udgiftsniveauet mindskes i takt med at kommunestørrelsen øges, idet mindre kommuner ofte har en mindre tilbudsvifte, og derfor er nødt til at anvende dyre standardtilbud (eksempelvis anbringelser på døgninstitution) frem for billigere tilpassede løsninger i eget regi.
- Udgifter til kontanthjælp pr. 17-64 årig: Udgiftsniveauet øges i takt med at udgifterne til kontanthjælp stiger, idet personer på kontanthjælp oftere har sociale problemer, som udløser et større behov for indsats på det her område.

Figur 4.2. Rammebetingelser – indeks (indeks 100 = landsgennemsnittet)

Kilde: Ressourceluppen. Indeks 100=landsgennemsnittet.

NB: Indbyggertal er opgjort pr. 1. januar 2006 ud fra gammel kommunestruktur.

Når de beregnede udgiftsniveauer er større end landsgennemsnittet i Høje-Taastrup og Helsingør Kommune, skyldes det, at "Andel børn af enlige forsørgere" og "Udgifter til kontanthjælp pr. 17-64 årig" er væsentlig større end landsgennemsnittet, mens det omvendte er tilfældet for Gentofte og Greve Kommune. Gladsaxe og Hillerød Kommune ligger også højere end landsgennemsnittet mht. "Andel børn af enlige forsørgere" og "Udgifter til kontanthjælp pr. 17-64 årig", men dette opvejes af et relativt højt indbyggertal i forhold til

landsgennemsnittet, hvilket forklarer at det beregnede udgiftsniveau i disse kommuner er lavere end landsgennemsnittet.

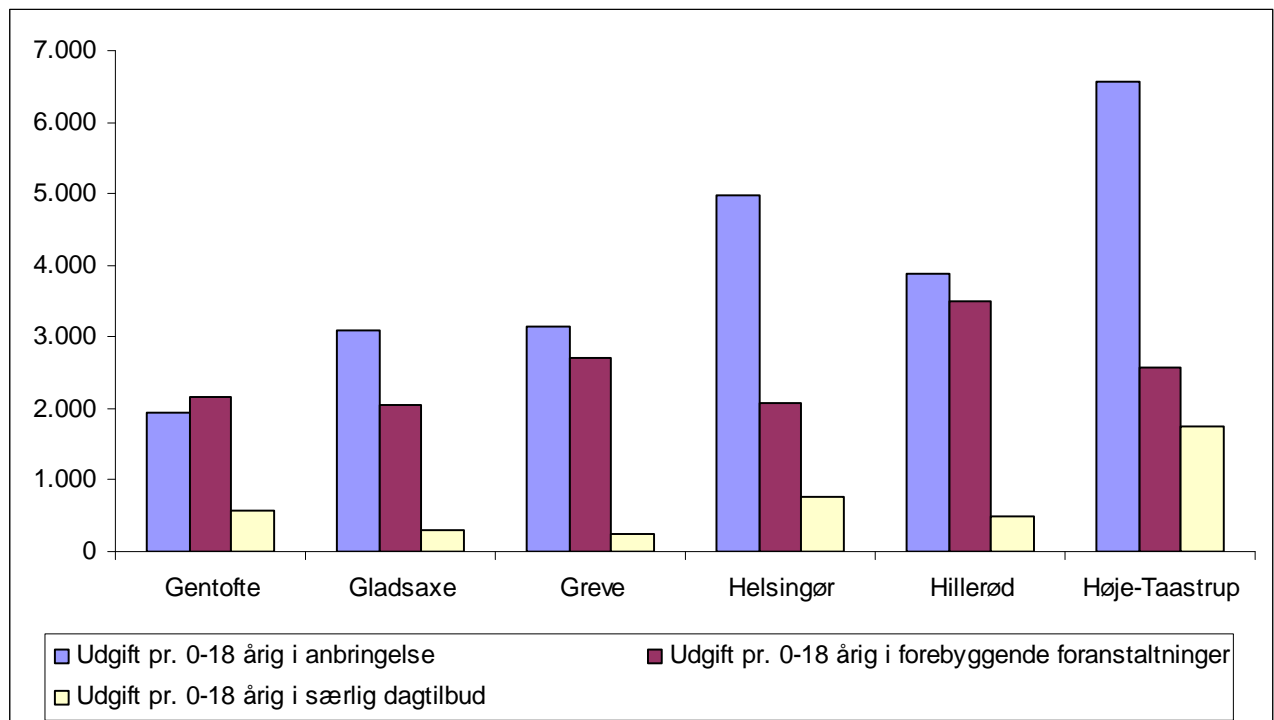
Det skal tilføjes, at udover de ovenfor nævnte variable/kriterier (indbyggertal, andel børn af enlige forsørgere, udgifter til kontakthjælp) med betydning for kommunernes rammebetingelser vedr. sårbare børn og unge er der naturligvis også andre variable, der ud fra KL's empiriske analyse har vist sig at være bestemmende for udgiftsbehov på området - dog med en mindre betydning (de såkaldte sekundære rammebetingelser, såsom andel almennyttige boliger, beskatningsgrundlag, personer uden erhvervsuddannelse mv.)

Udmøntning af udgifts- og serviceniveau

Der er stor forskel på, hvordan kommunerne prioriterer ressourcerne. Det kommer bl.a. til udtryk ved den måde kommunerne anvender forskellige tilbud på. Store kommuner anvender typisk mere differentierede tilbud end mindre kommuner.

Figur 4.3 viser udgiften pr. 0-18-årig på anbringelsesområdet, særlige dagtilbud og forebyggende foranstaltninger.

Figur 4.3 Udgift pr. 0-18-årig i forskellige kommunale tilbud

Kilde: Ressourceluppen med regnskabstal 2006 og aktivitetstal 2005

Note: Udgifterne fra regnskab 2006, der er korrigeret for statslig refusion, er afgrænset på følgende konti i den kommunale kontoplan:

- 5.20 Plejefamilier og opholdssteder for børn og unge (vedr. anbringelser)
- 5.23 Døgninstitutioner for børn og unge (vedr. anbringelser)
- 5.21 Forebyggende foranstaltninger for børn og unge (vedr. forebyggende foranstaltninger)
- 5.17 Særlige dagtilbud og særlige klubber (vedr. særlige dagtilbud)

Antallet af 0-18 årig er opgjort som gennemsnittet af antallet af 0-18-årige indbyggere pr. 1. januar 2006 og 1. januar 2007.

Udgifterne til anbringelser er forholdsvist høje i Høje-Taastrup og Helsingør kommune. På området for forebyggende foranstaltninger er udgifterne størst i Hillerød, Greve og Høje-Taastrup Kommune og mindst i Gladsaxe Kommune.

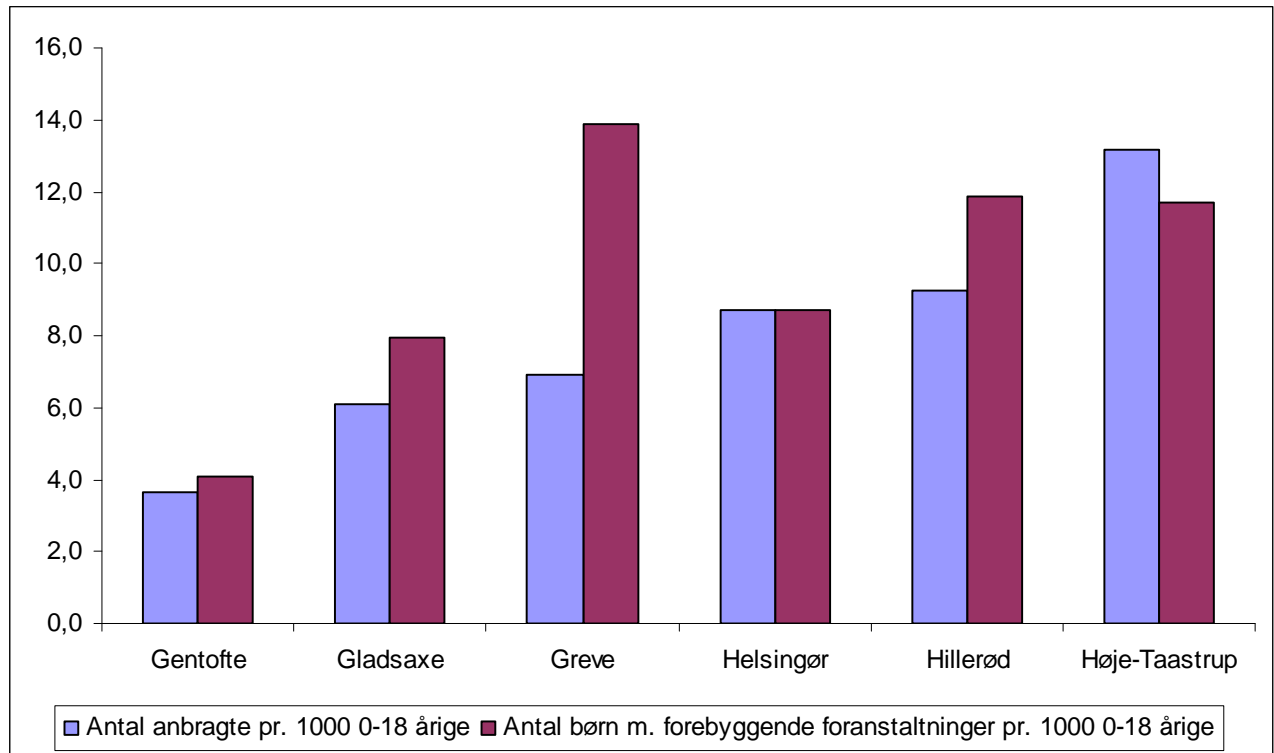
Når der ses på udgifterne til særlige dagtilbud er udgifterne signifikant størst i Høje-Taastrup Kommune og mindst i Greve Kommune tæt efterfulgt af Gladsaxe Kommune. I Helsingør, Hillerød og Gentofte Kommune er udgiftsniveauet nogenlunde det samme.

Samlet set er udgiftsniveauet størst i Høje-Taastrup Kommune og mindst i Gentofte Kommune.

De markante forskelle i udgifterne pr. 0-18 årig til de forskellige foranstaltninger skyldes dels, at der er forskel i omfanget af iværksatte foranstaltninger, og dels at der er forskel i sammensætningen af tilbud inden for de enkelte typer af foranstaltninger.

Figur 4.4 viser hvor meget – målt i antal børn pr. 1000 0-18 årig – de seks kommuner gør brug af anbringelsestilbud og forebyggende foranstaltninger.

Figur 4.4 Antal foranstaltninger pr. 1.000 0-18 årige

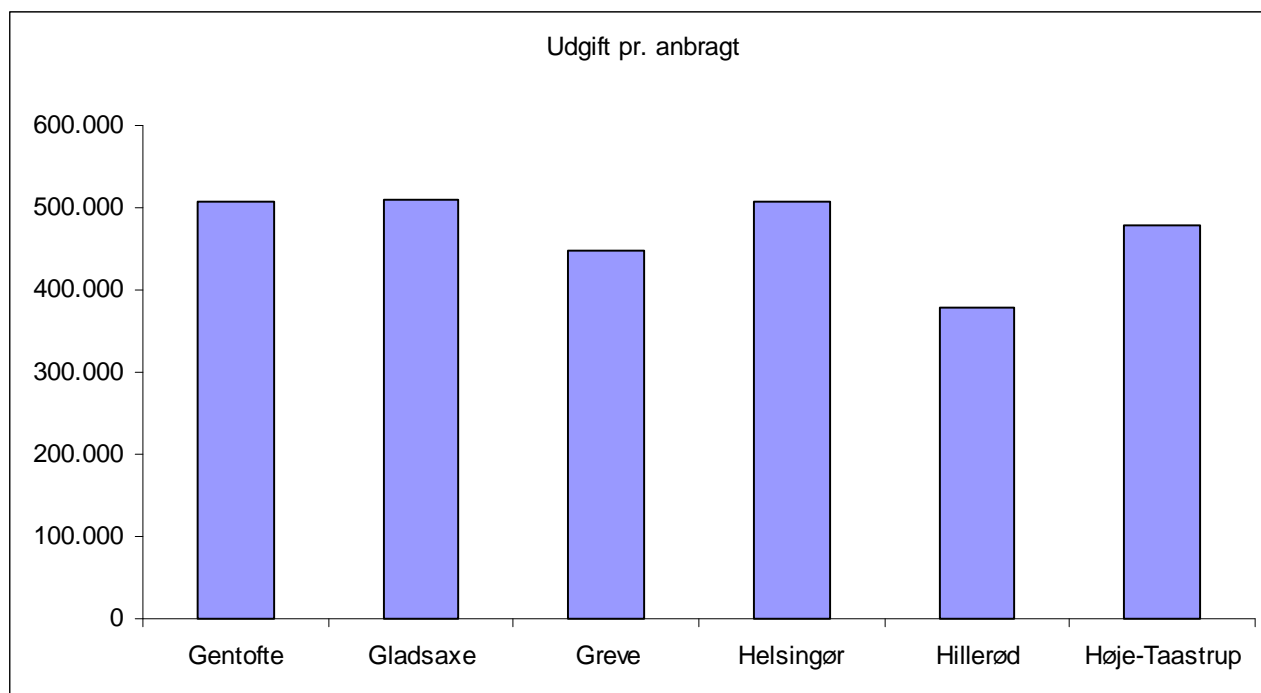
Kilde: Ressourceluppen med regnskabstal 2006 og aktivitetstal 2005

Antallet af anbringelser pr. 1.000 0-18 årig varierer fra 3,7 i Gentofte Kommune til 13,2 i Høje-Taastrup Kommune, mens antallet af børn med forebyggende foranstaltninger varierer fra 4,1 i Gentofte Kommune til 13,9 i Greve Kommune.

For at få et mere dækkende billede af udgiftsniveauet – og forskellene heri – ses i det følgende på tilbudssammensætningen og den gennemsnitlige udgift pr. foranstaltning inden for de to indsatsområdet.

Anbringelser

Figur 4.5. Bruttoudgift pr. anbragt

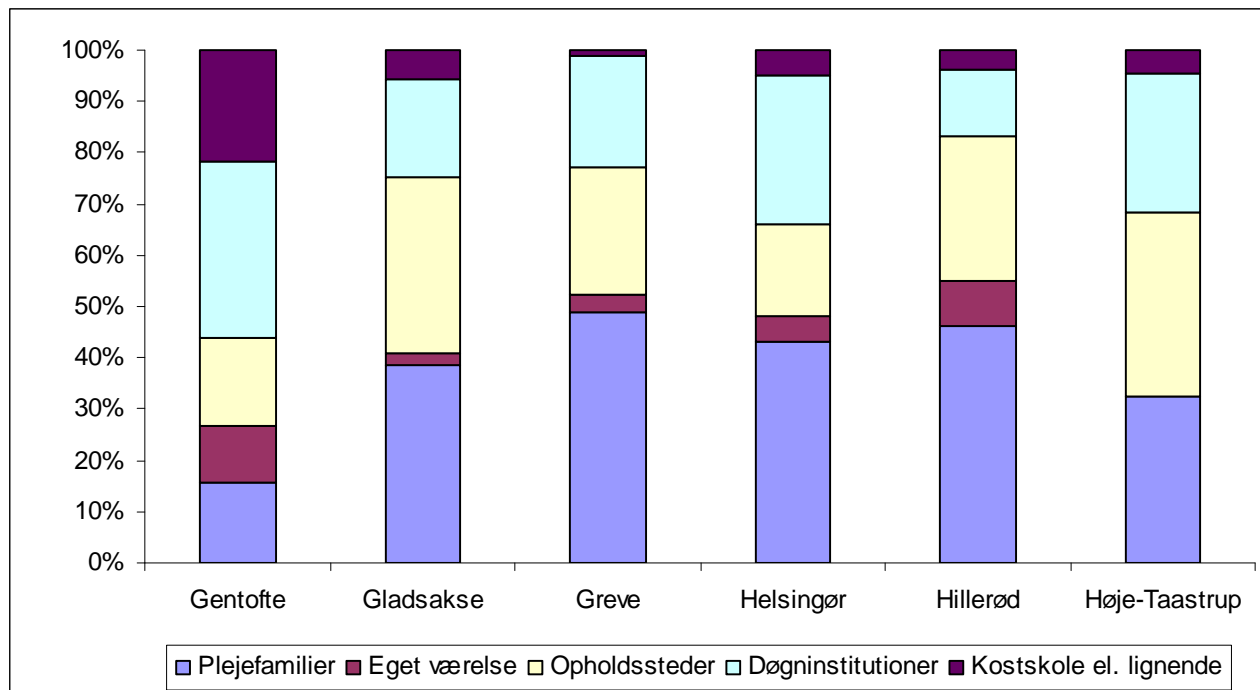

Kilde: Ressourceluppen med regnskabstal 2006 og aktivitetstal 2005

Bruttoudgiften pr. anbragt i de seks kommuner varierer fra 380.000 kr. i Hillerød Kommune til 509.000 kr. i Gladsaxe Kommune. Der er ikke korrigeret for grundtakstrefusion. Tallene afspejler dermed det udgiftsniveau kommunerne ville have i 2006, hvis de havde det fulde finansieringsansvar.

Forskellen kan bl.a. tilskrives forskelle i tilbudssammensætningen på området.

Figur 4.6 Tilbudssammensætningen på anbringelsesområdet

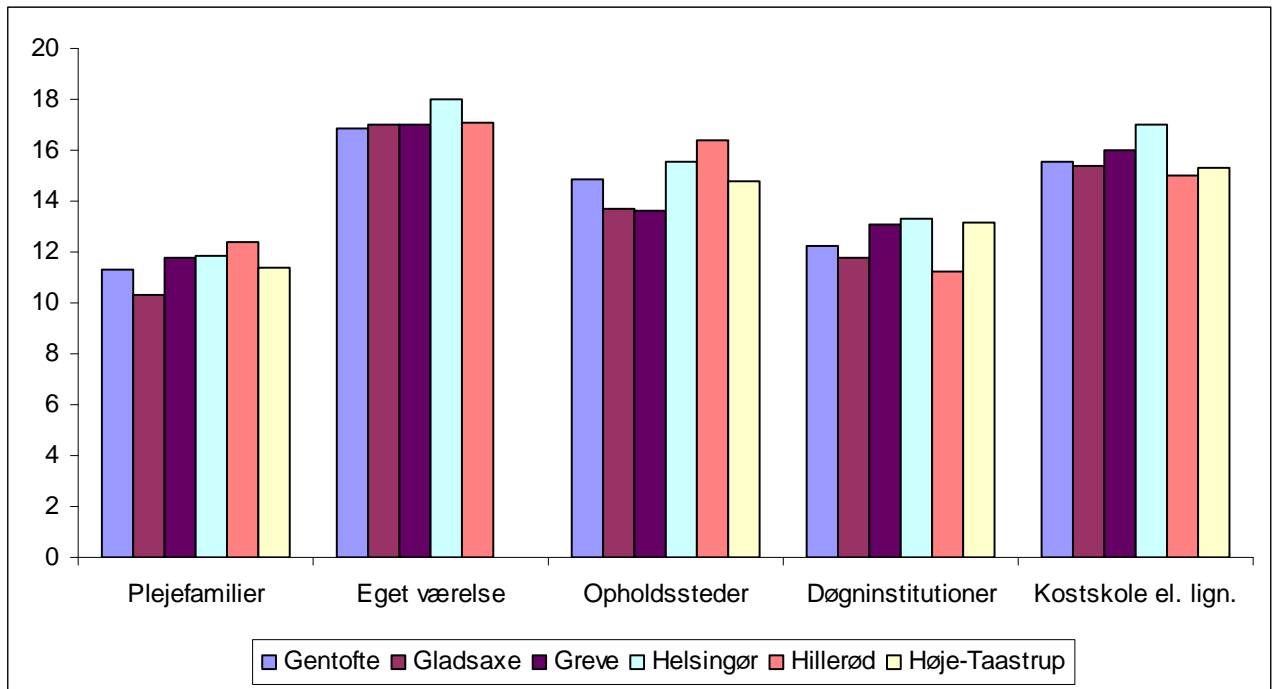
Kilde: Ressourceluppen med aktivitetstal vedr. 2005

De dyreste tilbud på anbringelsesområdet er opholdssteder og døgninstitutioner. Samlet set varierer brugen af disse tilbud mellem 41 pct. (Hillerød) og 63 pct. (Høje-Taastrup) af alle tilbud.

Gladsaxe (39 pct.), Greve (49 pct.), Helsingør (43 pct.) og Hillerød Kommune (46 pct.) bruger oftere plejefamilier i forhold til Høje-Taastrup Kommune (32 pct.) og Gentofte Kommune (16 pct.), der gør mest brug af opholdssteder og døgninstitutioner.

Samtidig anvender Gentofte Kommune anbringelsesstederne "eget værelse" og "kostskole eller lignende" i hhv. 11 pct. og 22 pct. af tilfældene, hvilket er markant højere end de øvrige kommuner, hvor disse to foranstaltninger varierer mellem 0 pct. og 9 pct.

Figur 4.7 Gennemsnitsalderen for anbragte

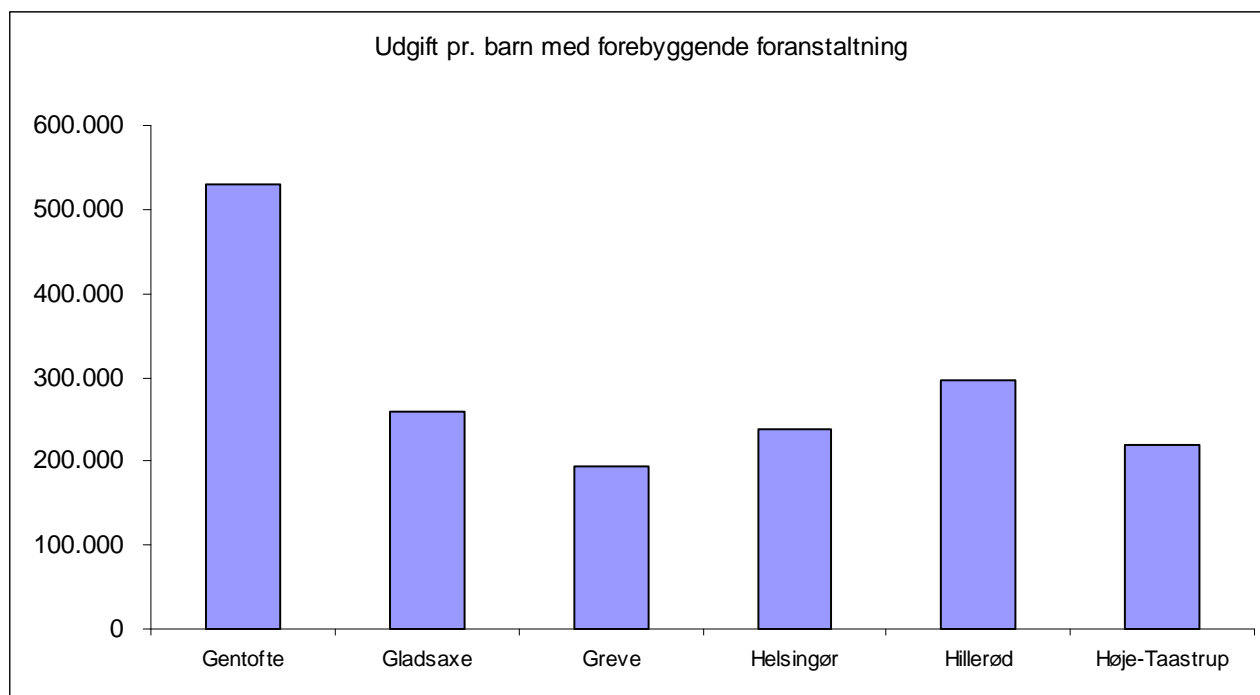
Kilde: Ressourceluppen 2006 med aktivitetstal 2005

Note: Antallet og aldersfordelingen af anbragte opgøres som gennemsnittet af antal anbragte pr. 31.12.2005 og 31.12.2006

Gennemsnitsalderen for anbragte børn og unge er lidt højere i Helsingør Kommune end i de andre kommuner i de forskellige foranstaltninger dog bortset fra "opholdssteder", mens gennemsnitsalderen i Gladsaxe Kommune er en anelse mindre - Forskellen mellem Helsingør og Gladsaxe Kommune er i gennemsnit på ca. 1,5 år. Det tyder på, at der er forskel på, hvornår kommunerne iværksætter en anbringelse uanset, hvilken tilbudstype der vælges.

Forebyggende foranstaltninger

Figur 4.8 Udgiften pr. forebyggende foranstaltning²

Kilde: Ressourceluppen med regnskabstal 2006 og aktivitetstal 2005

Udgiften pr. forebyggende foranstaltning er i Gentofte Kommune på 530.000 kr., hvilket skal ses i forhold til de øvrige kommuner, hvor udgiften pr. forebyggende foranstaltning varierer fra 195.000 kr. i Greve Kommune til 296.000 kr. i Hillerød Kommune. Forskellen hænger bl.a. sammen med, at der er forskelle i tilbudssammensætningen på området.

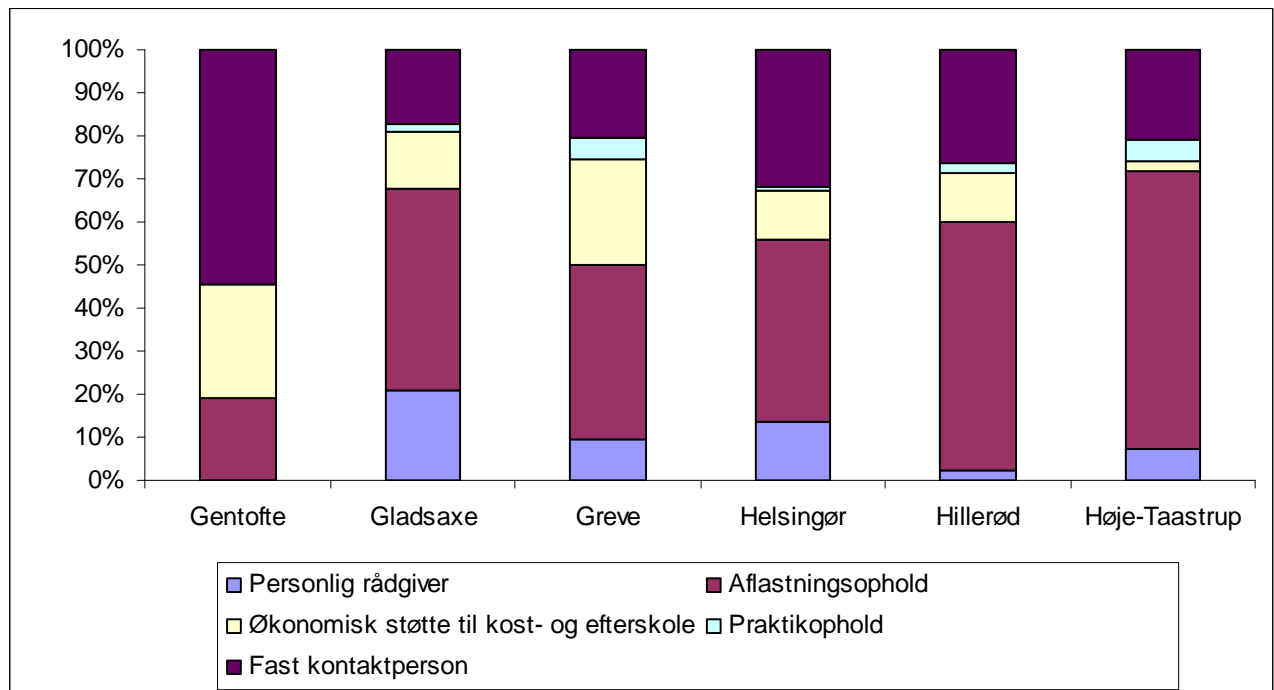
---

² Kommunernes samlede udgifter til forebyggende foranstaltninger er sat i forhold til antal børn med én af følgende forebyggende foranstaltninger: Personlig rådgiver, Aflastningsophold, Kontaktperson, Praktikophold og Økonomisk støtte til kost- og efterskole (se figur 4.9).

En anden opgørelsesmetode er at opgøre kommunernes samlede udgifter til forebyggende foranstaltninger i forhold til antallet af børn i samtlige forebyggende foranstaltninger. Dette vil give en væsentlige lavere gennemsnitlig udgift for samtlige kommuner.

Figur 4.9 viser sammensætningen af de væsentligste tilbud på forebyggelsesområdet

Figur 4.9 Tilbudssammensætning på forebyggelsesområdet

Kilde: Ressourceluppen 2006 med regnskabstal 2006 og aktivitetstal 2005

Figuren viser, at aflastningsophold er den hyppigste forebyggende foranstaltning i alle kommuner bortset fra Gentofte Kommune, hvor "fast kontaktperson" er det hyppigste tilbud vedr. forebyggende foranstaltninger. Andelen varierer mellem 19 pct. i Gentofte Kommune og 64 pct. i Høje Taastrup Kommune.

Således er der en betydelig variation i andelen af børn, der modtager aflastningsophold.

For de øvrige tilbud er der ligeledes forskelle på, hvor hyppigt de anvendes. Fx er andelen af børn der modtager økonomisk støtte til kost- og efterskoleophold højest i Greve og Gentofte på ca. 25 pct., medens den kun er på 2 pct. i Høje Taastrup Kommune. Endelig anvender Gentofte Kommune oftere en fast kontaktperson (i 54 pct. af tilfældene).

Forbehold ved fortolkning af nøgletal

Serviceniveauet er ovenfor belyst ved hjælp af forskellige nøgletal, som kan forklare indholds- og udgiftsmæssige forskelle i tilbuddene.

Det skal understreges, at nøgletallene ikke er fuldt ud dækkende, idet serviceniveauet også omfatter en række parametre, som det ikke har været muligt at afdække ved hjælp af nøgletal, fordi der ikke systematisk indberettes oplysninger herom i tilgængelige statistisk publikationer.

Nedenfor opridses – med udgangspunkt i henholdsvis anbringelsesområdet og området for forebyggende foranstaltninger – forskellige elementer, som der skal tages højde for i fortolkningen af nøgletallene.

Anbringelsesområdet

Forskelle i kommunale målsætninger og politikker: Kommunernes målsætninger samt Børne- og Ungepolitik danner grundlag for indsatsen og visitation på området. Forskelle i antal anbringelser skal således ses i sammenhæng med de kriterier, der ligger til grund for anbringelsen.

Revisitation: Hyppigere stillingstagen til tilbuddet vil betyde flere revisiteringer.

Omfanget og brugen af handleplaner: En effektiv og kvalificeret brug af handleplaner vil være med til at forbedre familiesituationen og mindske barnets støttebehov.

Kombination af anbringelse og forebyggende arbejde med henblik på hjemgivelse: Forskelle i hvor målrettet, der i anbringelsessager arbejdes med hjemgivelse betyder, at der er forskelle i anbringelsens varighed (og dermed udgifterne på anbringelsesområdet).

Stedtillæg: Ved sammenligning af udgifter, fx udgift pr. 0-18 i forebyggende foranstaltning, skal der tages højde for, at udgifterne bl.a. afhænger af de overenskomstfastsatte stedtillæg.

Forebyggende foranstaltninger

Brugen af lokale tilbud versus brugen af mellemkommunal og private tilbud: De lokale tilbud koster som oftest mindre end de mellemkommunale tilbud, fordi udgiften ved køb i andre kommuner ofte er tillagt overhead. Hertil kommer større kørselsudgifter, når afstanden til tilbuddet øges.

Forskelle i kommunale målsætninger og politikker: Kommunens målsætninger samt Børne- og Ungepolitik danner grundlag for indsatsen og for visitation på området.

Revisitation: Se samme punkt som under anbringelser.

Stedtillæg: Ved sammenligning af udgifter, fx udgift pr. 0-18 i anbringelse, skal der tages højde for, at udgifterne bl.a. afhænger af de overenskomstfastsatte stedtillæg.

Tilbudssammensætning: Der skal tages højde for, at tilbudssammensætningen også omfatter dagbehandling og familiebehandling, når nøgletallet bruges til at fortolke forskelle i "Udgift pr. barn med forebyggende foranstaltninger".

Konklusion – sårbare børn og unge

Beregnet udgiftsniveau

Det beregnede udgiftsniveau er for Helsingør og Høje-Taastrup Kommune større end landsgennemsnittet, mens det er mindre end landsgennemsnittet i Gentofte, Gladsaxe, Greve og Hillerød Kommune. Om det beregnede udgiftsniveau i kommunerne er større eller mindre end landsgennemsnittet afhænger primært af, om den sociale tyngde er større eller mindre end landsgennemsnittet, men kommunernes indbyggertal spiller også en rolle.

De faktiske udgifter er større end det beregnede udgiftsniveau i Gentofte, Greve, Hillerød og Høje-Taastrup Kommune, mens de er lavere i Gladsaxe og Helsingør Kommune.

Anbringelsesområdet

Udgifterne på anbringelsesområdet varierer fra ca. 6.500 kr. pr. 0-18 årig i Høje-Taastrup Kommune til under 2.000 kr. pr. 0-18 årig i Gentofte Kommune, medens gennemsnittet for de seks kommuner er på 4.300 kr. pr. 0-18 årig.

Denne variation i udgifterne på anbringelsesområdet skyldes bl.a. forskelle i anbringelsesfrekvensen, idet antal anbragte pr. 1.000 0-18 årig varierer fra 3,7 i Gentofte Kommune til 13,2 i Høje-Taastrup Kommune - Gennemsnittet for de 6 kommuner er på 8,8 pr. 1.000 0-18 årig. Hertil kommer, at der også inden for de enkelte tilbud på anbringelsesområdet er forskel på udgifterne (fx opholdssted, plejefamilie mv.), ligesom der er betydelig forskel på, hvor hyppigt tilbudene tages i anvendelse. Anvendelsen af de dyreste tilbud (opholdssteder og døgninstitutioner) varierer fx mellem 41 pct. i Greve Kommune til 63 pct. af samtlige anbringelser i Høje-Taastrup Kommune.

Der er også forskel på, hvornår de enkelte foranstaltninger på anbringelsesområdet påbegyndes. Det ses bl.a. ved, at gennemsnitsalderen for påbegyndelse af de forskellige tilbud varierer betydeligt mellem kommunerne, uanset hvilke tilbud der er tale om.

Forebyggelsesområdet

På forebyggelsesområdet varierer udgifterne fra 2.059 kr. 0-18 årig i Gladsaxe Kommune til 3.507 kr. pr. 0-18 årig i Hillerød Kommune, mens gennemsnittet for de seks kommuner er på 2.584 kr. pr. 0-18 årig.

Også her kan forskellen i nogen udstrækning tilskrives forskelle i forebyggelsesfrekvensen, idet antal foranstaltninger pr. 1.000 0-18 årig varierer fra 4,1 i Gentofte Kommune til 13,9 i Greve Kommune. Forskelle i brugen af de enkelte tilbud inden for området har også betydning for udgifterne. Som eksempel kan nævnes aflastningsophold, som er det dyreste tilbud, hvor 19 pct. i Gentofte Kommune visiteres til denne type tilbud, mens det er hele 64 pct. i Høje-Taastrup Kommune og 59 pct. i Hillerød Kommune.

Sammenfatning

Høje-Taastrup Kommunes samlede udgiftsniveau pr. 0-18 årig ligger væsentligt over udgiftsniveauet i de fem øvrige kommuner. Det hænger både sammen med, at kommunens andel af børn og unge i foranstaltninger inden for anbringelsesområdet er højest og næsthøjest forebyggelsesområdet for de seks kommuner, og at kommunen i højere grad

benytter de dyreste tilbud – opholdssteder og døgninstitutioner på anbringelsesområdet og aflastningstilbud på forebyggelsesområdet.

Det samlede udgiftsniveau pr. 0-18 årig er væsentligt lavere i Gentofte Kommune end i de andre kommuner. Det skyldes en markant lavere anbringelses- og forebyggelsesfrekvens, som igen kan tilskrives kommunens relativt fordelagtige rammebetingelser.

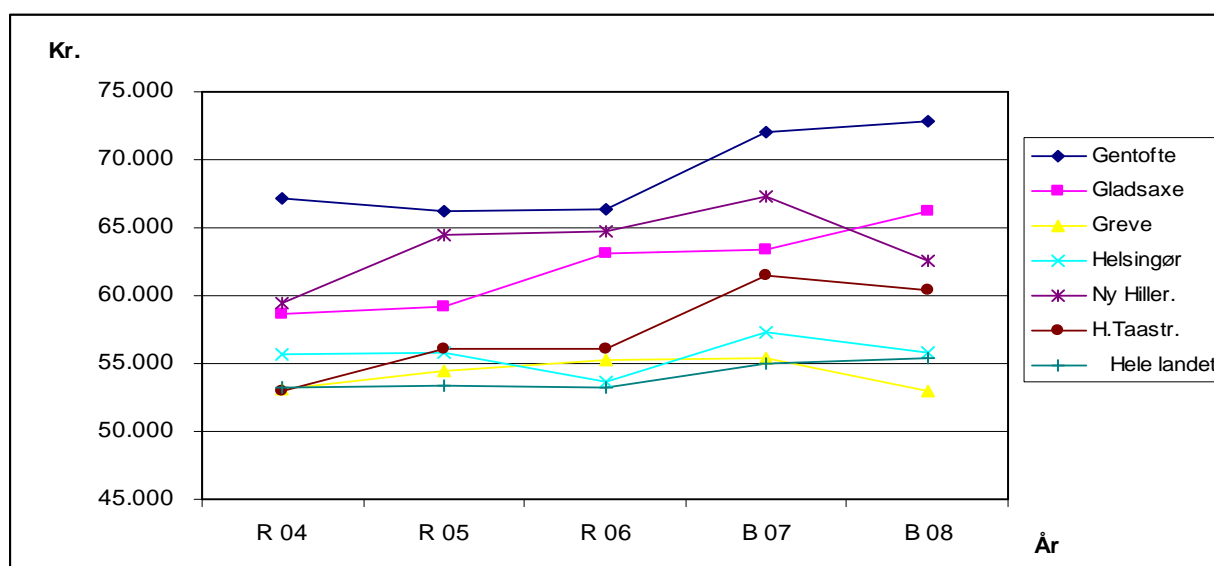
Udgiftsniveauet på området for sårbare børn og unge afhænger i høj grad af de kommunale målsætninger og politikker, fordi det danner grundlag for indsatsen og visitationen på området.

5. Ældreområdet

I dette afsnit belyses ældreområdet. Udgiftsområdet omfatter plejeboliger, hjemmepleje, hjemmesygepleje, hjælpemidler, forebyggelse m.m. på ældreområdet samt udgifter til handicappede.

Figur 5.1 viser udviklingen i udgiftsniveauet pr. 67+ årig fra 2004 til 2008. De første tre år er regnskabstal, mens de sidste to år er budgettal.

Figur 5.1. Udviklingen i udgiftsniveau pr. 67+ årig (pl 2008)

Kilde: ECO-nøgletal, Udgifter til tilbud til ældre (ekskl. ældreboliger) kr. pr. 67 årig og derover

Der kan konstateres en mindre stigning i landsgennemsnittet. fra regnskab 2004 til budget 2008. Der har i perioden været stigende udgiftsniveau i Høje-Taastrup, Gladsaxe, Gentofte og Ny Hillerød Kommuner. Det er ligeledes disse kommuner, der har det højeste udgiftsniveau pr. 67 årig og derover i budget 2008.

Udgiftsniveau

Tabel 5.1 viser det faktiske udgiftsniveau i 2006 og et beregnet udgiftsniveau.

Tabel 5.1. Udgiftsniveau pr. 67+ årig

	Udgiftsniveau pr. 67+ årig	Beregnet udgiftsbehov pr. 67+ årig	Mer/mindreudgift ¹
Gentofte	62.515	60.878	1.636
Gladsaxe	59.377	55.631	3.747
Greve	52.022	41.697	10.325
Helsingør	50.508	49.880	627
Hillerød	61.011	48.300	12.711
Høje-Taastrup	52.765	47.206	5.559
Landsgennemsnit	50.151	50.151	0

1) -/+ angiver mindre/merudgift. *Kilde:* Beregninger baseret på ECO nøgletal regnskab 2006

Sammenlignet med det beregnede udgiftsniveau er de faktiske udgifter pr. 67+ årig i alle benchmark kommunerne højere end det udgiftsniveau, som kommuner med samme rammebetingelser i gennemsnit bruger på området. Især Greve og Hillerøds udgiftsniveauer ligger over det beregnede efterfulgt af Høje-Taastrup, Gladsaxe og Gentofte.

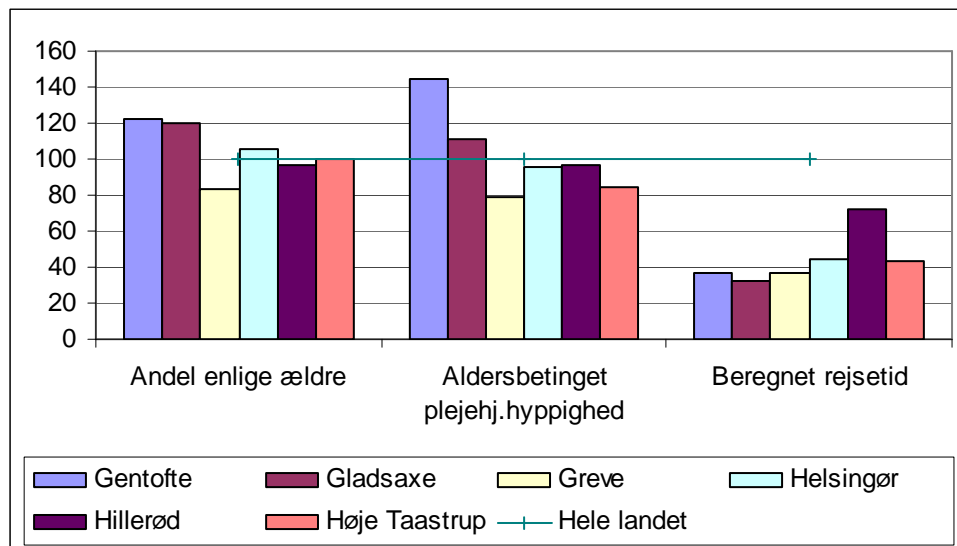
Forskelle i rammebetingelser/udgiftsbehov på ældreområdet

Udgifterne på ældreområdet påvirkes af følgende rammebetingelser:

- Andel enlige ældre: Udgiftsbehovet (beregnet udgiftsniveau) øges, når andelen af enlige ældre øges.
- Aldersbetinget plejehjemshyppighed: Udtryk for at jo ældre befolkningen er desto større er udgifterne til ældreomsorg.
- Beregnet rejsetid pr. indbygger: Når den gennemsnitlige rejsetid stiger vil kommunens udgifter til ældreområdet stige. Det vil sige, at jo større afstand der er mellem borgernes hjem, desto mere af den samlede arbejdstid bruges på transport fra hjem til hjem. Det medvirker til et højere udgiftsniveau.

Figur 5.2 viser rammebetingelserne i de seks kommuner.

Figur 5.2 Rammebetingelser for de seks kommuner (indeks)

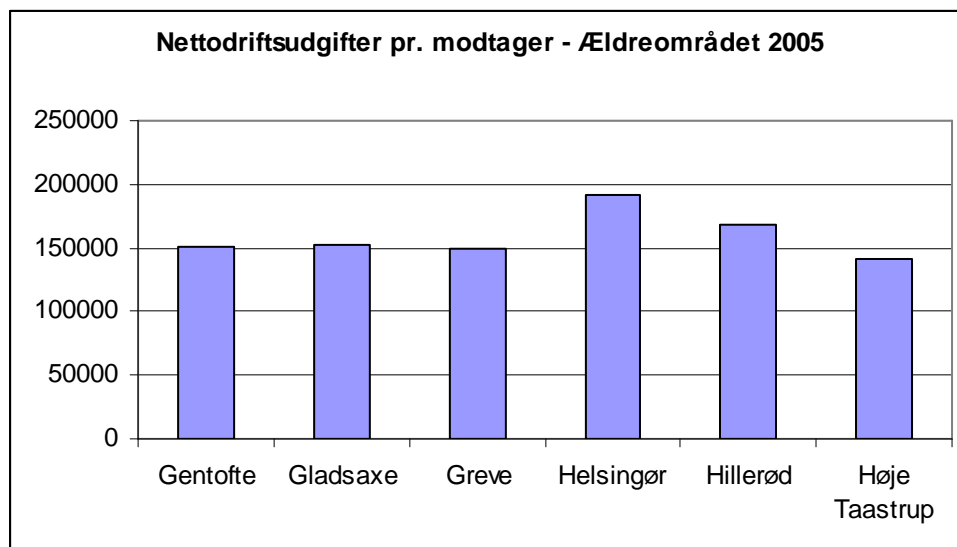
Kilde: ECO nøgletal 2007. Indeks 100=landsgennemsnit.

Når det beregnede udgiftsniveau (udgiftsbehov) i Gentofte og Gladsaxe Kommune er større end landsgennemsnittet, skyldes det en høj andel af enlige ældre, og at der er en relativt højt aldersbetinget plejehjemshyppighed.

Udmøntning af udgifts- og serviceniveau

Der er forskellige ydelser på ældreområdet og alderssammensætningen påvirker også udgifterne. Figur 5.3 viser de samlede udgifterne pr. modtager på ældreområdet.

Figur 5.3. Nettodriftsudgifter pr. modtager – ældreområdet 2005

Kilde: Overliggerluppen, KL

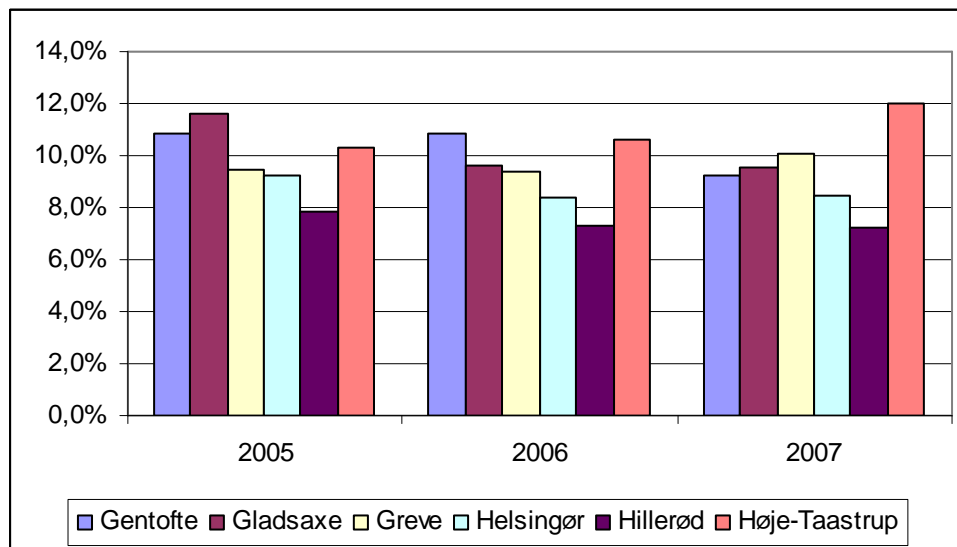
De gennemsnitlige udgifter pr. modtager i 2005 er størst i Helsingør Kommune og lavest i Høje-Taastrup Kommune. Udgifterne i Gentofte, Gladsaxe, Greve og Høje-Taastrup Kommune svarer nogenlunde til landsgennemsnittet på 142.000 kr.

Forskelle i de politiske prioriteringer, som fx andelen af modtagere i forhold til den samlede ældrebefolkning og det antal timer en hjemmehjælpsmodtager får, påvirker også udgiftsniveauet og kan samtidig ses som en indikator for serviceniveauet.

Høje dækningsgrader – det vil sige andelen af ældre der modtager ydelser – kan give sig udslag i høje udgifter. Udgiftsniveauet vil dog også afhænge af, hvor mange ydelser (antal timers hjemmehjælp mv.) der i gennemsnit leveres til den enkelte modtager. Hertil kommer forskelle i produktiviteten, der bl.a. kan aflæses på de timepriser, som anvendes til afregning af private leverandører, og som (kan) opgøres på grundlag kommunernes regnskaber. I det omfang timepriserne opgøres på grundlag af regnskaber kan forskellene i et vist omfang tilskrives forskelle i produktivitet.

Figur 5.4a og 5.4b viser dækningsgraden i hjemmeplejen, dvs. andelen af modtagere i forhold til det samlede indbyggertal, fordelt på forskellige aldersgrupper.

Figur 5.4a Dækningsgrader i hjemmeplejen for aldersgruppen 65-79 år

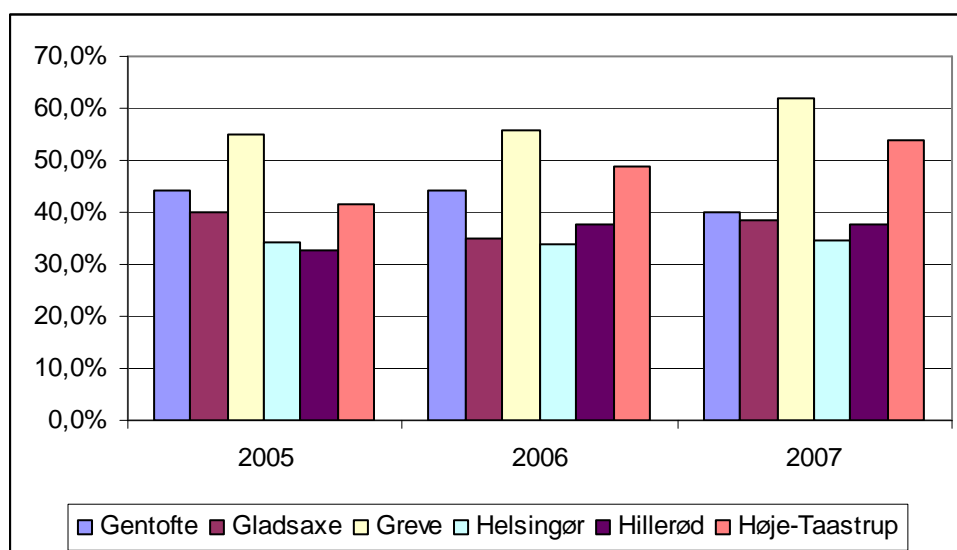

Kilde: Danmarks Statistik, tabel BEF1A07, VH2, VHP04X, VHP05X og VHP

Dækningsgraden for de 65-79 årige svinger mellem ca. 7 % og 12 %.

For de 80+ årige er der derimod betydelig variation i dækningsgraderne på hjemmeplejeområdet. Dækningsgraderne svinger mellem 33 % og 62 %. Greve skiller sig ud i alle årene med en betydelig højere andel af de 80+ årige, der modtager hjemmepleje.

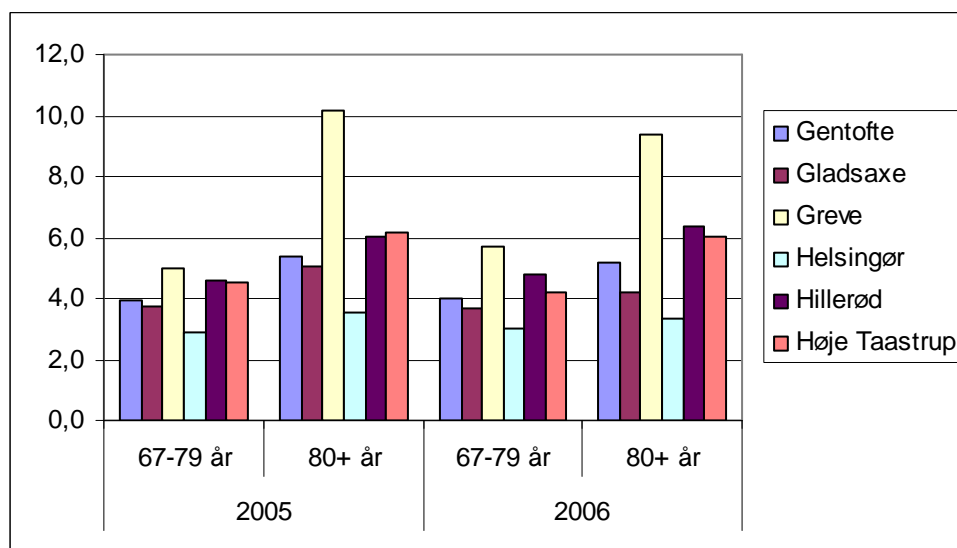
Figur 5.4b Dækningsgrader i hjemmeplejen for aldersgruppen 80+ år

Kilde: Danmarks Statistik, tabel BEF1A07, VH2, VHP04X, VHP05X og VHP

Figur 5.5 viser det gennemsnitlige antal timers hjemmehjælp pr. hjemmeboende pr. uge.

Figur 5.5 Gennemsnitlige timer pr. modtager

Kilde: Danmarks statistik, tabel VHLT, VHP, VHLT05X og VHP05X

Mønsteret er nogenlunde det samme begge år for alle seks kommuner. Samlet set skiller Greve sig ud ved at have et højt gennemsnitligt antal leverede timer pr. modtager.

Tabel 5.2 Timepriser på hjemmehjælp

Kr.	Gentofte	Gladsaxe	Greve	Helsingør	Hillerød	Høje Taastrup
Personlig pleje - hverdag	274,61	296,95	299,03	329,00	429,00	281,22
Personlig pleje - øvrig tid	414,17	430,58		462,00	540,00	368,77
Praktisk hjælp	257,93	296,95	299,03	312,00	317,00	245,85

Kilde: Fritvalgsdatabasen, november 2007

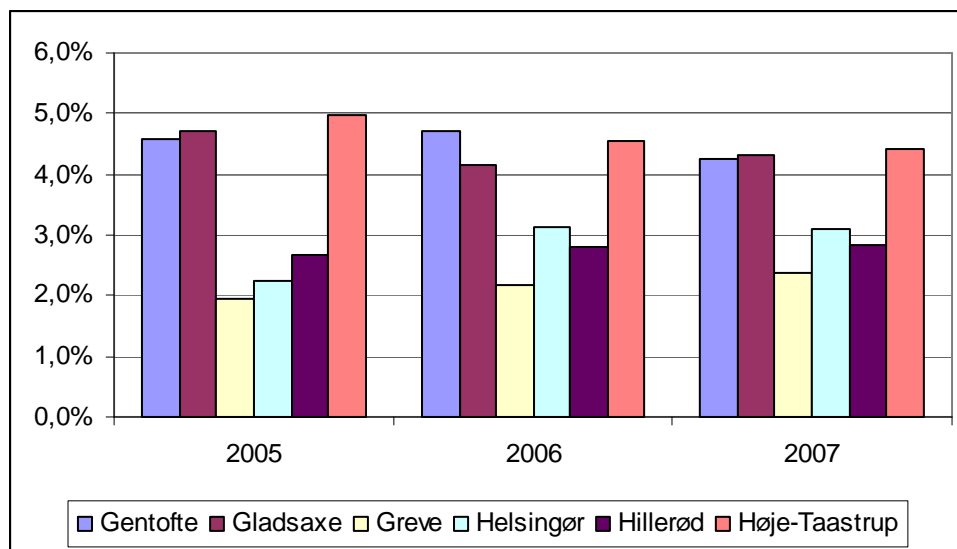
Hillerød Kommune har de højeste timepriser uanset ydelsestype (personlig pleje og praktisk hjælp). Timepriserne er lavest i Høje-Taastrup Kommune.

En høj timepris giver et højt udgiftsniveau, og forklaringen herpå kan fx være personalesammensætningen, eller det kan være udtryk for lav produktivitet (fx højt vikarforbrug). Derudover skal der tages højde for, at variationen i timeprisen også kan skyldes forskelle i den tid, som personalet anvender på transport mellem besøgene (den såkaldte vejtid), og som enten kan skyldes ringe arbejdstilrettelæggelse (lav produktivitet) eller forskel i afstanden mellem brugerne af hjemmeplejen i de seks kommuner (rammebetingelse).

Når timepriserne bruges til at fortolke forskelle i produktiviteten, skal der ydermere tages højde for, at forskellene kan være af beregningsteknisk karakter, fx er der forskel på, hvor meget "overhead", der indgår i beregningen.

Tilbuddene på ældreområdet omfatter også plejeboliger og figur 5.6a og 5.6b viser dækningsgraden for plejeboliger, der her omfatter alle boligformer for ældre. Det vil sige også ældreboliger.

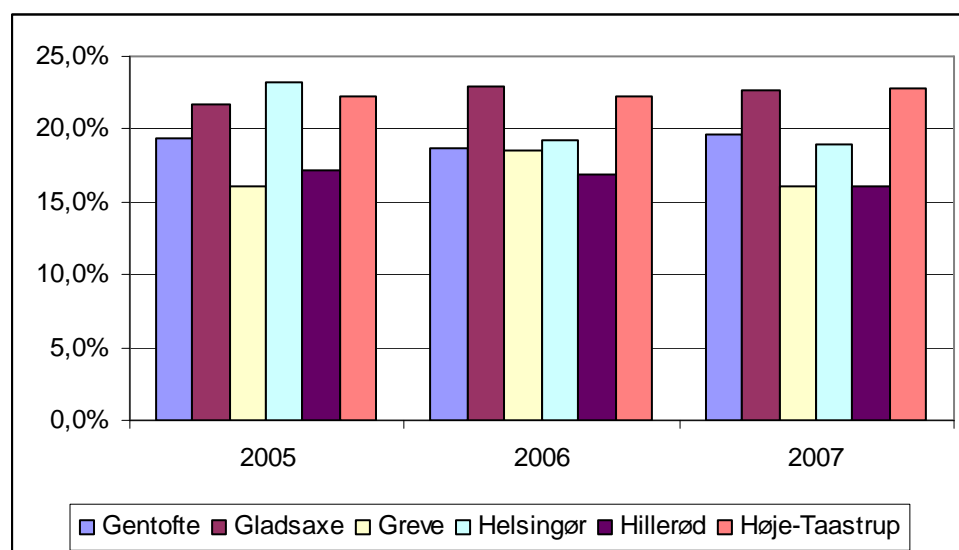
Figur 5.6a Dækningsgrader – boliger til ældre for aldersgruppen 65-79 år

Kilde: Danmarks Statistik, tabel RES6B og BEF1A07

Greve Kommune har de laveste dækningsgrader for boliger på ældreområdet uanset aldersgruppe, mens Gladsaxe og Høje Taastrup Kommune – med dækningsgrader på knap 24 pct. for den ældste aldersgruppe – har de højeste dækningsgrader.

Figur 5.6b Dækningsgrader – boliger til ældre for aldersgruppen 80+ år

Kilde: Danmarks Statistik, tabel RES6B og BEF1A07

Figur 5.6a og 5.6b giver et billede af, om kommunen har valgt at hjælpe borgerne i eget hjem (høj dækningsgrad inden for hjemmeplejen) eller i en plejebolig (høj dækningsgrad på plejeboliger). Det ser ud til, at Greve Kommune i højere grad end de seks øvrige kommuner har valgt hjemmepleje frem for plejeboliger.

Forbehold ved fortolkning af nøgletal

Serviceniveauet er ovenfor belyst ved hjælp af forskellige nøgletal, som kan forklare indholds- og udgiftsmæssige forskelle på tilbuddene mellem kommunerne.

Det skal understreges, at nøgletallene ikke er fuldt ud dækkende, idet serviceniveauet også omfatter en række parametre, som det ikke har været muligt at afdække ved hjælp af nøgletal, fordi der ikke systematisk indberettes oplysninger herom i tilgængelige statistisk publikationer.

Nedenfor opridses forskellige elementer, som der skal tages højde for i fortolkningen af nøgletallene.

Timeprisen afhænger bl.a. af, hvor meget af personalets tid, der medgår hos borgerne – den såkaldte BrugerTidsProcent (BTP).

Lønninger udgør en meget stor andel af udgifterne på ældreområdet, og forskelle i lønniveauer påvirker derfor udgifterne. Forskellene kan skyldes sammensætning i personale (faglært/ufaglært), anciennitet og lokale lønforhold, herunder stedtillæg.

Ældreområdet er kendetegnet ved, at der er mangel på personale og ofte også høje fraværprocenter. Dette påvirker udgifterne i og med der benyttes vikarer.

Konklusion - ældreområdet

Udgifterne pr. 67+ årig er større end det beregnede udgiftsniveau i alle benchmark kommunerne. Det kan tyde på, at kommunerne bruger flere penge på ældreområdet end udgiftsbehovet umiddelbart indikerer. Især Hillerød og Greve Kommunes udgiftsniveau ligger over det beregnede.

Inden for benchmark kommunerne er det beregnede udgiftsbehov i Gentofte og Gladsaxe Kommune større end landsgennemsnittet. Det skyldes bl.a. en høj andel af enlige ældre, og at der er en relativ høj aldersbetinget plejehjemshyppighed.

Høje-Taastrup Kommune har med 141.000 kr. pr. modtager de laveste udgifter i 2005, mens Helsingør Kommune har de højeste udgifter (191.000 kr.).

Udgifterne afhænger bl.a. af dækningsgraden, det vil sige andelen af modtagere pr. aldersgruppe, og af hvor mange ydelser (antal timers hjemmehjælp mv.), som i gennemsnit leveres til den enkelte modtager. Hertil kommer forskelle i produktiviteten, der bl.a. kan aflæses på de timepriser, som anvendes til afregning af private leverandører, og som (kan) opgøres på grundlag kommunernes regnskaber.

På hjemmeplejeområdet er dækningsgraderne størst i Greve Kommune og mindst i Hillerød Helsingør Kommune. Greve Kommune er også den kommune som i gennemsnit har leveret flest timer pr. modtager, mens Helsingør Kommune har leveret færrest.

Hillerød Kommune har de højeste timepriser uanset ydelse på hjemmeplejeområdet (personlig pleje og praktisk hjælp). Timepriserne er mindst i Høje Taastrup Kommune.

Mens Greve Kommune har de højeste dækningsgrader på hjemmeplejeområdet er dækningsgraderne på plejeboligområdet størst i Gladsaxe og Høje Taastrup Kommune og mindst i Greve Kommune. Det viser, at Greve Kommune i højere grad end de øvrige fem kommuner, har valgt hjemmepleje frem for plejeboliger.

Helsingør Kommune har de højeste udgifter til ældreområdet pr. modtager, men samtidig ligger de faktiske udgifter pr. 67+ årige på niveau med det beregnede udgiftsbehov.

Greve Kommunes faktiske udgifter pr. 67+ årige ligger noget over det beregnede niveau. Det skal måske ses i sammenhæng med, at Greve Kommune i højere grad end de andre tre kommuner anvender hjemmepleje frem for plejeboliger.

6. Øvrige sociale områder

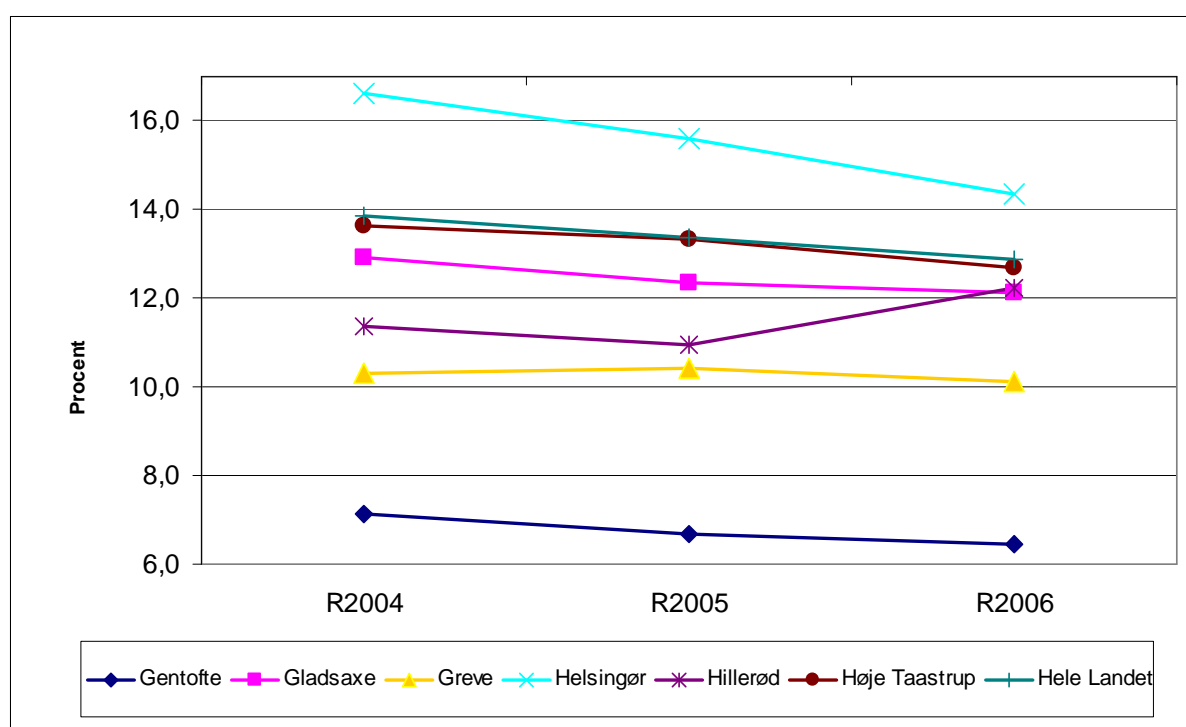
I dette afsnit belyses følgende udgiftsområder:

- Udgifter til ledige i alderen 17-66 år
- Udgifter til sundhedstjeneste og tandpleje
- Udgifter til personlige tillæg mv.

Ledige i alderen 17-66 år

Andelen af 18-66 årige på overførselsindkomster varierer en del blandt de seks kommuner.

Figur 6.1. Andel af 18-66 årige på overførselsindkomst

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken tabel SAM7,SAM77 og BEF1.

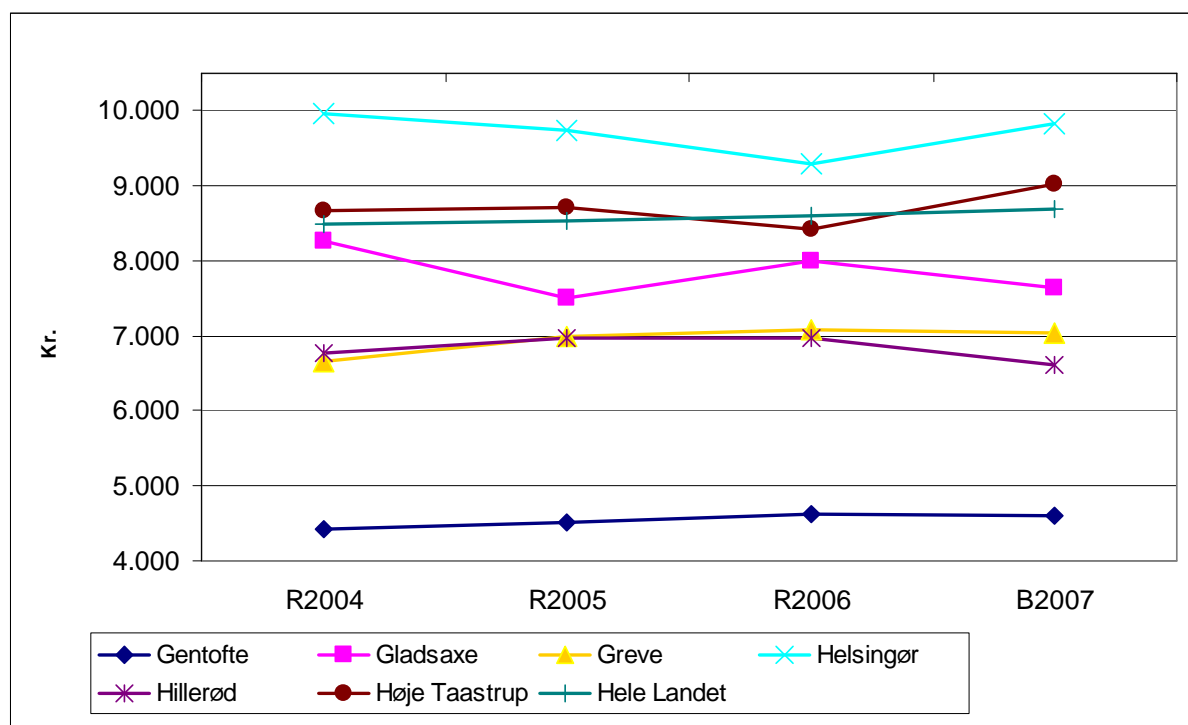
Bem.: Fra 2006 er opgørelsen ændret så den omfatter de 18-64 årige.

Helsingør Kommune har flest borgere på kommunale overførselsindkomster (sygedagpenge, kontanthjælp, revalidering, førtidspension, kommunal aktivering og ledighedsydelse), og ligger et godt stykke over gennemsnittet på landsplan. I de øvrige kommuner er andelen af borgere på overførselsindkomst mindre end landsgennemsnittet.

Figur 6.2 viser de kommunale nettodriftsudgifter pr. 17-66 årige på overførselsområdet (kontanthjælp, særlig beskæftigelsesindsats, sygedagpenge og revalidering, samt til førtidspension).

Udgifterne er størst i Helsingør Kommune og lavest i Gentofte Kommune, som også har et udgiftsniveau betydelig mindre end landsgennemsnittet

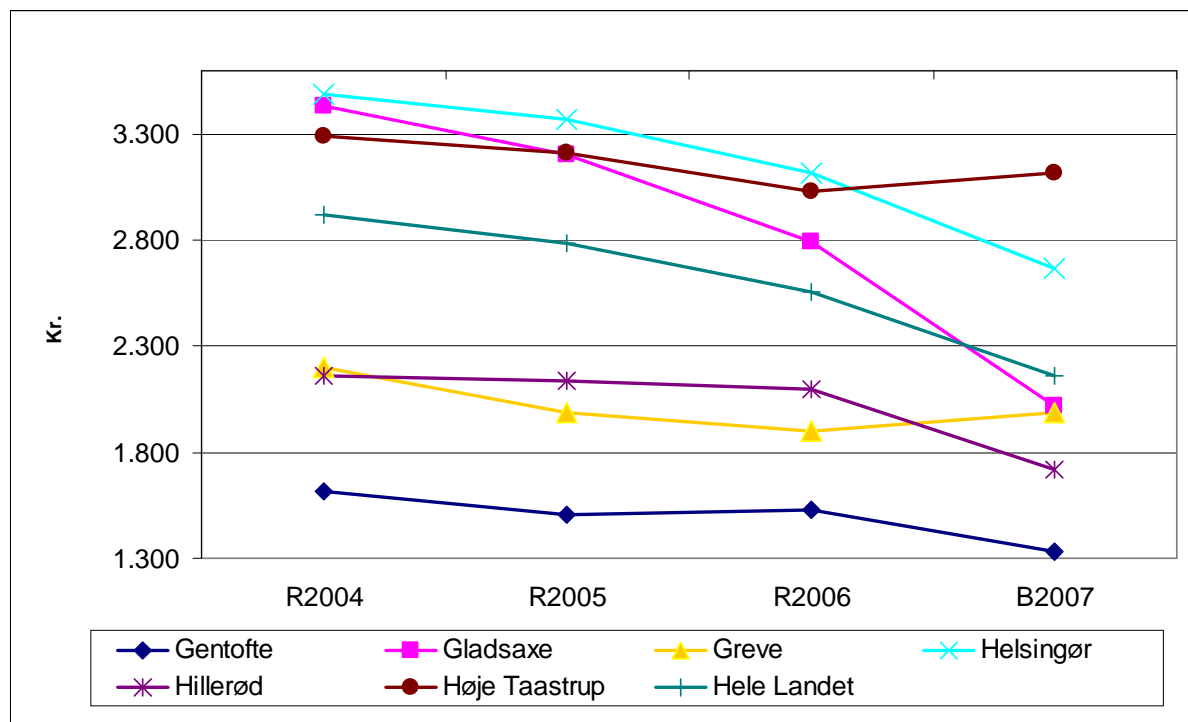
Figur 6.2. Nettodriftsudgifter på overførselsområdet pr. 17-66 årig, 2007-priser

Kilde: ECO-nøgletal tabel 8.11, 8.21 og 8.31 samt Danmarks Statistik (REG31, BUD32, BEF1).

For at få et mere nuanceret billede af udgifterne viser de følgende figurer udviklingen i udgifterne for de enkelte typer overførselsindkomster.

Figur 6.3 Nettodriftsudgifter til kontanthjælp pr. 17-66 årig, 2007-priser

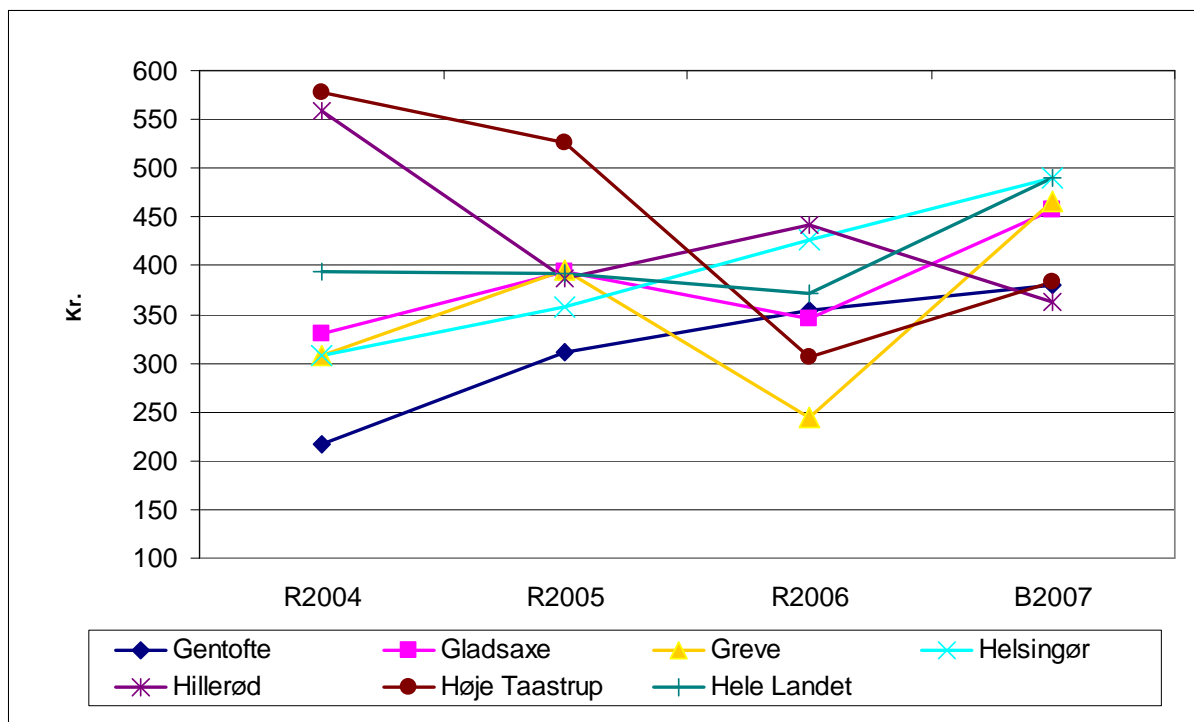

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.10 og 8.11.

Udgifterne til kontanthjælp i Helsingør, Gladsaxe og Hillerød kommuner er større end landsgennemsnittet i 2004-2006, mens udgifterne i de øvrige kommuner er betydelig mindre end landsgennemsnittet i hele perioden. Udgifterne er særligt lave i Gentofte Kommune. Landsgennemsnittets budget i 2007 til kontanthjælp ligger højere end udgifterne i 4 af kommunerne.

Figur 6.4 viser kommunernes aktiveringsindsats udtrykt ved nettodriftsudgifterne til aktivering mv. pr. 17-66 årig

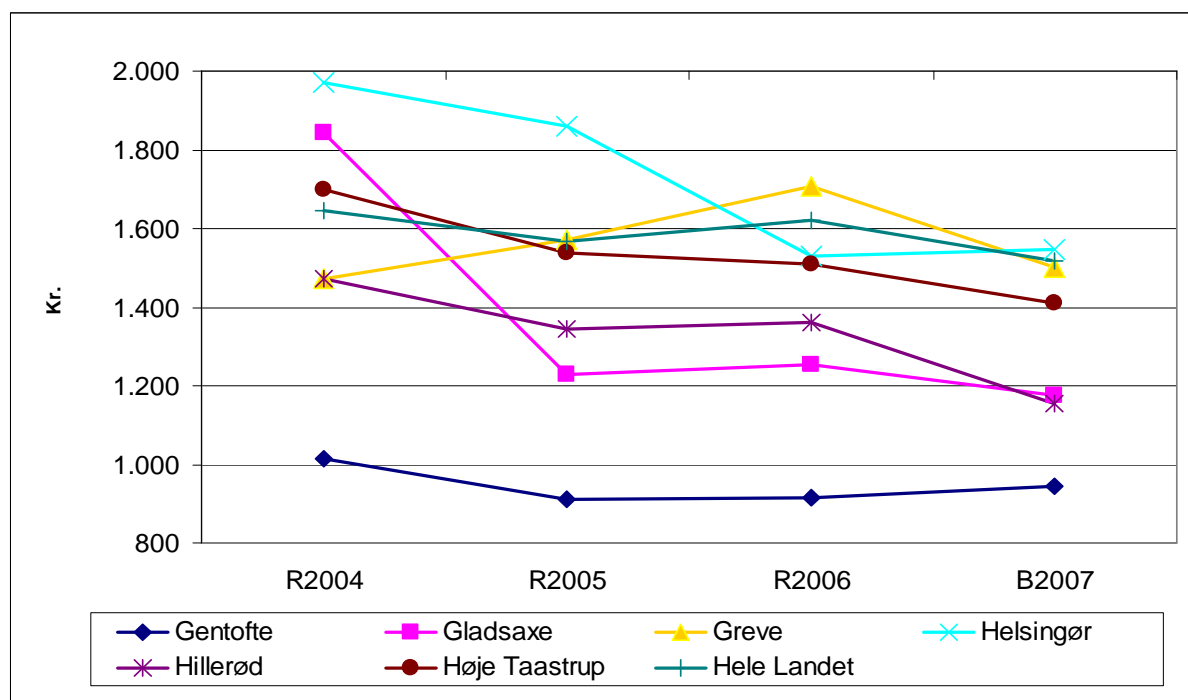
Figur 6.4 Nettodriftsudgifterne til aktivering pr. 17-66 årig, 2007-priser

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.10 og 8.11

Der er en tendens til, at udgifterne i perioden 2004 til 2006 har nærmet sig landsgennemsnittet på ca. 360 kr. pr. 17-66 årig. Der blev foretaget væsentlige ændringer i den kommunale kontoplan fra regnskab 2006 til budget 2007, hvilket indebærer en vis usikkerhed ved tolkningen af udviklingen fra 2006 til 2007. Regnskabstallene for 2007 vil være mere retvisende.

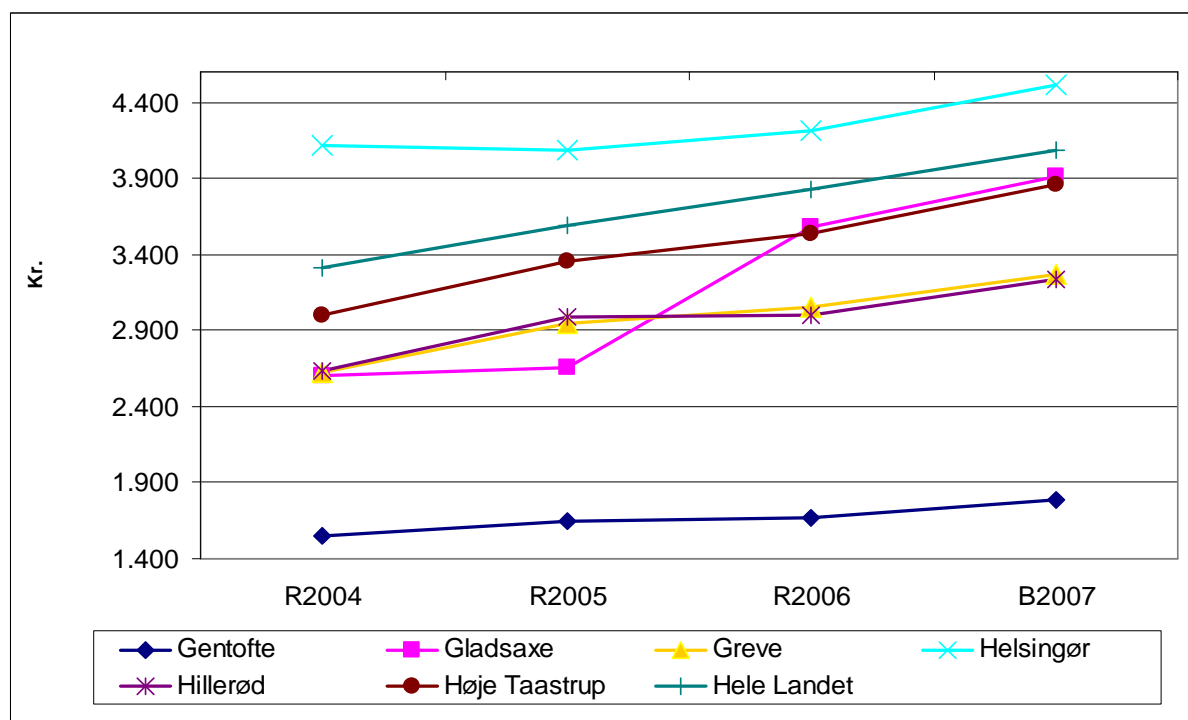
Figur 6.5 Nettodriftsudgifter til sygedagpenge pr. 17-66 årig, 2007-priser

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.20 og 8.21

Med undtagelse af Greve Kommune er sygedagpengeudgifterne faldet fra 2004 til 2006. Faldet i udgifterne til sygedagpenge har været særlig stort i Gladsaxe og Helsingør kommuner. Udgifterne i budget 2007 til sygedagpenge, ligger på samme niveau som regnskabs-tallene i 2006 for samtlige kommuner.

Figur 6.6 Nettodriftsudgifter til førtidspension pr. 17-66 årig, 2007-priser

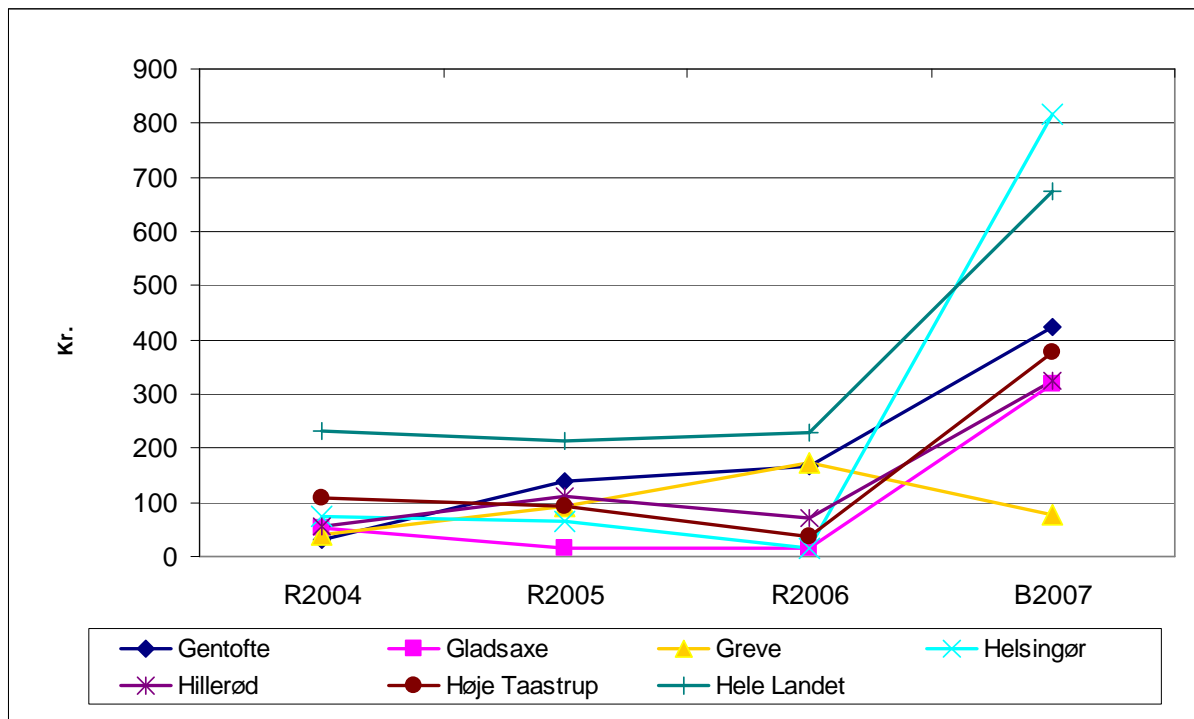
Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.30 og 8.31

Helsingør Kommunes udgifter til førtidspension er betydeligt højere end landsgennemsnittet, mens udgifterne er på niveau – eller væsentlig mindre – end landsgennemsnittet i de øvrige kommuner.

Udgifterne har været stigende i perioden 2004 til 2007. Væksten har været særlig stor i Gladsaxe Kommune, hvor udgifterne er øget fra ca. 2.600 kr. pr. 17-66 årig til 3.900 kr.

Figur 6.7 viser nettodriftsudgifterne til revalidering inklusiv beskyttet beskæftigelse samt aktivitets- og samværstilbud pr. 17-66 årig.

Figur 6.7. Nettodriftsudgifter til revalidering pr. 17-66 årig, 2007-priser

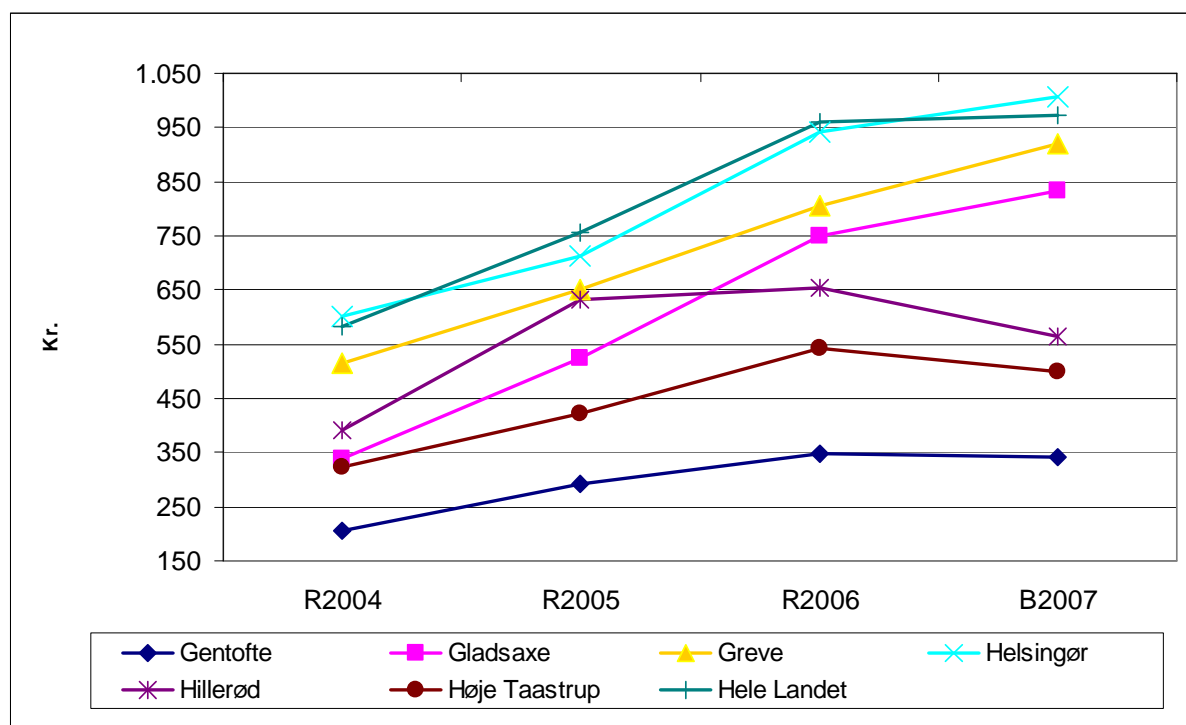
Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel REG31 (funktion 5.40, dranst 1 og 2), BUD32 (funktion 5.58.80 i 2007) og BEF1

Udgiftsniveauet er mindre end landsgennemsnittet i de seks kommuner. Der er en tendens til stigende udgiftsniveau i Gentofte og Greve Kommune, mens udgifterne har været fallende i de øvrige kommuner i perioden 2004 til 2006.

De store kontoplanændringer i budget 2007 gør at tallene ikke er sammenlignelige med regnskab 2006.

Figur 6.8 Nettodriftsudgifter til fleksjob og ledighedsydelse pr. 17-66 årig, 2007-priser

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel REG 31 (funktion 5.41, dranst 1 og 2), BUD32 (funktion 5.58.81 i 2007) og BEF1

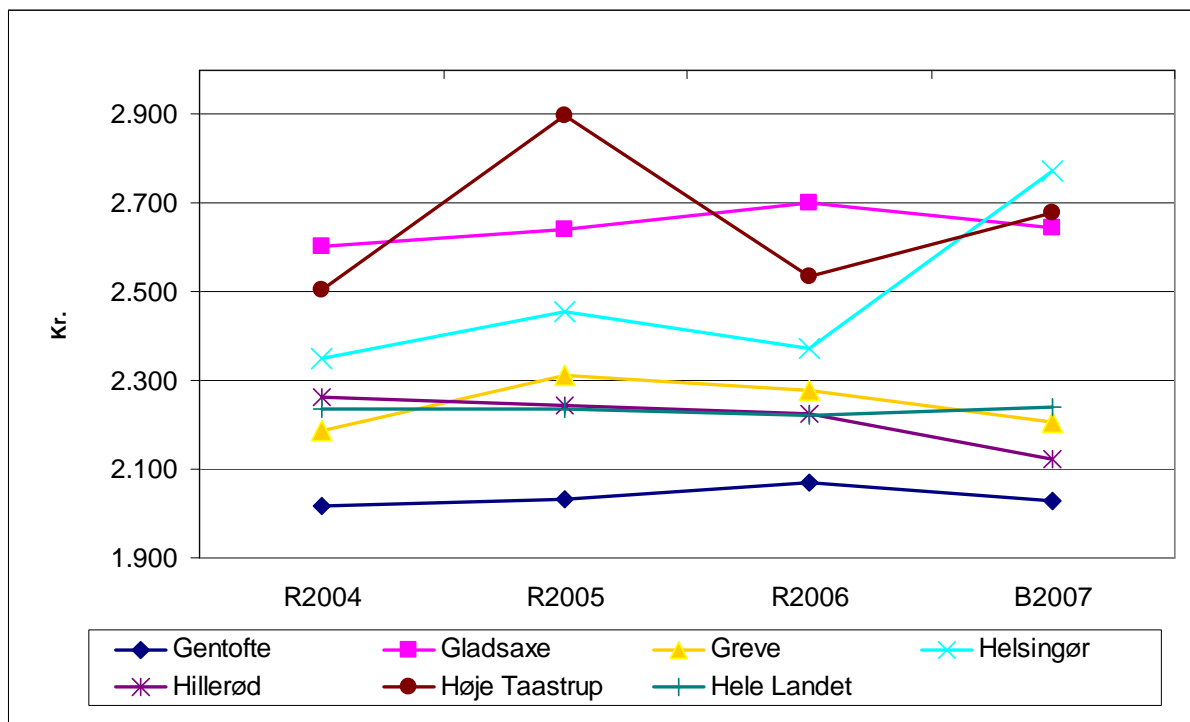
Udgifterne til fleksjob og ledighedsydelse er mindre end landsgennemsnittet i alle kommuner fra 2004-2006.

Samtidig ses, at udgifterne – med undtagelse af Hillerød Kommune – er øget gradvist i perioden 2004 til 2006. Fra regnskab 2006 til budget 2007 er udviklingen mere varieret.

Sundhedstjeneste og tandpleje

Figur 6.9 viser nettodriftsudgifterne til sundhedstjeneste og tandpleje pr. 0-17 årig.

Figur 6.9 Nettodriftsudgifter til sundhedstjeneste og sundhedspleje, 2007-priser

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 9.60 og 9.61

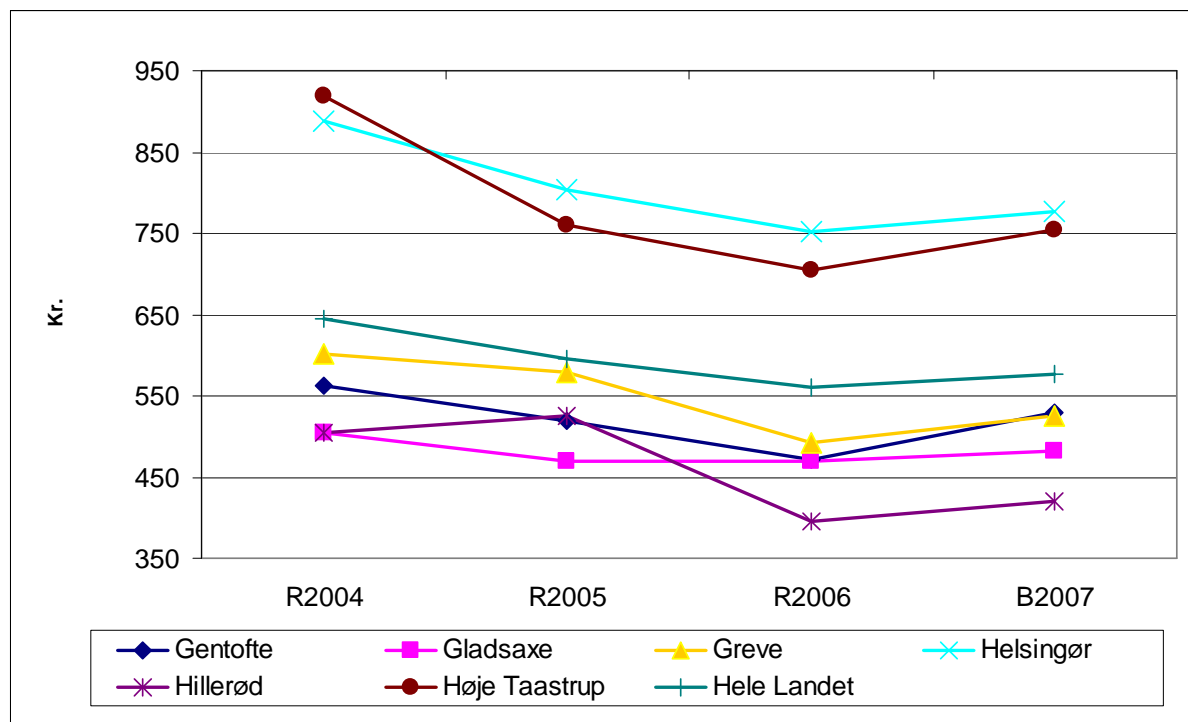
Ses på udgiftsniveauet er der stor forskel på benchmark kommunerne. Udgifterne er mindre end landsgennemsnittet i Gentofte Kommune og på niveau – eller større – end landsgennemsnittet i de øvrige kommuner.

De betydelige udgiftsvariationer – i Høje-Taastrup Kommune - skyldes bl.a., at udgifterne omfatter udbetaling af tjenestemandspension.

Området har endvidere – med undtagelse af Høje-Taastrup og Helsingør Kommune – været præget af en forholdsvis stabil udvikling i udgifterne i perioden 2004 til 2007.

Personlige tillæg mv.

Figur 6.10 Nettodriftsudgifter til personlige tillæg mv. pr. pensionist, 2007-priser

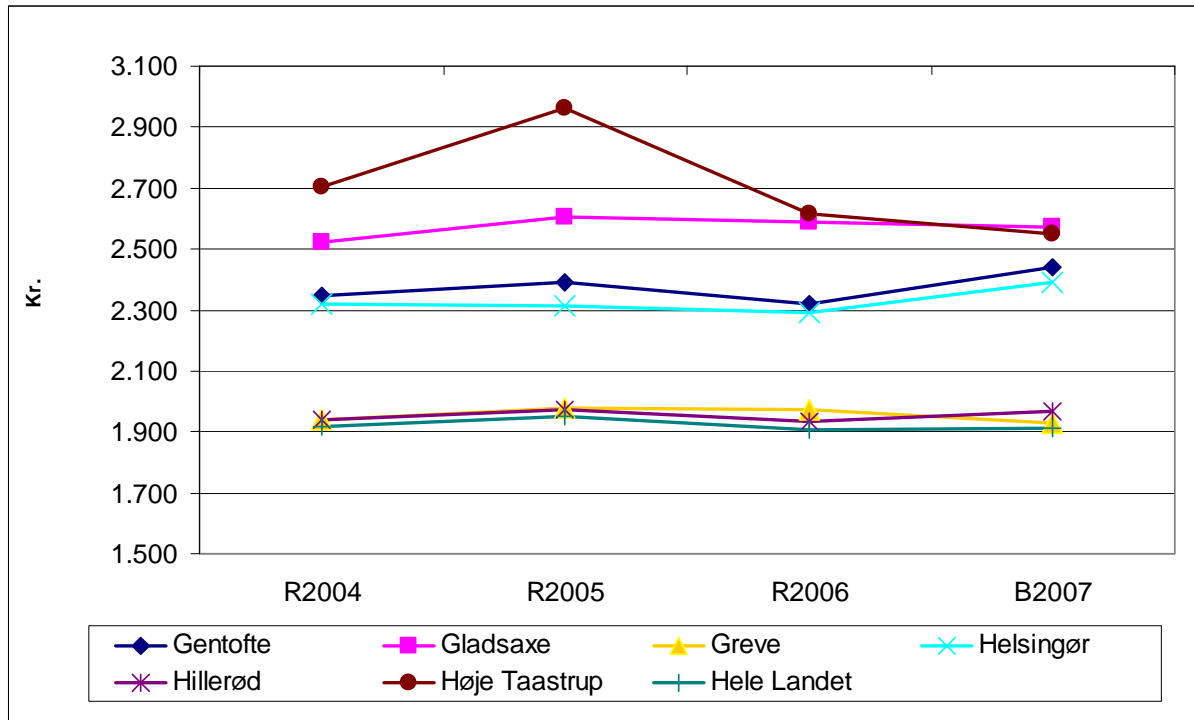
Kilde: ECO-nøgletal, tabel 8.40 og 8.41

Udgifterne til personlige tillæg varierer en del mellem kommunerne. Mens udgifterne i Helsingør og Høje-Taastrup Kommune er betydeligt større end landsgennemsnittet på ca. 550 kr. pr. pensionist, er udgifterne mindre end landsgennemsnittet i de øvrige kommuner.

7. Fritid, biblioteksvæsen, kultur m.v.

Området omfatter udgifter til stadion- og idrætsanlæg, idræts- og svømmehaller, folkebiblioteker, folkeoplysning, fritidsaktiviteter som fx musikskole og ungdomsskolevirksomhed.

Figur 7.1 Nettodriftsudgifter til fritid, bibliotek og kultur pr. indbygger, 2007-priser

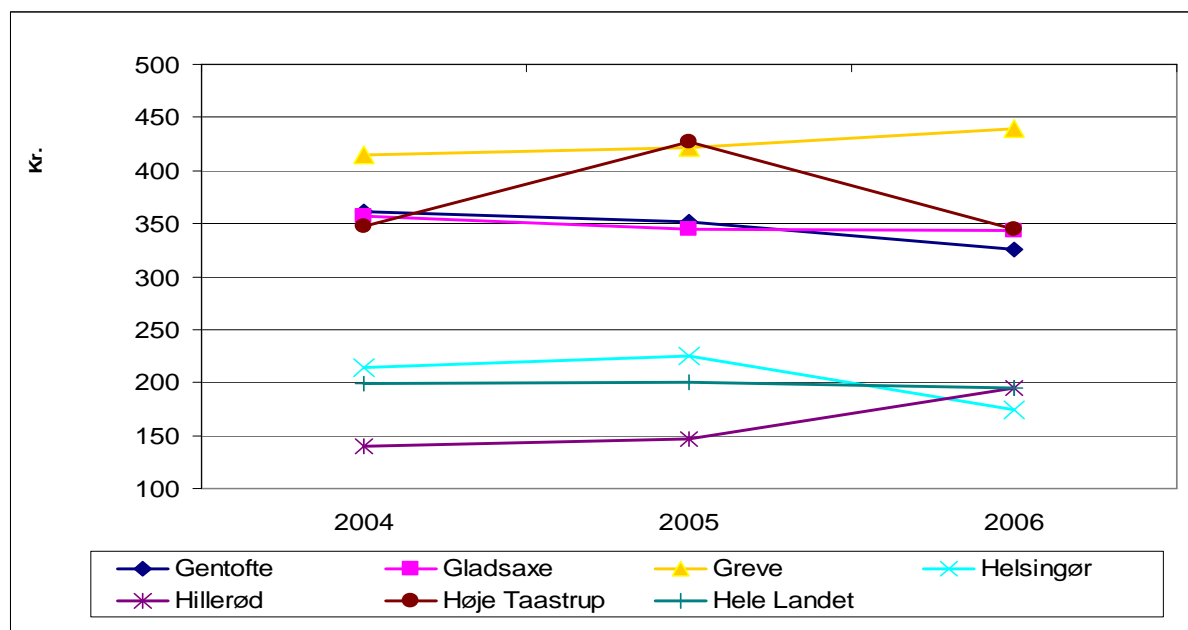

Kilde: ECO-nøgletal tabel 1.30 og 1.31

I forhold til de samlede udgifter til fritid, bibliotek og kultur ligger alle seks kommuner på eller over landsgennemsnittet. Men der er stor variation i udgiftsniveaet. I Greve- og Hillerød Kommune svarer udgiftsniveaet nogenlunde til landsgennemsnittet på ca. 1.900 kr. pr. indbygger, mens det er betydeligt højere i de øvrige kommuner.

I det følgende ses nærmere på de forskellige aktivitetsområder.

Figur 7.2 Nettodriftsudgifter til idræts- og svømmehaller pr. indbygger, 2006-priser

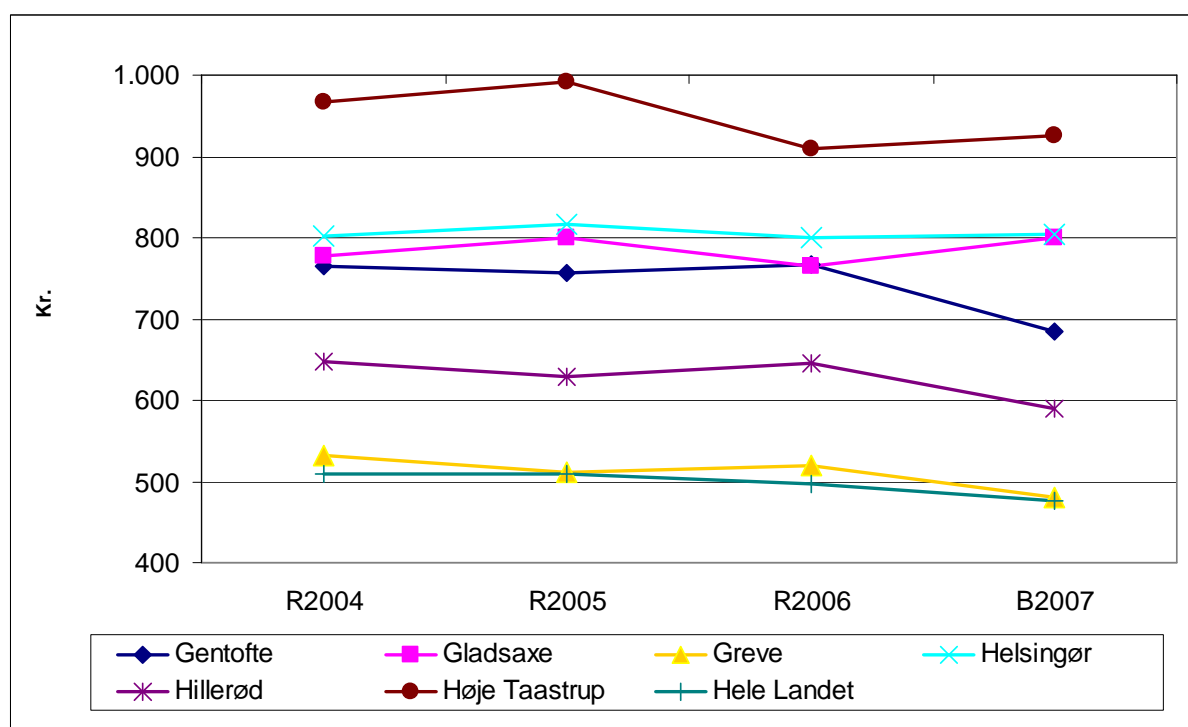

Kilde: ECO-nøgletal tabel 9.12

Bem.: Da der er kontoplanændringer i Budget 2007 kan tallene ikke trækkes.

Billedet er igen, at benchmark kommunerne har udgifter der ligger på niveau eller over landsgennemsnittet, og at der er betydelig variation mellem kommunerne. I Helsingør og Hillerød Kommune er udgifterne i 2006 på niveau med landsgennemsnittet på ca. 200 kr. pr. indbygger, mens det er betydeligt højere i de øvrige kommuner.

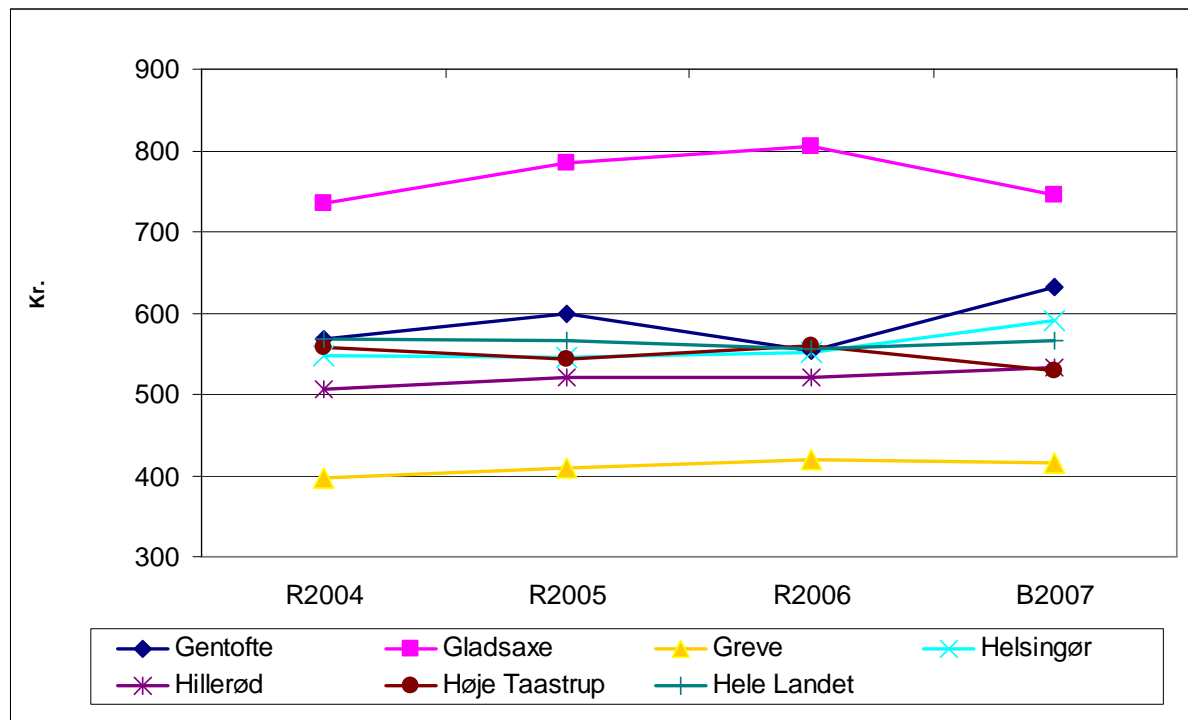
Figur 7.3 Nettodriftsudgifter til biblioteker pr. indbygger, 2007-priser

Kilde: ECO-nøgletal tabel 9.11 og 9.13

I forhold til udgifter til biblioteker pr. indbygger har Høje-Taastrup Kommune det højeste udgiftsniveau, mens Greve Kommune har det laveste udgiftsniveau. Også her er udgiftsniveauet i Greve Kommune tæt på gennemsnittet i hele landet.

Figur 7.4 Nettodriftsudgifter til folkeoplysning og fritidsaktiviteter pr. indbygger, 2007-priser

Kilde: ECO-nøgletal tabel 9.11 og 9.13

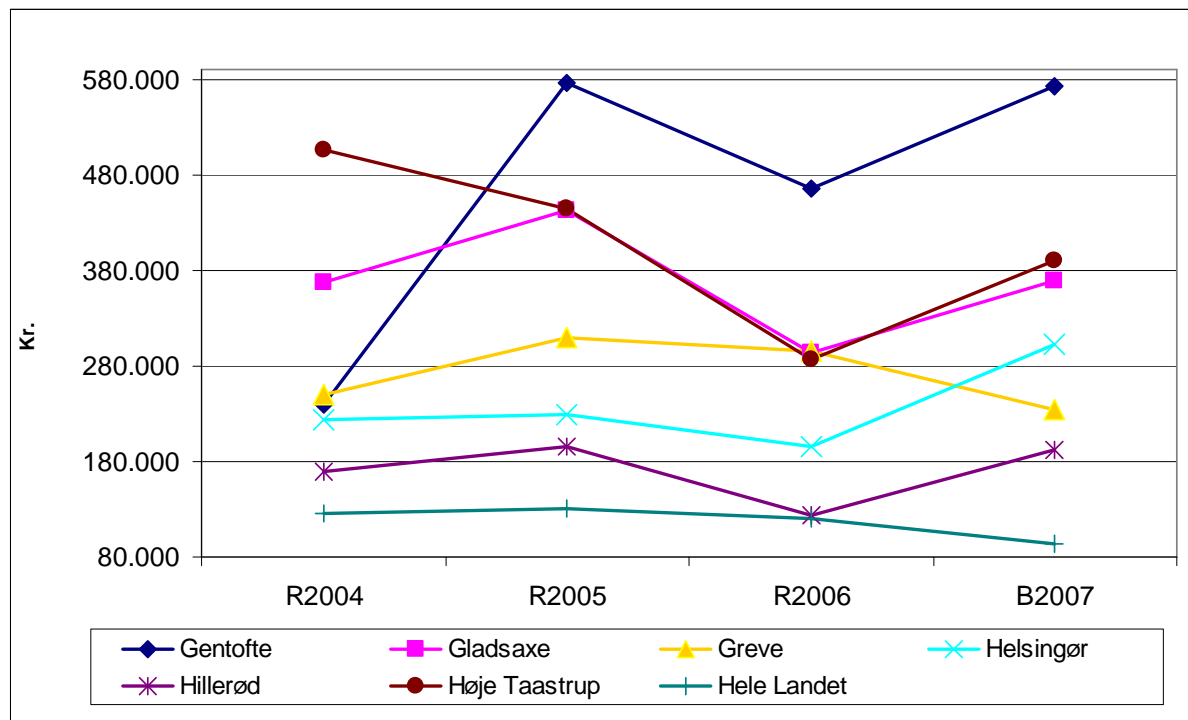
Nettodriftsudgifter til folkeoplysning og fritidsaktiviteter omfatter bl.a. folkeoplysende voksenundervisning, frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde, lokaletilskud, fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven, ungdomsskolevirksomhed (for 14-18 årig), daghøjskoler mv.

På dette område har Gladsaxe Kommune det højeste udgiftsniveau dog, med en faldende tendens i budget 2007. Greve Kommune har det laveste udgiftsniveau. I de øvrige kommuner er udgifterne på niveau med landsgennemsnittet. Det vurderes, at der ofte er forskelle i konteringspraksis på dette område, og at det derfor kan have betydning for opgørelse af udgiftsniveauet.

8. Vejvæsen

Udgifterne omfatter både drifts- og anlægsudgifterne på området.

Figur 8.1 Nettodrifts- og anlægsudgifter til vejvæsen pr. km. vej, 2007-priser

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabel REG31 og BUD32 samt Vejsektoren.dk (kommuneveje).

Samlet set er der stor forskel på udgifterne til vejvæsen i de seks kommuner. Dertil kommer, at der er forholdsvis store udsving i udgifterne mellem årene.

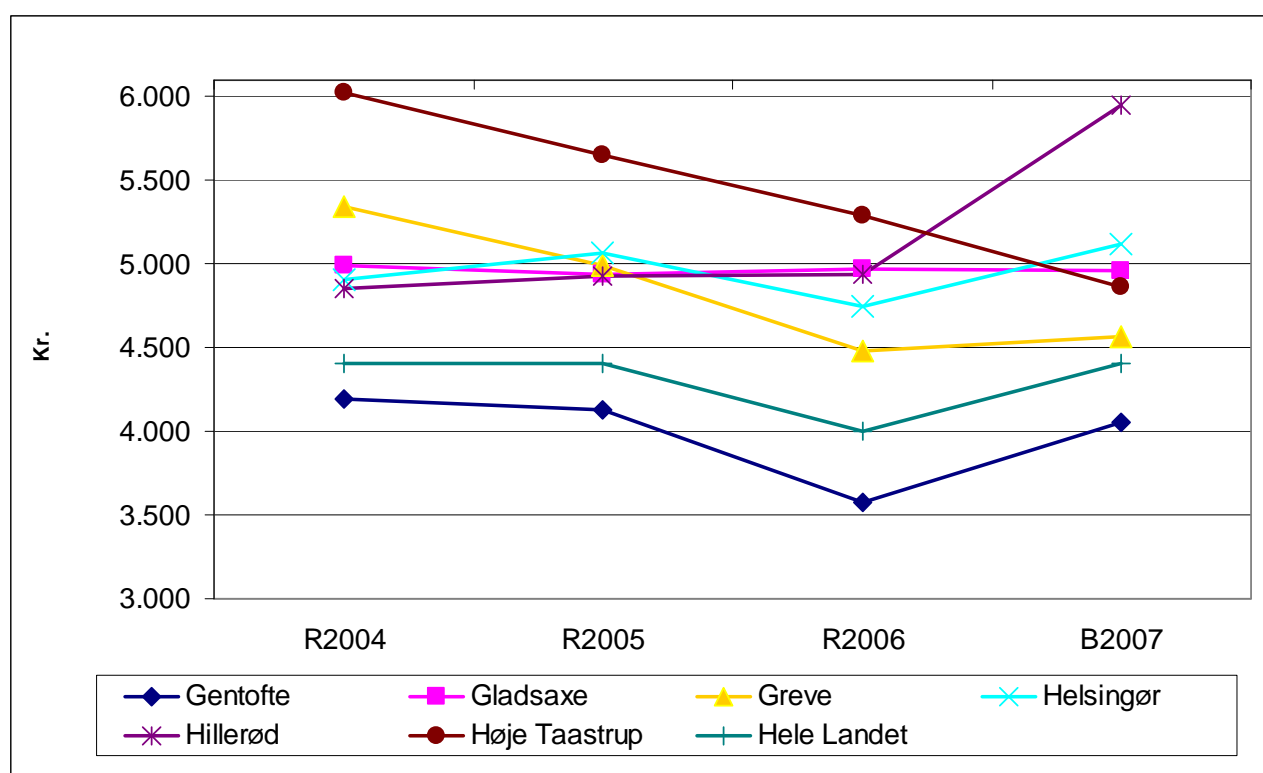
Alle seks kommuner har et udgiftsniveau, der ligger over eller væsentligt over gennemsnittet for hele landet.

9. Administration

Udgifterne til administration omfatter mange forskellige typer udgifter og afhænger bl.a. også af, hvordan kommunerne har organiseret administrationen. Derfor skal en direkte sammenligning af udgiftsniveauet tages med forbehold.

Figur 9.1 viser nettodriftsudgifterne til administration pr. indbygger, herunder udgifter til administrationsbygninger samt sekretariat og forvaltninger men eksklusiv udgifter til politisk organisation og lønpuljer.

Figur 9.1 Administrationsudgifter pr. indbygger eksklusiv politisk organisation, 2007-priser

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 9.40 og 9.41, samt kommunernes egne regnskabstal korrigeret for centralt afholdte udgifter til rengøring, budgettallene korrigeres ikke.

Høje-Taastrup Kommune har i 2006 det højeste udgiftsniveau efterfulgt af Hillerød og Gladsaxe Kommune, mens Gentofte Kommune har det laveste, og som den eneste kommune tillige et udgiftsniveau, som er mindre end landsgennemsnittet. Udgiftsniveauet i Høje Taastrup er faldet betydeligt i perioden 2004-2006 og fortsætter med at falde i budget 2007.

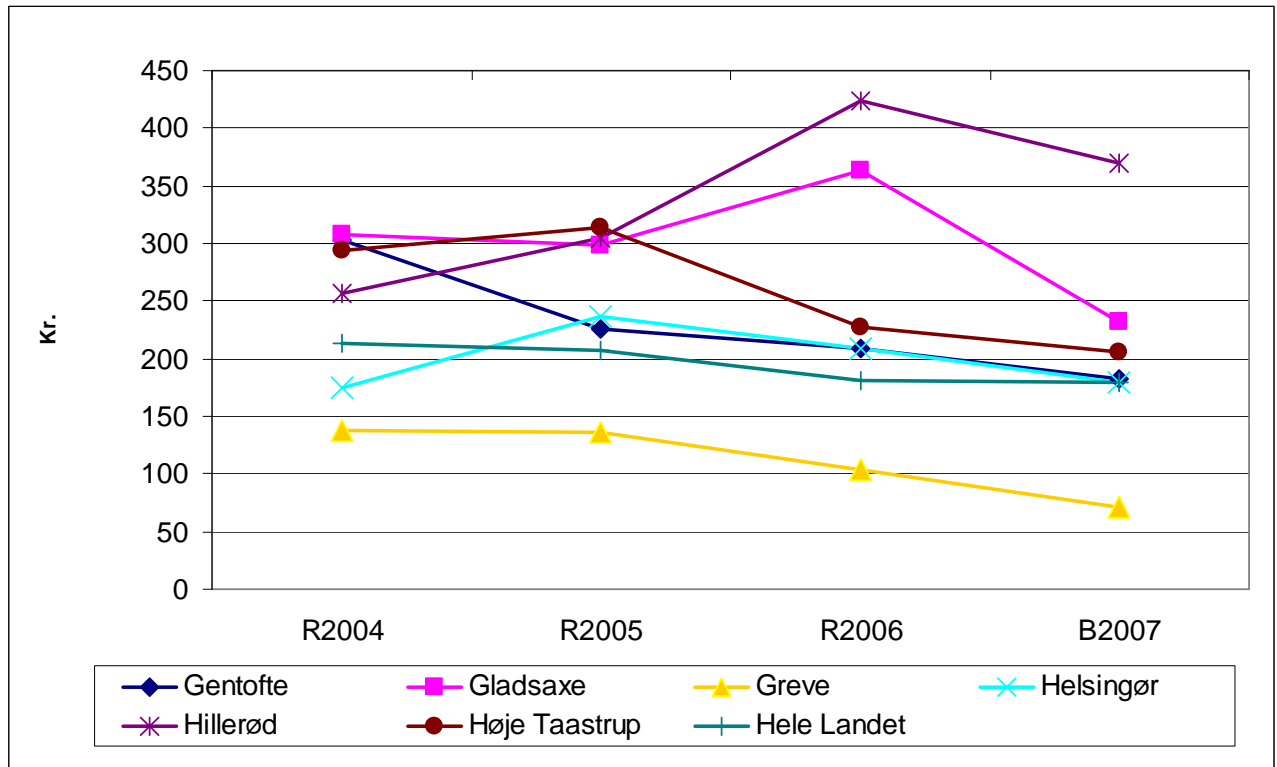
Konterings ændringer i 2007 og overtagelse af amtslige institutioner medvirker til stigningen i budget 2007.

For at få et mere nuanceret billede af udgiftssammensætningen er udgifterne pr. indbygger i figur 9.2 og figur 9.3 fordelt på henholdsvis administrationsbygninger og driftsudgifter.

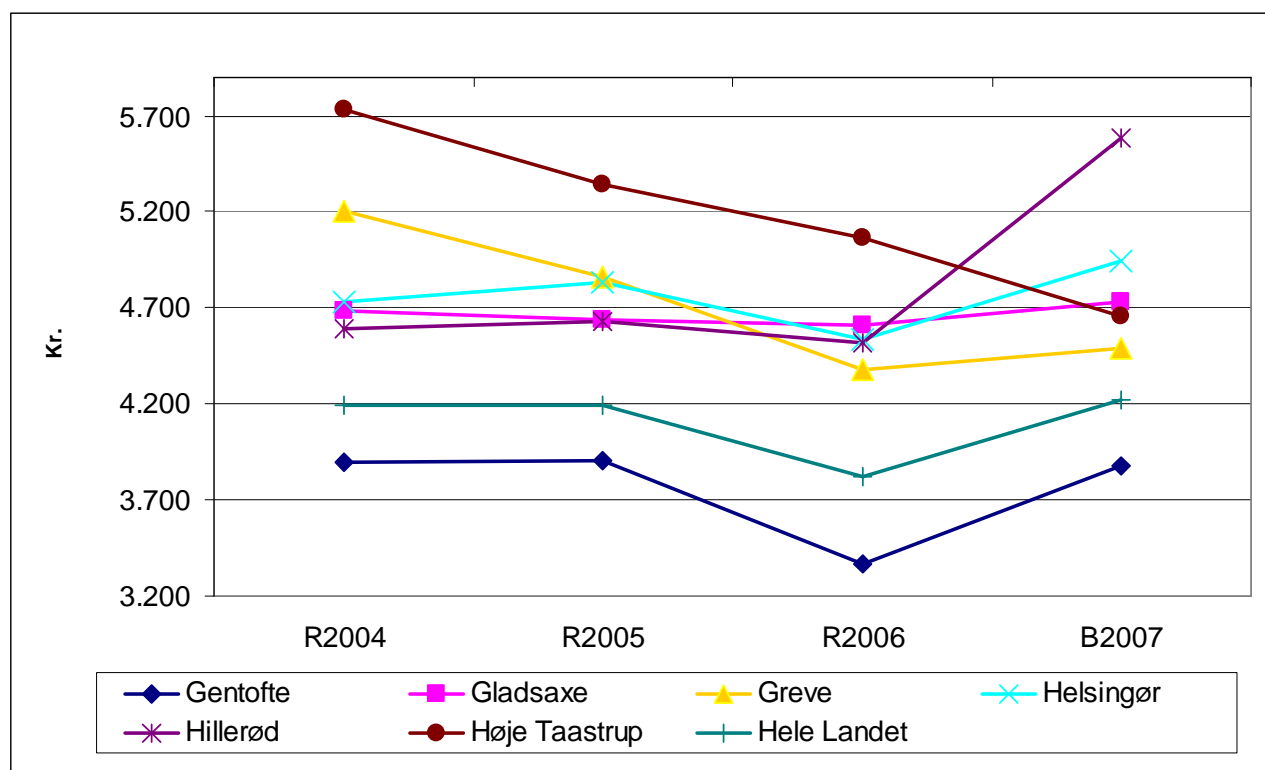
Nettodriftsudgifter til administrationsbygninger varierer mellem kommunerne og mellem årene 2004 til 2007. Udgiftsniveauet i 2006 og budget 2007 er betydeligt større end landsgennemsnittet i Hillerød og Gladsaxe Kommune, mens det i Greve Kommune ligger noget under landsgennemsnittet på ca. 180 kr. pr. indbygger.

Figur 9.2 Udgifter til administrationsbygninger pr. indbygger, 2007-priser

Kilde: ECO-nøgletal, tabel 9.40 og 9.41. Gladsaxe Kommunes regnskabstal er korrigeret for centralt placerede rengøringsudgifter, budgettallene skal ikke korrigeres.

Figur 9.3 Driftsudgift pr. indbygger på administrationsområdet, 2007-priser

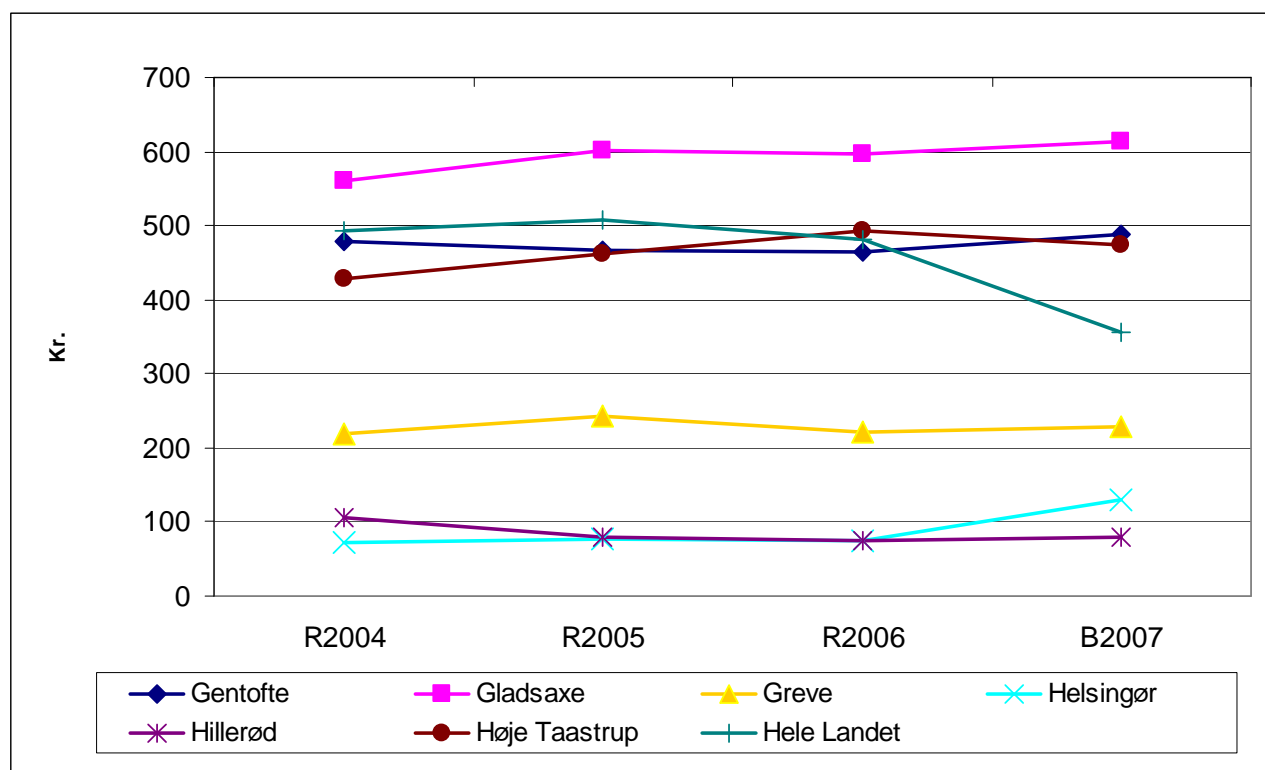
Kilde: ECO nøgletal, tabel 9.40 og 9.41

Hillerød Kommune har de højeste nettodriftsudgifter pr. indbygger, når der ses på driftsudgifterne til administration, mens Gentofte Kommune har de laveste.

Driftsudgifterne til administration pr. indbygger i 2006 og budget 2007 er mindre i Gentofte Kommune end landsgennemsnittet, mens det er noget højere i de andre kommuner. Overtagelsen af amtslige institutioner medvirker til stigningen i udgifterne i budget 2007.

Udgifterne på administrationsområdet omfatter også udbetaling af tjenestemandspension. For at få et billede af den udgiftsmæssige belastning vises i figur 9.4 udgifterne til tjenestemandspension pr. indbygger.

Figur 9.4 Udgifter til tjenestemandspension pr. indbygger, 2007-priser

Kilde: Danmarks statistik, Statistikbanken, tabel REG31 og BUD32 (fkt. 6.51. dr. 1, art 51) og befl

Udgifterne til tjenestemandspension i Gladsaxe Kommune er større end landsgennemsnittet, mens det er på niveau – eller mindre – end landsgennemsnittet i de øvrige kommuner. Det skal tilføjes, at udgifterne til tjenestemandspension i Greve Kommune omfatter alle tjenestemandspensionsudgifter, mens det i Høje-Taastrup, Gladsaxe og Helsingør Kommune kun omfatter det administrative personale

Administration i nyt perspektiv

Administrative opgaver er i det foregående afsnit defineret til alene at omfatte administrative opgaver, der regnskabsmæssigt henføres til budget- og regnskabssystemets hovedkonto 6. Derudover gælder at kommunerne regnskabsmæssigt henfører en række udgifter til hovedkonto 6 af den grund, at de ikke lader sig henføre til andre hovedkonti i kommunernes kontoplan.

I det følgende er vist omfanget af administrative opgaver i kommunerne, opgjort uden hensyntagen til, hvorledes kommunerne fører dem regnskabsmæssigt. Eksempelvis vil kontorpersonale, som arbejder på en skole og udfører administrativt arbejde indgå i denne opgørelse, men ikke i de tidligere i afsnittet viste. Det betyder, opgørelsen viser omfanget af administrative ressourcer, defineret ud fra de pågældendes medarbejders stillingsbetegnelse.

Administrationsmål

Grundtanken er, at anvende kommunernes lønregistreringsdata jf. bilag 2 til en benchmarking af kommunernes administrative udgifter og ressourcer.

Indbyggertal og bruttodriftsudgifter

I de følgende tabeller og figurer sammenholdes benchmark kommunernes administrative lønudgifter samt registrerede årsværk med kommunernes indbyggertal og bruttodriftsudgifter. Årsværk og lønudgifter sættes i forhold til kommunernes bruttodriftsudgifter. Hermed skabes et mål for administrationens andel af det samlede aktivitetsniveau i kommunerne. I den forbindelse skal det pointeres, at kommunernes samlede aktivitetsniveau afhænger af kommunernes rammebetingelser.

Ved fortolkning af de følgende figurer skal der ligeledes gøres opmærksom på, at kommunalreformen kan påvirke kommunernes indbyrdes placering. Der er forskel på hvor mange amtslige institutionerne kommunerne har overtaget, hvilket kan påvirke både antallet af årsværk og lønudgifter i kommunerne.

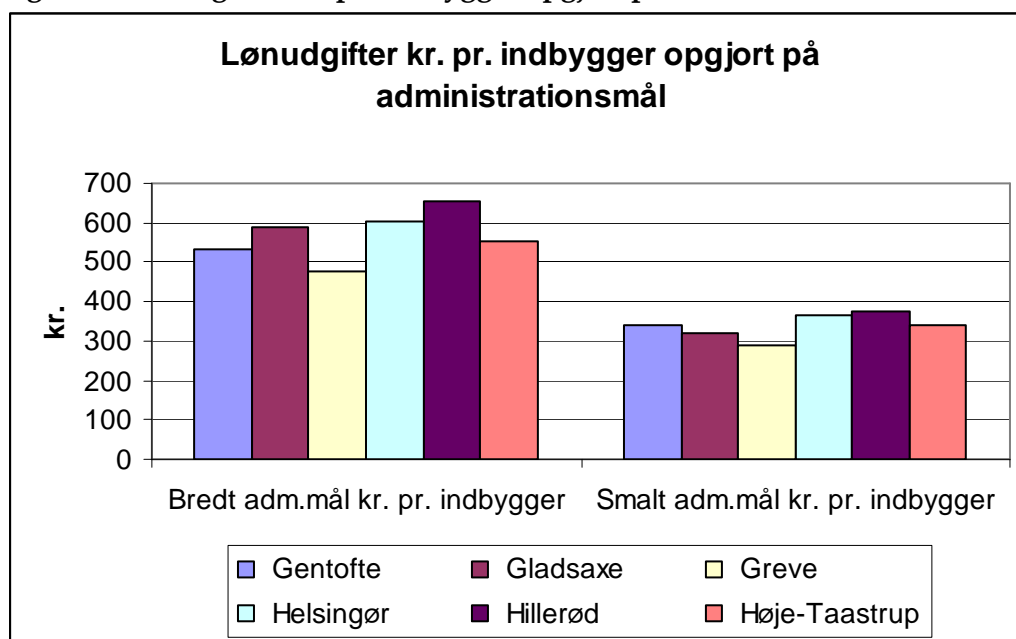
Ligeledes kan der være forskelle i hvor høj grad kommunerne benytter sig af udliciteringer på det administrative område.

Lønudgifter og Årsværk

Figur 9.5 viser lønudgifter pr. indbygger opgjort på administrationsmål. Hillerød Kommune ligger højest på det brede og det smalle administrationsmål og har de højeste lønudgifter pr. indbygger. Greve Kommune ligger lavest og har de laveste lønudgifter.

På det brede administrationsmål ligger Hillerød, Helsingør og Gladsaxe kommuner over gennemsnittet, mens Høje-Tåstrup, Gentofte og Greve ligger under. På det smalle administrationsmål ligger Hillerød, Helsingør og Høje-Tåstrup over gennemsnittet. Gentofte, Gladsaxe og Greve ligger under gennemsnittet.

Figur 9.5 Lønudgifter kr. pr. indbygger opgjort på administrationsmål

Kilde: FLD-dataudtræk for maj 2007

Stillingsbetegnelserne er opdelt efter hvor stor en del af deres jobindhold, der forventes at bestå af administrative opgaver og graden af brugerkontakt. Kategoriseringen af stillingsbetegnelser har efterfølgende dannet baggrund for dannelse af to administrationsmål; et smalt og et bredt.³

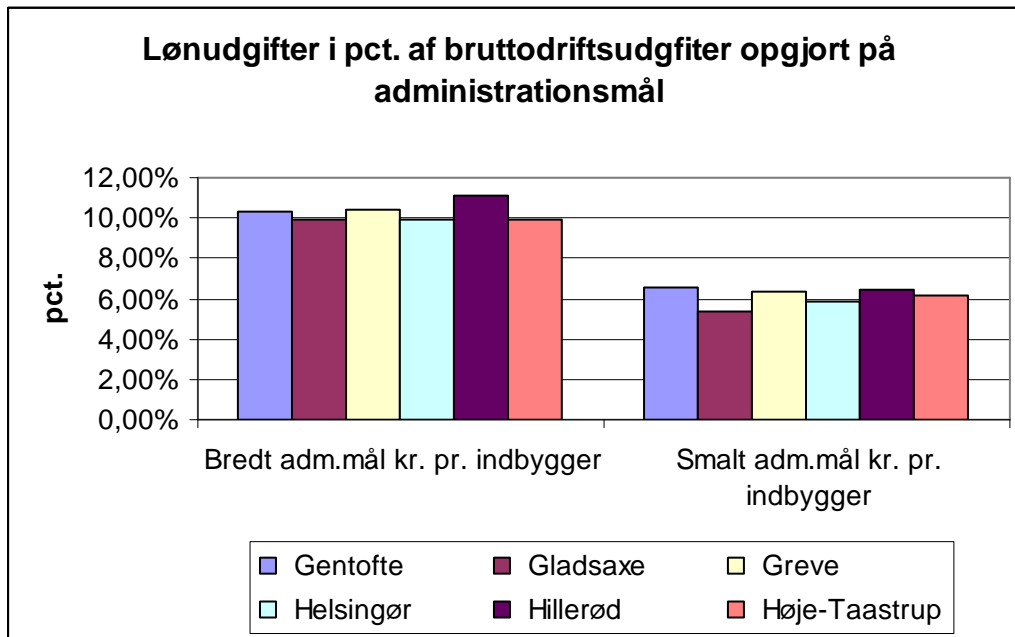
Det **smalle administrationsmål** dækker over stillingsbetegnelser, hvor det forventes, at de administrative opgaver er omfattende, og hvor der forventes ingen eller næsten ingen brugerkontakt. Der er tale om et forholdsvis begrænset antal stillingsbetegnelser.

Det **brede administrationsmål** dækker over stillingsbetegnelserne, der indgår under det smalle administrationsmål, men består også af stillingsbetegnelser, hvor jobindholdet formodes at bestå både af en del administrative opgaver, men hvor der samtidig vil nogen brugerkontakt. Administrationsmålet dækker flere stillingsbetegnelser.

³ Grupperingen og kategoriseringen af stillingsbetegnelserne fremgår af bilag 1 til nøgletalsrapporten. Grupperingen af stillingsbetegnelser bygger på et skøn, som er foretaget af arbejdsgruppen bag denne nøgletalsrapport.

Figur 9.6 viser lønudgifter i pct. af bruttodriftsudgifterne opgjort på administrationsmål. Hillerød Kommune ligger højest på det brede og næsthøjest på det smalle administrationsmål når lønudgifterne forholdes til de samlede bruttodriftsudgifter. Gentofte har den højeste andel når det gælder det smalle administrationsmål. På det brede administrationsmål ligger Hillerød, Helsingør og Gladsaxe kommuner over gennemsnittet, mens Høje-Tåstrup, Gentofte og Greve ligger under. På det smalle administrationsmål ligger Gentofte, Hillerød, Greve og Høje-Tåstrup på eller over gennemsnittet. Helsingør og Gladsaxe ligger under.

Figur 9.6 Lønudgifter pr. i pct. af bruttodriftsudgifter opgjort på administrationsmål

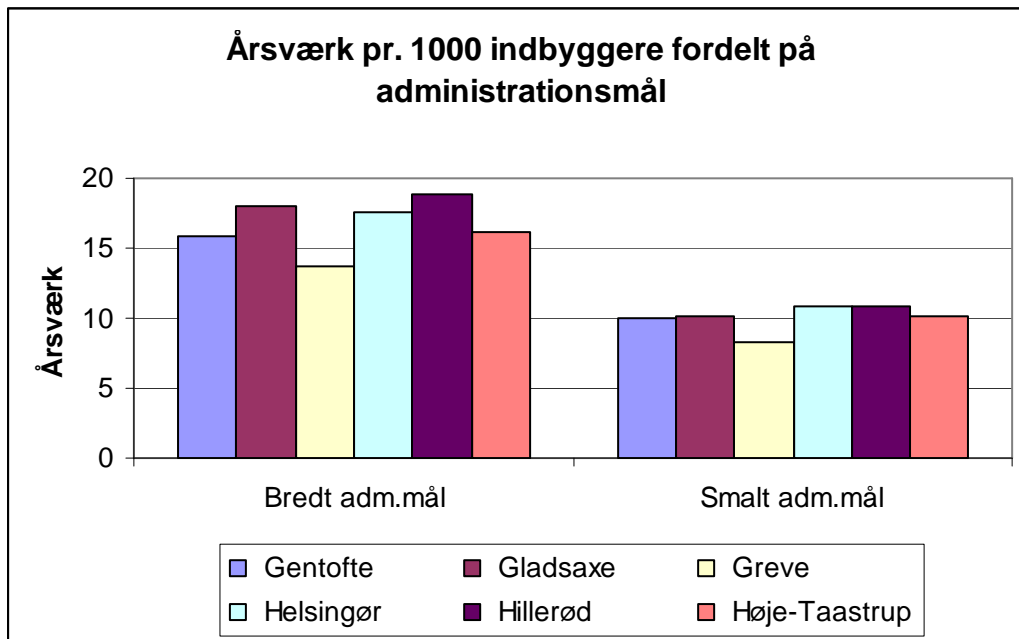

Kilde: FLD-dataudtræk for maj 2007

Jf. forklaring af administrationsmål på side

Figur 9.7 viser antallet af årsværk pr. 1000 indbyggere opgjort på administrationsmål. Hillerød Kommune ligger højest på det brede og det smalle administrationsmål og har flest årsværk pr. indbygger. Greve Kommune ligger lavest og har færrest. På det brede administrationsmål ligger Hillerød, Gladsaxe og Helsingør kommuner over gennemsnittet, mens Høje-Tåstrup, Gentofte og Greve ligger under. På det smalle administrationsmål ligger Hillerød, Helsingør, Gladsaxe og Høje-Tåstrup over gennemsnittet. Gentofte og Greve ligger hhv. på og under gennemsnittet.

Figur 9.7 Årsværk pr. 1000 indbyggere fordelt på administrationsmål

Kilde: FLD-dataudtræk for maj 2007

Jf. forklaring af administrationsmål på side

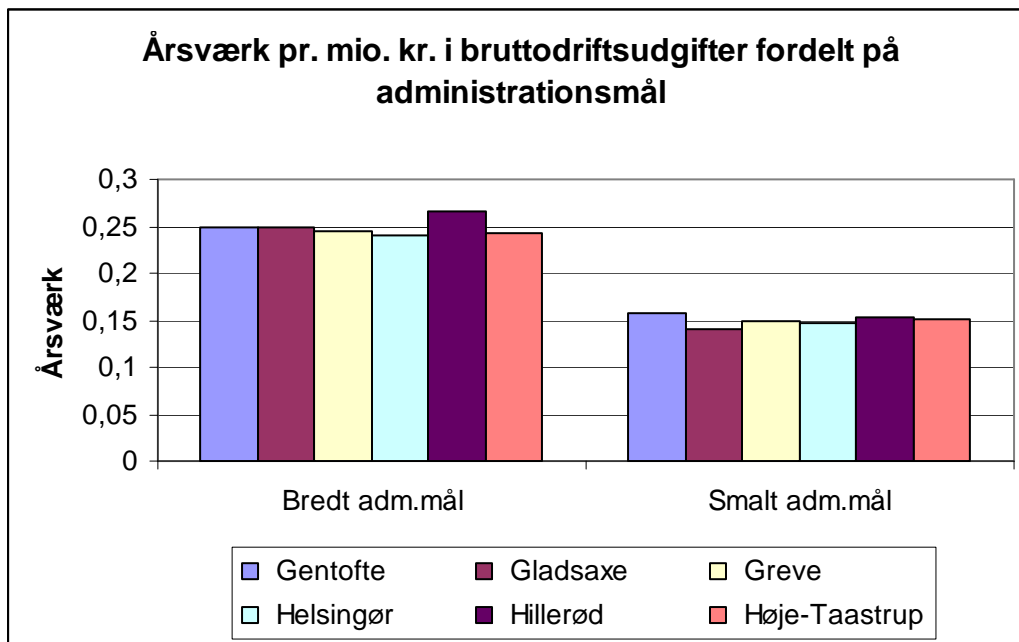
Figur 9.8 viser antallet af årsværk pr. mio. kr. i bruttodriftsudgifter opgjort på administrationsmål.

Hillerød Kommune ligger højest på det brede og næsthøjest på det smalle administrationsmål når årsværk forholdes til de samlede bruttodriftsudgifter. Gentofte har det højeste antal når det gælder det smalle administrationsmål.

På det brede administrationsmål ligger Hillerød, Gentofte og Gladsaxe kommuner over gennemsnittet, mens Greve, Høje-Tåstrup og Gentofte ligger under.

På det smalle administrationsmål ligger Gentofte, Hillerød og Høje-Tåstrup over gennemsnittet. Greve, Helsingør og Gladsaxe ligger under.

Figur 9.8 Årsværk pr. mio. kr. i bruttodriftsudgifter fordelt på administrationsmål

Kilde: FLD-dataudtræk for maj 2007

Jf. forklaring af administrationsmål på side

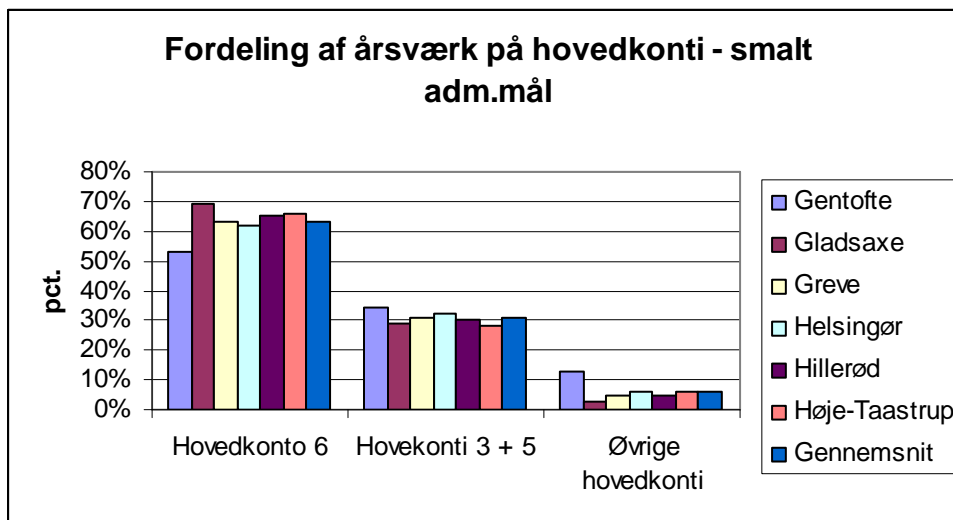
Fordeling af årsværk på hovedkonti

Figureerne 9.9a og 9.9b viser fordelingen af kommunernes årsværk til henholdsvis det smalle og det brede administrationsmål fordelt på hovedkonti. Fordeling giver et billede af hvor kommunerne har valgt at kontere deres administrative personale. Samtidig kan fordelingen til en vis grad indikere graden af centralisering/decentralisering i kommunerne.

Når fordelingen opgøres for det smalle administrationsmål, har Gladsaxe Kommune den højeste procentandel af årsværk registreret på hovedkonto 6, idet 69 % af årsværkene kan henføres hertil. Gentofte Kommune har den laveste andel med 53 %.

Gentofte Kommune har den højeste procentandel konteret på 3 og 5. Her ligger Høje-Taastrup Kommune lavest. Gentofte Kommune har ligeledes den højeste andel registreret på øvrige konti.

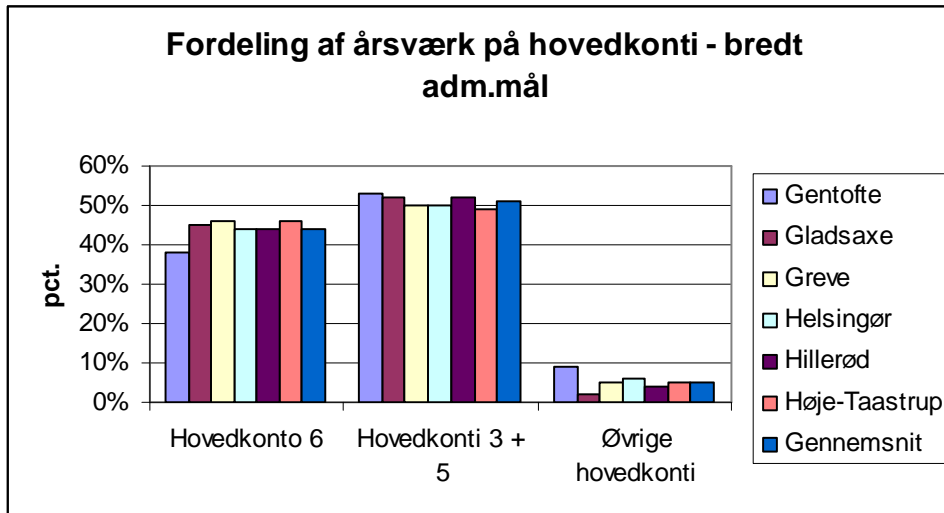
Figur 9.9a Fordeling af årsværk på hovedkonti – smalt adm.mål

Kilde: FLD-dataudtræk for maj 2007

Når fordelingen opgøres for det brede administrationsmål, har Greve og Høje-Tåstrup Kommuner den højeste procentandele af årsværk registreret på hovedkonto 6, idet 46 % af årsværkene kan henføres hertil. Gentofte Kommune har den laveste andel med 38 %. Gentofte Kommune har derimod den højeste procentandel konteret på hovedkonto 3 + 5. Her ligger Høje-Taastrup Kommune lavest. Gentofte Kommune har ligeledes den højeste andel registreret på øvrige konti.

Figur 9.9b Fordeling af årsværk på hovedkonti – bredt adm.mål

Kilde: FLD-dataudtræk for maj 2007

Konklusion - administration

Kommunernes administrative udgifter pr. indbygger kan opgøres på flere måder. Den mest anvendte metode er at opgøre, hvilke udgifter kommunerne afholder på hovedkonto 6.

Når kommunerne sammenlignes på baggrund af regnskabstal, kan det konkluderes, at kommunerne i 2006 havde fra 3.500 til 5.500 kr. pr. indbygger i udgift på området. Høje-Tåstrup Kommune havde i 2006 de højeste udgifter pr. indbygger til administration. Kommunens udgifter har været faldende siden 2004. Gentofte Kommune havde de laveste. Hvis budgettallene for 2007 anvendes, ændres billedet, og her ligger Hillerød Kommune højest blandt kommunerne.

Budgetterings- og konteringspraksis har stor betydning for tolkningen, når kommunerne sammenlignes på baggrund af konteringer på hovedkonto 6. Samtidig er der usikkerhed forbundet med anvendelse af budgettal, hvilket har givet anledning til, at der som led i nøgletalsarbejdet er blevet udviklet en ny metode for opgørelse af administrationsudgifter på baggrund af "stillingsbetegnelser" og såkaldte "administrations mål" dvs. opgørelser af personale og lønudgifter ud fra omfanget af administrative opgaver (stillingsbetegnelser).

Når kommunerne sammenlignes på baggrund af "administrationsmål", hvor konteringspraksis ikke har samme betydning, kan det konkluderes, at Hillerød Kommune har de højeste lønudgifter pr. indbygger samt det største antal årsværk pr. indbygger. Greve Kommune har de laveste lønudgifter og antal årsværk. Når lønudgifter og årsværk forholdes til kommunernes samlede bruttodriftsudgifter ligger Hillerød ligeledes i toppen, mens forskellene i øvrigt udjævnes mellem sammenlignings-kommunerne.

Endeligt kan det konkluderes, at der er forskelle i hvilken udstrækning kommunerne har valgt at henhøre deres administrationspersonale til den centrale administrationskonto (hovedkonto 6) og i hvilken udstrækning man henfører dem til de enkelte hovedkonti. Gentofte har opført en større del administrativt personale på hovedkonto 3 + 5 samt på øvrige konti end de øvrige kommuner. Dette afspejler en anden fordeling af administrationsopgaverne i kommunen i sammenligning med de øvrige.

10. Begreber og definitioner

Beregnet udgiftsniveau:

Det beregnede udgiftsniveau er et mål for en kommunes forventede udgiftsniveau, når der er taget hensyn til en række strukturelle forhold eller rammebetingelser, som fx befolkningens sammensætning på aldersgrupper, uddannelsesniveau og andel uden beskæftigelse. De rammebetingelser, der indgår i beregningen, er udvalgt på grundlag af statistiske analyser. Beregnet udgiftsniveau udtrykker med andre ord, det udgiftsniveau en kommune burde have ud fra de udvalgte rammebetingelser.

Det sociale indeks:

Det sociale indeks er en sammenvæjning af faktorer – rammebetingelser – der betyder mest i forhold til en kommunes sociale struktur og sociale forhold.

Dækningsgrad:

Dækningsgraden er mål for, hvor stor en andel af en potentiel brugergruppe der faktisk modtager ydelser. Fx andelen af 0-2 årige børn som går i et kommunalt pasningstilbud.

Gennemsnitligt udgiftsniveau:

Det gennemsnitlige udgiftsniveau er udgiftsniveauet i gennemsnit for alle landets kommuner under et. Det kan også ses som udgiftsniveauet i en landsgennemsnitlig kommune.

KL ressourceluppen:

Ressourceluppen er KL's benchmarkingredskab. Den indeholder forskellige udgifts- og servicemæssige nøgletal på en række kommunale aktivitetsområder. Ressourceluppen tager hensyn til de rammebetingelser, der har betydning for de forskellige kommunale aktivitetsområder. Rammebetingelserne er udvalgt på basis af statistiske analyser, og er faktorer som erfaringsmæssigt har størst betydning for udgifts- eller aktivitetsniveauet. Med ressourceluppen kan den enkelte kommune finde relevante sammenligningskommuner og få indsigt i kommunens "performance" og prioritering både på et overordnet og et mere detaljeret niveau.

Overordnede rammebetingelser/strukturelle forhold:

De strukturelle forhold eller overordnede rammebetingelser er forhold, der har betydning for en kommunes udgiftsbehov, men samtidig er forhold den enkelte kommune ikke umiddelbart kan påvirke. Det kan både være befolkningens alderssammensætning og den sociale struktur. Fx påvirker andelen af borgere over 80 år udgifterne til ældreomsorg ligesom andelen af borgere uden beskæftigelse påvirker udgifterne til overførselsindkomster.

Rammebetingelser på sektorområderne:

Der er forskel på, hvilke rammebetingelser der påvirker de enkelte kommunale sektor- eller aktivitetsområder. Det vil sige, at der er forskel på hvilke faktorer der påvirker udgifterne på

ældreområdet, og hvilke der påvirker børnepasningsområdet. De udvalgte faktorer er faktorer som erfaringsmæssigt har størst betydning for aktivitetsområdet jf. statistiske analyser.

Ressourcegrundlag:

Ressourcegrundlaget er et samlet mål for en kommunes finansieringsmuligheder. Det omfatter bl.a. udskrivningsgrundlaget for kommunale skatter – indkomstskatter, ejendomsskatter, selskabsskatter uden hensyn til skatteprocent samt udlignings- og tilskudsbeløb.

Udgiftsbehov:

En kommunes udgiftsbehov afhænger af en række faktorer – rammebetingelser – der har betydning for udgiftsniveauet, men som den enkelte kommune kun i begrænset omfang kan påvirke. Det kan både være befolkningens alderssammensætning og den sociale struktur. Fx påvirker andelen af borgere over 80 år udgifterne til ældreomsorg ligesom andelen af borgere uden beskæftigelse påvirker udgifterne til overførselsindkomster.

Udgiftsniveau:

Udgifterne til et kommunalt sektorområde eller aktivitetsområde pr. aldersgruppe eller modtagergruppe. Fx udgifterne til folkeskolen pr. elev.

Urbaniseringsgraden:

Urbaniseringsgraden er et mål for, hvor stor andelen af bymæssige bebyggelse er i den enkelte kommune.

Bilag

Bilag 1 Gruppering af stillingsbetegnelser ved dannelse af administrationsmål

Indgår ikke i administrationsmål	Bredt administrationsmål	Smalt + Bredt administrationsmål
<p>1. assistenter 1. tandklinikassistenter</p> <p>Afdelingstandlæger</p> <p>Afspændingspædagoger Amtsbetjente/pedeller v. ældrebol., m.v. Amtsvejtmænd m.fl. Assistenten Assistenten (socialpædagoger) Assistenten, aften/nat</p> <p>Assistenten, ikke-udd. Assistenten/klubmedarbejdere, ikke-udd. Assisterende halinspektør, grundløn 25</p> <p>Assisterende halinspektør, grundløn 30</p> <p>Beredskabsmestre</p> <p>Beskæftigelsesvejledere Bibliotekarer Bibliotekarer, gammelt lønforløb Bibliotekarer, nyt lønforløb Bioanalytikere Brandmestre, grundløn 25</p> <p>Brandmænd Buschauffører m. udd. til personkørsel</p> <p>Børnehaveklasseassistenter, ikke-udd. Børnehaveklasseledere, grundløn 25 Børnehaveklasseledere, komb.løn Børnehaveklassemedhjælper, lukket gruppe Dagplejeassistenter Dagplejeledere, grundløn 38 Dagplejeledere, grundløn 43 Dagplejere, 3 fuldtidsbørn</p> <p>Dagplejere, 4 fuldtidsbørn Egu-elever Ejendomsservicemedarbejdere, staten</p>	<p>Afdelingsledere Afdelingsledere, sprogcentre</p> <p>Afdelingsledere, ungdomsskoler</p> <p>Afdelingsledere Beredskabschefer, grundløn 48 Beredskabschefer, honorarlønnede Beredskabsinspektører, gr.løn 37 Beredskabsinspektører, gr.løn 42 Beredskabsinspektører, gr.løn 45 Beredskabsinspektører, honorarlønnede Centerledere Chefportører Dagcenter-/daghjemledere, ikke-inst.led.</p> <p>Dagplejeledere, grundløn 43</p> <p>Forstandere Forstandere, sprogcentre Havnechefer Holdledere Indsatsledere, honorarlønnede Institutionsledere</p> <p>Institutionsledere, grundløn 49 Institutionsledere, personlig ordning Institutionsledere, pgf. 94-institutioner Journalister Kantineledere, med uddannelse</p> <p>Kantineledere, uden uddannelse Kommunallæger 15- timer/uge Kommunallæger 3-14 timer/uge Kostfaglige ledere 1, egen sats Kostfaglige ledere 2, egen sats</p> <p>Ledende beskæftigelsesvejledere Ledende ergoterapeuter Ledende fysioterapeuter</p>	<p>Administrationsøkonomer AF-Konsulenter Agronomer/hortonomer m.fl, gl. lønforløb Agronomer/hortonomer m.fl., nyt lønforløb Akademiingeniører, gammelt lønforløb Akademiingeniører, nyt lønforløb Andre chefer Arkitekter, gammelt lønforløb Arkitekter, nyt lønforløb</p> <p>Assistenten, gr. løn 20 Assistenten, grundløn 20 Assistenten, personlig ordning</p> <p>Bachelor m.fl., nyt lønforløb Byggeteknikere/prod.teknologer, gr.løn 23 Byggeteknikere/prod.teknologer, gr.løn 31 Bygningskonstruktører Civilingeniører, gammelt lønforløb Civilingeniører, nyt lønforløb Datamatikere og datanomer Diplomingeniører, nyt lønforløb Edb- ass./operatører/programm./systempl. Edb-assistenten</p> <p>Edb-personale, grundløn 20 Edb-personale, grundløn 27 Ejendomsfunktionærer</p> <p>Elever Farmaceuter, nyt lønforløb Forstkandidater, nyt lønforløb Forvaltningschefer/tekniske chefer Handelsjurister m.fl., nyt lønforløb Jurister og økonomer, gammelt lønforløb Jurister og økonomer, nyt lønforløb Kommunaldirektører</p>

Ejendomsserviceteknikere	Ledende hjemmevejledere	Kontorassistenter, gr.løn 11
Elever	Ledende skoleinspektører, afd.opgaver	Kontorassistenter, gr.løn 20
Elever, assistent-	Ledende skolepsykologer	Kontorchef/Souschefer m.v., gr.løn 49
Elever, hjælper-	Ledende sundhedsplejersker	Kontorchef/Souschefer m.v., gr.løn 51
Ergoterapeuter	Ledende sygeplejersker	Kontorchef/Souschefer m.v., gr.løn 52
Ergoterapeuter med udvidet arb.opg.	Ledende økonomaer	Kontorelever
Ernærings- og husholdningsøkonomer	Ledere	Kontorfunktionærer, grundløn 11
Ernæringsassistentelever	Ledere af vejledningscentre, UUV	Kontorfunktionærer, grundløn 20
Ernæringsassistenter	Ledere ved dag- og aktivitetscentre	Kontorfunktionærer, staten
Fagl. specialarbejdere, grundløn 19	Ledere, 9- fuldtidsstillinger	Landinspektører, gammelt lønforløb
Fagl. specialarbejdere, grundløn 25	Ledere, grundløn 33	Landinspektører, nyt lønforløb
Fagl. specialarbejdere, personlig ordning	Ledere, grundløn 38	Magistre, gammelt lønforløb
Faglærere	Ledere, grundløn 43	Magistre, nyt lønforløb
Filialklinikledere	Ledere, grundløn 44	Overassistenter, tidl. gr. løn 25
Fodterapeuter	Ledere, grundløn 49	Overassistenter, tidl. grundløn 25
Formænd	Ledere, personlig ordning	Personer i offentlige arbejdstilbud
Fotografer, faglærte	Musikskoleledere	Studenter
Fysioterapeuter	Overtandlæger, grundløn 51	Teknikumingeniører, gammelt lønforløb
Fysioterapeuter med udvidet arb.opg.	Overtandlæger, løntrinaflønnede	Teknikumingeniører, nyt lønforløb
Halinspektører/stadioninspektører	Rengøringsledere/-chefer, grundløn 28	Øvr. akademikere, nyt lønforløb
Handicapledsagere	Rengøringsledere/-chefer, grundløn 38	Øvr. akademikere, skalatrinaflønnede
Havneassistenter	Rengøringsledere/-chefer, grundløn 43	Øvr. chefer
Havnefogeder/havnemestre, pers. ordn.	Skoleinspektører	Øvr. kontor- og edb-personale
Hjemmedagplejere	Souschefer	Ledere/Bredtl./spec., gr.løn 35
Hjemmehjælpere	Souschefer, dagpleje	Ledere/Bredtl./spec., gr.løn 29
Hjemmevejledere, personlig ordning	Souschefer, sprogcentre	Ledere/Bredtl./spec., gr.løn 40
Hjemmevejledere, rådgivning til inst.	Souschefer/afdelingsledere	Ledere/Bredtl./spec., gr.løn 46
Hjemmevejledere, rådgivning til klienter	Særlig ansvar/ledelsesopgaver, gr.løn 34	Øvr. ledere/Bredtledere/specialister
Husassistenter, dagområdet	Særlig ansvar/ledelsesopgaver, gr.løn 40	Ledere/Bredtl./spec., gr. løn 29
Husassistenter, døgnområdet	Tekniske servicechefer, grundløn 25	Ledere/Bredtl./spec., gr. løn 35
Husassistenter, døgnområdet, pers. ordn.	Tekniske serviceledere, gr.løn 15	Ledere/Bredtl./spec., gr. løn 40
Håndværkere, grundløn 20	Tekniske serviceledere, gr.løn 20	Ledere/Bredtl./spec., gr. løn 46
Håndværkere, grundløn 25	Tekniske serviceledere, gr.løn 25	Ledere/Bredtl./spec., pers. ordn.
Håndværkere, grundløn 28	Tekniske serviceledere, personlig ordning	
Håndværkere, personlig ordning	Ungdomsskoleledere	
Idrætsinspektører	Viceberedskabschefer	
Instruktører/holdledere, faglærte	Viceberedskabsinspektører	
Instruktører/holdledere, ufaglærte	Viceberedskabsmestre	
Kliniske diætister	Viceforstandere	
Kliniske undervisere u. diplom, ergo.	Viceskoleinspektører	
Kliniske undervisere, ergoterapeuter	Viceungdomsskoleledere	
Kliniske undervisere, fysioterapeuter	Øvr. ledere, miljø/levnedsm.kontrol	
Konsulenter, UUV	Ledere/Bredtl./spec., pers. ordn.	

Konsulenter/skolepsykologer	Bredtledere, grundløn 34
Kort- og Landmålingsteknikere, gr.løn 21	Bredtledere, grundløn 40
Kostfaglige eneansvarlige	Bredtledere, grundløn 44
Laboratorieteknikere- og miljøteknikere	Ledere/Bredtl./spec., gr.løn 35
Lægesekretærer med specialistfunktioner	Ledere/Bredtledere, grundløn 31
Lægesekretærer, uddannede	Ledere/Bredtledere, grundløn 35
Lærere, almen voksenunderv., anc.løn	Ledere/Bredtledere, grundløn 37
Lærere, grundløn 28	Ledere/Bredtledere, grundløn 39
Lærere, komb.løn	Ledere/Bredtledere, grundløn 43
Lærere, obs- og heldagssk., pers.ordn.	Ledere/Bredtledere, grundløn 47
Lærere, personlig ordning	Ledere/Bredtledere, personlig løn
Lærere, spec.undv.for voksne, anc.løn	Bredtledere, UUV
Lærere, spec.undv.for voksne,grundløn 28	Led./Bredtl./spec.,soc.form.,grundl. 35
Lærere, sprogcentre, grundløn 28	Led./Bredtl./spec.,soc.form.,grundl. 40
Lærere, sprogcentre, komb.løn	Led./Bredtl./spec.,soc.form.,grundl. 46
Lærere, ungdomsskoler, grundløn 28	Ledere/Bredtl./specialister, gr.løn 35
Lærere,døgninst.m.intern skole,gr.løn 28	Ledere/Bredtl./specialister, gr.løn 40
Lærere,døgninst.m.intern skole,komb.løn	Ledere/Bredtl./specialister, gr.løn 46
Lærere,ungdomsskoler, komb.løn	
Lærere,vidtg.sp.undv.,folkesk.,gr.løn 28	
Lærere,vidtg.sp.undv.,folkesk.anc,løn	
Lærere,vidtg.sp.undv.,folkesk.pers.ordn.	
Menigt brandpersonale	
Musikskolelærere	
Musikterapeuter, nyt lønforløb	
Omsorgs- og pædagogmedhjælpere	
Overlæger	
Overlærere/viceforstandere	
Parkeringsvagter/kontrollører	
Pers.v.komm.forsyningsvirks. grundløn 31	
Pers.v.komm.forsyningsvirks. grundløn 41	
Pers.v.komm.forsyningsvirks.pers.ordning	
Personer i offentlige arbejdstilbud	
Pgu-elever	
Plejhjemsassistenter	
Plejere	
Psykologer, gammelt lønforløb	
Psykologer, nyt lønforløb	
Pædagogiske konsulenter	
Pædagogiske medhjælpere	
Pædagogmedhjælpere	
Pædagogmedhjælpere ved skoler	
Pædagogstuderende	
Rengørings-/køkkenmedhj., dagområdet	
Rengøringsassistenter m.fl.,dagområdet	
Rengøringsassistenter m.fl.,døgnområdet	
Serviceassistenter	
Skolebetjente	

Skolebetjentmedhjælpere
Skolekonsulenter, grundløn
Skolekonsulenter, komb.løn
Skolepsykologer, grundløn 43
Skolepsykologer, grundløn 48
Skov- og landskabsing., grundløn 34
Skov- og landskabsing., grundløn 41
Skuespillere, dansere og operasangere
Småbørnslærere
Social- og sundhedsassistenter
Social- og sundhedshjælpere
Social- og sundhedspersonale, ikke-udd.
Socialformidlere
Socialpædagoger (assistenter)
Socialpædagoger, hjemme-hos, udd.
Socialpædagogiske kons., tilsynsopgaver
Socialpædagogiske kons.ved institutioner
Socialrådgivere
Specialarbejdere, grundløn 11
Specialarbejdere, grundløn 18
Specialarbejdere, personlig ordning
Specialister ved sygehuse, grundløn 35
Specialister, grundløn 34
Specialister, grundløn 40
Speciallægekonsulenter
Specialtandlæger
Stedf./afd.ledere. f. forst./selvst.afd.
Stedfortrædere
Stedfortrædere for institutionsledere
Stedfortrædere, dagpleje
Stedfortrædere/souschefer, grundløn 41
Stedfortrædere/souschefer, pers. ordn.
Støttepædagoger
Sundhedsplejersker
Sygehjælpere
Sygehjælpere, opskoling
Sygehuslæger (hon.løn)
Sygehusportører
Sygehusportører i aspiranttiden
Sygeplejersker
Sygeplejerskestuderende, (praktikudd.)
Tandklinikassistentelever
Tandklinikassistenter
Tandlægekonsulenter
Tandlæger, grundløn 40
Tandplejere
Teknikere/håndværkere
Tekniske designere, grundløn 20
Tekniske designere, grundløn 26
Tekniske designere, grundløn 29
Tekniske designere, personlig ordning
Tekniske designerelever

<p> Tekniske servicemedarbejdere Tilsynsassistenten, dagområdet Tilsynsassistenten, døgnområdet Tilsynsassistenten, personlig ordning Tilsynsassistenten, ældreområdet Tilsynsf. ass., forsorgshjem, gr.løn 12 Tilsynsførende læger, plejehjem Timelønnede lærere Timelønnede lærere med uddannelse Timelønnede lærere uden uddannelse Timelønnede lærere, staten Timelønnede lærere, sprogcentre Timelønnede lærere, ungdomsskoler Timelønnede musikskolelærere Typografer og litografer Underbrandmestre, grundløn 23 Ungarbejdere Ungarbejdere, dagområdet Ungarbejdere, døgnområdet Vejledere, UUV, grundløn 28 Vejledere, UUV, komb.løn Værkstedssassistenter med relevant udd. Værkstedssassistenter uden relevant udd. Værkstedsledere Økonomaer Øvelsesskolelærere Øvr. beredskabspersonale Øvr. led. værkst.pers., klientværkst. Øvr. ledere, socialrådgivere Øvr. omsorgs- og pædagogmedhjælpere Øvr. pæd. personale, daginst. Øvr. pædagogisk pers. døgninst. m.v. Øvr. skov- og landskabsingeniører Øvr. social- og sundhedspersonale Øvr. specialarbejdere Øvr. tekn.serv.medarb./-ledere, p-vagter Øvr. tekniske designere m.fl. Øvr. økonomaer og ernæringsassistenter Øvrige Øvrige håndværkere Åmænd </p>		
--	--	--

Kilde: FLD-dataudtræk for maj 2007